

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JOHN P. INGERSLEW
5 AAR HOS BISKOP BAST

JOHN P. INGERSLEW

5 AAR HOS BISKOP BAST

J. FRIMODTS FORLAG · KØBENHAVN
FOR NORGE: CAMMERMEYERS BOGHANDEL · OSLO
MCMXXV

Copyright 1925
by
J. FRIMODTS FORLAG
Copenhagen.

**FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN**

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Indledning	7
John Wesley	9
Metodismens Jubelaar	15
Fra Baltimore til København	19
Anton Bast bliver Biskop	28
Stormvarsler	42
Camouflage	53
Kritisk Revision	60
Ekspllosionerne	70
Morgan og Bast	97
•Kværu lanterne	115
Løgn ekampagne	129
Kirkepolitik	154
Metodismens Skæbnetime	194

INDLEDNING.

»Sandhed vokser op af Jorden og
»Retfærdighed ser ned af Himmelen.«
(Psalm. 85.12.)

Bast-Affæren« udkæmpes paa tre Fronter. Paa den ene Front møder Anton Bast og hans Tilhængere det danske Samfund, der kræver Regnskab for Anvendelsen af de store Pengemidler, der er blevet ham betroet, paa den anden Front møder de den lille Gruppe af danske Metodister, som har sat en Stopper for Korruptionen og som de til Gengæld søger at ødelægge og knuse, og paa den tredje Front endelig møder de deres eget Kirkesamfund, Den biskoppelige Metodistkirke, hvis Disciplin de har traadt under Fødder, skønt de var dens højst betroede Vogtere og Forsvarere.

Det er slemt nok, at en Biskop vanrøgter og tilsøler sit hellige Embede, og det er om muligt værre, at de kristne Mænd, der har sat alt ind paa at forhindre det, forfølges og ødelægges, men tusindfold værre vilde det dog være, om Metodismens Millioner af Tilhængere Verden over skulde forholdes den fulde Sandhed og fremdeles føres bag Lyset.

Bast-Affæren har rejst Problemer, der rækker langt ud over Spørgsmaalet om nogle enkelte Menneskeskæbner — Problemer, der ogsaa har Bud til andre end Metodister, fordi de rører ved Spørgsmaal af fundamental Be-

tydning for ethvert kristent Samfund og for ethvert kristent Menneske.

Skæbnen har villet, at jeg blev den, der kom Anton Bast og hans Tilhængere nærmere ind paa Livet end nogen anden. Det har paalagt mig et Ansvar, som jeg ikke kan blive løst fra, før Sandheden er kommet for Dagen. Og derfor er denne Bog skrevet ud fra Pauli Ord til Timotheus (2. Tim. 4, 5): »Men Du, vær aarvaagen i alle Ting, lid ondt, gør en Evangelists Gerning, fuldfør Din Tjeneste«.

København, i Oktober 1925.

John P. Ingerslew.

I

JOHN WESLEY

Ingen vil tilfulde kunne lodde Dybden af hele den verdensomspændende Konflikt, der følger i Bastsagens Kølvand, uden at forstaa hvad Metodisme er. Der findes neppe mange uden for Metodisternes egen Kreds, som har nogen egentlig Forestilling derom og Navnet i sig selv giver jo slet ingen Vejledning. Der er efterhaanden saa mange »ismer« til i Verden, at Menigmand ganske naturligt har opgivet at følge med.

I al Almindelighed er Opfattelsen vel den, at Metodismen er en Art religiøs Sekt. Men det er saa langt fra Tilfældet. Metodismen har intet som helst med Sektereri at gøre. John Wesley, som skabte den, var ikke nogen Religionsstifter. Han gjorde skarp Front mod Katolicismens Helgendyrkelse m. v., men indrømmede iøvrigt sine Til-

hængere den største Frihed med Hensyn til Ceremoniel, Daabsmaader, Ordination o. s. v.

Han var i Ordets bedste Forstand et sandt kristent Menneske, ikke paa Læben eller i ydre Form, men i Hjertet og i Gerningen. Og derfor maa det Kapitel, hvori Metodismens Idé og Væsen skal forklares, bære hans Navn som Overskrift og derfor findes hans Billed foran i denne Bog.

Metodismens egne Mænd har alle Dage — fuldt ud i John Wesleys Aand — kendetegnet Metodismen som »*Kristendom for Alvor*«. Og bedre og tydeligere Definition kan ikke gives. Da John Wesley og hans Broder Charles fik deres religiøse Gennembrud — i Oxford 1729 — var det aandelige Liv i England i det sørgeligste Forfald. Drukkenskaben havde gennemsyret hele Samfundet og alle Laster fulgte i dens Kølvand. Det kirkelige Liv var stivnet i tomme pietistiske Dogmer og Kristendommen var for de allerfleste Mennesker en intetsigende Form, en ydre Skal uden Kærne.

Da var det, de to Brødre Wesley prædikede den levende Kristendoms Evangelium. De tog ikke Parti hverken for eller imod Pietismen, de krævede blot Kristendommens Udfoldelse i det virkelige Liv, en Livsførelse i Ærlighed og Sandhed, et Liv i Kristus.

Wesleys Forkyndelse byggede paa den bibelske Grundætning, at Mennesket ikke kan leve Livet tilbørligt ved egen Hjælp, men kun ved at søge den guddommelige Kraft i sit eget Liv. Saaledes førte han Evangeliets Budskab ud til den almene Befolkning — som noget, der ikke skulde eller kunde tillæres eller tillæmpes, men som noget, der skulde leves i det daglige Liv, som *Kristendom i Aktion* — som noget Menneskene kunde stole paa og

leve efter og derigennem finde, at Kristendom ikke var golde Ord og visne Dogmer, men levende Virkelighed.

Wesleys uafviselige Krav er dette, at man altid skal udøve sin Pligt uden Hensyn til sin Følelse. Viljen maa og skal beherske Følelsen. Sand Kristendom er ikke flygtigt Sværmeri eller Føleri, men Viljen til at leve Livet i Redelighed og Renhed, Viljen til at indfri de Løfter, man engang har givet Gud og Mennesker.

Og Wesley gennemførte dette til de yderste Konsekvenser. I over et halvt Aarhundrede rejste han — til Fods, til Vogns, men mest og helst paa Hesteryg — Tusinder af Mile hvert Aar, fra By til By, fra Sogn til Sogn, i Amerika, i Tyskland, men navnlig naturligvis i England, og selv i sin høje Alderdom undlod han ikke at »rejse videnom blandt Folket« for at forkynde sit mandige og elskelige Syn paa Kristendommens Magt og Sandhed.

Hans første Arbejde gjaldt Kammeraterne i Oxford og den lille Kreds indrettede hele sin Livsførelse i den nøjeste Overensstemmelse med John Wesleys hele Livssyn. Og dette — Kristendommen *i Aktion* — slap John Wesley aldrig af Syne. Han gik aldrig paa Akkord dermed. Det var hans urokkelige Overbevisning, at enhver Broder skulde drage Omsorg ikke blot for sit eget Vel, men ogsaa for sine Brødres. Og det blev sat i effektivt System overalt. Enhver Menighed deltes i Smaagrupper, hver med en Leder, og alle skulde de bære hverandres Byrder og drage Omsorg for hverandre.

Wesley betragtede sig som ansvarlig for enhver af sine Tilhængeres Livsførelse. Han var ikke tilfreds med blot at være deres Vejleder i aandelige Spørgsmaal, han stræbte ogsaa efter at gøre dem til mønsterværdige Borgere og Undersaatter. Og fandt han Synd eller blot For-

seelse, greb han ind med ubøjelig Fasthed. Den, der ikke ubetinget fulgte hans Krav, maatte træde ud af Samfundet, men den, der angrede og aflod fra Synden, kunde ikke blot forblive, men ogsaa tjene som et godt Eksempel for sine Brødre.

Lad mig nævne et Par enkelte typiske Eksempler:

Wesley bekæmpede af al Magt enhver Form for Skattesnyderi. Der blev paa Wesleys Tid i alle Egne af England drevet Smugleri i et Omfang, som nutildags forekommer hartad utroligt. Wesley siger selv, at »det Antal »Personer, der er impliceret deri paa alle vore Kyster, er »langt større end man kan tænke sig«. I 1744 anslog man Antallet af Heste, som blev benyttet af Smuglerne, til ikke mindre end 4500 i Suffolk alene. I Juli Maaned 1753 undersøgte Wesley Forholdene i West Cornwall. Wesley fandt, at »bogstavelig talt hver eneste en købte »eller solgte ufortoldede Varer«. Han holdt da Møde med sine Metodister og sagde dem rent ud, at hørte de ikke op med dette Uvæsen, saa vilde han ikke se dem for sine Øjne mere. I Sunderland i 1757 erklærede han over for sine Folk, at han ligesaalidt vilde finde sig i Smugleri som i Røveri paa aaben Gade. Den næste Dag undersøgte han hvert eneste Medlems Forhold. Nogle vilde ikke love at høre op med Smugleri og blev derfor udstødt af Samfundet. To Aar senere holdt han Møde sammesteds. »De fleste af Røverne, almindeligvis kaldet Smuglere, har forladt os« sagde han »men mere end det dobbelte Antal af hæderlige Mennesker er allerede traadt »ind i deres Sted. Og selvom ingen var kommet, saa skulde »jeg dog ikke have vovet at beholde dem, der stjæler »ten fra Kongen eller fra hans Undersaatter.« Og i et Brev til Joseph Benson om dette Emne hævder han, at enhver, der køber Smuglergods, er ligesaa skyldig som

Smugleren selv. Og over for dem, der vil undskylde sig med, at de ikke vidste, at det var Smuglergods, paapeger han, at den blotte Omstændighed, at Varen kunde købes til Underpris, maatte være nok til at vise dem Sagens rette Sammenhæng. Han fremhæver skarpt, at hver den, der unddrager Staten dens lovlige Skatter og Afgifter, forøger Skattebyrden for alle hæderlige Folk.

Og saa det andet Billede:

Nogle fremtrædende Medlemmer af Menigheden i en engelsk By beklagede sig til Wesley over en Mand, som var blevet »tosset«. Wesley spurgte om Anledningen og de forargede forklarede saa, at den paagældende tidligere havde været en fordrukken Kortspiller, der bankede sin Kone og bedrog sine Medmennesker. Men nu var han helt anderledes. Og Wesley sagde da til dem: »Det var »i Sandhed et daarligt Argument. Tak I hellere Gud for, »hvad der er sket og ønsk Jer flere af hans Slags«. Og de bøjede beskæmmet deres Hoved.

Saaledes var John Wesley. Utallige Mennesker fra alle Samfundslag blev grebne af hans Forkyndelse. Hvor han kom hen, saade han den gode Sæd og det meste af den bar velsignet Frugt.

Hans Maal var at gøre sine Tilhængere til bedre Borgere og en Kendsgerning er det, at hvor Metodismen plantede sin Fane, bidrog den til Højnelse af den almene Moral.

Men hvorfra kom da Benævnelsen »Metodisme«?

Den kom fra Spotterne. De kaldte Brødrene Wesley og deres Kammerater i Oxford for »Metodister«, fordi de indrettede deres hele Liv som efter en bestemt Metode. Hvor er det ikke uendeligt betegnende for John Wesley, at han tog Spotternes Handske op. De troede at kunne haane ham, men de blev gjort til Skamme, og i snart

to Aarhundreder har den Benævnelse, der var ment som en Spot, vundet Hævd som Betegnelse for et Kirkesamfund, der tæller Titusinder af Menigheder og mange Millioner af Tilhængere i alle Verdensdele.

John Wesleys uforglemmeligste Ord er vel dette: »Jeg »betragter den hele Verden som mit Sognekald« og det findes derfor ogsaa indristet paa den Mindetavle, der er rejst Brødrene Wesley i Westminster Abbediet, Storbrianniens Pantheon. Det er et stort og et stolt Ord, men det rummer en uforgængelig Sandhed. Thi hvem tør bestride, at John Wesleys Forkyndelse har Bud til enhver Menneskesjæl? Hvem kan paavise noget i hans Lære, som ikke i alleregentligste Forstand er dybt almenmenneskeligt?

Intet Kirkesamfund i Verden er eller har nogensinde i højere Grad end netop Metodismen været Udtryk for en enkelt Personligheds Opfattelse og Livssyn og derfor maa ogsaa de Mænd, der til enhver Tid staar som Metodismens ansvarlige Ledere, handle, som John Wesley vilde have handlet. Og derfor skal ogsaa den sørgelige Sag, der nu har tvunget mig Pennen i Haand, belyses ud fra den rene metodistiske Lære, saaledes som John Wesley forkyndte den og levede den og saaledes som han og hans Arvtagere gav den Udtryk i Metodistkirkens Disciplin.

II

METODISMENS JUBELAAR

I Maj Maaned 1918 kunde Den biskoppelige Metodistkirke fejre Hundreedaarsdagen for Stiftelsen af »The Wesleyan Methodists Missionary Society« (De Wesleyanske Metodisters Missionsselskab). Og der var god Grund til at fejre Mindet om denne Begivenhed, thi Udviklingen havde i Sandhed været storslaaet. Fra det lille Studerekammer i Oxford var John Wesleys Tanker fløjet ud over hele Jordkloden. I 1920 ejede Kirken 29,854 Kirkebygninger og 15,495 Præstegaarde til en samlet bogført Værdi af over 300 Millioner Dollars, foruden Tusindvis af Søndagsskoler, Skoler, Hospitaler, Alderdomshjem, Børnehjem etc. i alle Lande og 36,622,900 Mænd og Kvinder stod som Medlemmer af Metodismen.

Intet Under derfor, at Kirkens Ledere fandt Anledning til at fejre »The Centenary«, Hundreedaarsdagen. Og man skred til Værket ud fra det i kristelig Forstand rigtige Løsen, at der skulde ikke holdes Fest for det, der var gjort, men Mindet derom kunde bedst hædres ved at planlægge, hvad der yderligere burde gøres. Man vilde m. a. O. ikke hvile paa de vundne Laurbær, men paa storslaaet Maade udvide Rammerne og skabe et endnu langt større Felt for den levende Kristendom.

Dette blev Signalet til »Fremskridtsbevægelsen« (The Centenary Movement), og denne grundlagdes ved en

verdensomspændende 5-aarig Subskription, der skulde sikre de fornødne Pengemidler.

Resultatet overtraf de allerdristigste Forventninger. Maalet var oprindeligt 80 Millioner Dollars, men det voksede til 100 Millioner, og den 24. Maj 1920 kunde Missionsselskabets Sekretærer med berettiget Stolthed forelægge Generalkonferencen Subskriptioner for ialt 115,003,375 Dollars, men selv efter denne Tid fortsattes Indsamlingen.

Det er kun menneskeligt, at en saa vældig Fremgang maatte gøre svimmel. Inden for Kirkens Ledelse drømte man da ogsaa en Overgang kirkepolitiske Drømme — man vilde gaa i Spidsen for en Sammenslutning af kristne Samfund, i hvert Fald de protestantiske — og »The inter-church movement« blev derfor en af Udløberne for Centenary-Bevægelsen. At Forsøget mislykkedes og at det maatte mislykkes, kan ikke undre, thi en saadan Sammenslutning lader sig ikke gennemføre hverken ved Over-talelseskunst eller Pengemagt, den maa vokse inde fra, og gør den ikke det, finder den ingen Jordbund. De ivrigste Talsmænd for disse Tanker var de førende Mænd inden for Missionsselskabets Ledelse, *S. Earl Taylor* og *Frank Mason North*, af hvilke førstnævnte trak sig tilbage, da Planen strandede.

I Praksis blev Fremskridtsbevægelsens Alfa og Omega imidlertid af social Art. Bannermærket »social services« plantedes i Alverdens Lande, ikke mindst i det krigshærgede Europa, en maalbevidst Propaganda, udtrykt i Skrift og Tale, fremført af Kirkens Presse og Præster, spændte over Verden, hvor den allevegne mødte en kun altfor tørstende Jordbund. I korte, knappe Fyndord hamredes Sammenligningen mellem Verdenskrigens ubeskrivelige Ødelæggelser og Midlerne til Afhjælpningen af

dens aandelige Nød fast, uden at man derfor glemte den historiske Sammenligning. Man fremhævede den Udvikling, der betegnes af de største Stadier i Amerikas Historie:

1. Revolutionen — Kampen for Nationens Frihed.
2. Borgerkrigen — Kampen for Slaveriets Afskaffelse.
3. Krigen mod Tyskland — Amerikas Indsats for den halve Verdens Frihed.
4. Metodismens Fremskridtsbevægelse — Amerikas Indsats for den hele Verdens Frihed og Velfærd.

Hovedkvarteret udnævnte Finans-Agenter i alle Lande. For Danmarks Vedkommende betroedes dette betydningsfulde Hverv til daværende Pastor Anton Bast, der startede sin Kampagne under Feltraabet:

»Fremskridtsbevægelsen er et storslaaet Forsøg paa at »genrejse den ødelagte Verden i Kristi Aand.« »Den er »Felttoget mod alle denne Verdens onde Magter«.

Saaledes laa Forholdene inden for Den biskoppelige Metodistkirke, da jeg kom til Danmark i 1919 og da Anton Bast blev valgt til Biskop i 1920.

Bastsagen drejer sig juridisk set om Misbrug af betroede Midler, men moralsk set tillige om Misbrug af det høje Embede, som Kirken betroede Anton Bast, derunder ogsaa om hans Forhold til Fremskridtsbevægelsen. Bastsagen lader sig ikke tilfulde forklare, uden at dette sidste Moment ogsaa belyses, thi det var i første Linie Fremskridtsbevægelsen, der overhovedet gjorde det mu-

ligt for Anton Bast at manøvrere som sket. Ad dens dollarsgyldne Trin sprang han op til Kirkens højeste Værdighed og i dens Annaler udgør han Den biskoppelige Metodistkirkes tungeste og mørkeste Kapitel.

III

FRA BALTIMORE TIL KØBENHAVN

I Begyndelsen af Juli Maaned 1919 rejste jeg, der paa det Tidspunkt var Præst for den skandinaviske Metodistmenighed i Baltimore, til Danmark, hvor jeg ikke havde været i 11 lange Aar. Anledningen til Rejsen var den sørgelige Efterretning, at min Moder laa for Døden. Blandt Passagererne paa S/S »Bergensfjord« var Metodistbiskoppen *William F. Anderson* fra Cincinnati, Ohio, der ogsaa var paa Vej til Danmark, hvor han skulde præsidere ved Aarskonferencen i Vejle i Dagene 17.—20. Juli.

Dette tilfældige Møde blev af skæbnsvanger Betydning for min hele Fremtid. Biskoppen, der syntes at have Kendskab til min Gerning i Baltimore, derunder ogsaa mit Arbejde med Sømandsmissionen, og som vidste, at jeg var dansk af Fødsel, fortalte mig om den danske Metodistpræst Anton Bast, der havde skabt den betydningsfulde Institution, Centralmissionen i København. Han fortalte mig, at Anton Bast havde indstillet til Missions-selskabets Komité for Fremskridtsbevægelsen, at en amerikansk Metodistpræst overførtes til Danmark som hans Medhjælper og Sekretær. Vedkommende maatte være uddannet i Amerika og maatte navnlig ogsaa være fortrolig med »Institutionsarbejde« (social service), og det var af væsentlig Betydning at vælge en Mand, der beherskede baade det engelske og det danske Sprog. Missions-selska-

bet havde i Realiteten bevilget denne Ansøgning, men man havde endnu ikke truffet nogen Afgørelse med Hensyn til Personspørgsmaalet. Jeg maa her indskyde den Bemærkning, at forholdsvis faa Metodistpræster i U. S. A. fuldtud behersker det danske Sprog. Svensk og navnlig Norsk er langt mere udbredt i Metodistkredse, og Forholdet var selv for mit Vedkommende, der dog var født i Danmark og havde levet i Vendsyssel indtil mit fyldte 16. Aar, det ganske ejendommelige, at jeg saa at sige aldrig havde Lejlighed til at tale Dansk under min Virksomhed i Amerika — det skyldtes bl. a. den Kendsgerning, at den skandinaviske Metodisme i U. S. A. i saa aldeles overvejende Grad er svensk- og norsk-amerikansk — og i 1919, da jeg mødte Biskop Anderson, talte jeg derfor flydende Norsk, men kun daarligt Dansk.

Biskop Anderson betragtede det derfor som en Skæbnens Tilskikkelse, at han skulde møde netop mig paa dette Tidspunkt, hvor han var paa Vej til Danmark og hvor Anton Bast uvægerligt vilde føre dette Spørgsmaal frem, fordi dets hurtige Løsning laa ham saa stærkt paa Sinde.

Jeg takkede Biskoppen for hans venlige Forslag, men beklagede at maatte sige Nej. Jeg var i Virkeligheden slet ikke indstillet paa den Tanke at flytte tilbage til Danmark, hvor jeg allerede i min allerførste Barndom havde mødt Livets Alvor. Min Fader døde nemlig, da jeg var 2 Aar gammel, og min Moder sad saa smaat i det, at jeg fra mit 9. Aar havde maattet forsørge mig selv. 16 Aar gammel rejste jeg til Amerika, hvor jeg havde lykkelig Fremgang, først materielt set i Forretningslivet, senere aandeligt set under mit Studium hos den elskelige norskfødte Professor, Dr. *N. E. Simonsen*, der ledede Præsteseminariet i Evanstone ved Chicago. I Amerika havde

jeg mødt min Hustru, og Arbejdet i min lille Menighed, der var mig meget hengiven saavel som Arbejdet med den skandinaviske Sømandsmission, der praktisk talt var selvunderholdende, fyldte mit Sind og gjorde Livet til en Glæde, ikke mindst fordi min Bestyrelse — med den udmærkede Bankier Mr. *Sewell S. Watts* i Spidsen — hjalp mig og støttede mig i alle mine Bestræbelser.

Det var derfor forstaaeligt, at jeg maatte møde Biskop Andersons Forslag med et Afslag, og da Biskoppen fastholdt det, henviste jeg til, at Centenary-Komitéen, efter at have undersøgt Forholdene vedrørende min Sømandsmission i Baltimore, uden Ansøgning fra min Bestyrelses eller min Side, havde indstillet denne Mission til en større Bevilling*), og Indstillingen, der var Nr. 2 i Rækken af 50 Indstillinger, gik ud paa, at der burde bevilges 60,000 Dollars til en ny Bygning og 11,850 Dollars aarlig til Driften. Af disse sidste Penge var de 6000 Dollars beregnet til Præsteløn, de 2250 Dollars til Præstens Medhjælper og Resten til anden Medhjælp. Men min Bestyrelse i Baltimore havde stillet som Betingelse for denne Plans Gennemførelse, at jeg skulde forblive i Baltimore, indtil alt var fuldført og i god Gænge.

Jeg anførte alt dette over for Biskop Anderson, men han vilde ikke slippe sin Plan og han tog det Løfte af mig, at jeg i hvert Fald skulde besøge Aarskonferencen i Vejle.

Biskop Anderson var paa Rejsen ledsaget af sin Sekretær Dr. *Simons*, der under en Samtale med mig i Kristianssand udtalte, at jeg burde følge Biskoppens Henstilling.

Da jeg kom til Danmark, tog jeg naturligvis straks til

*) »The Board of Home Missions and Church Extension« meddelte mig dette i Skrivelse af 21. Febr. 1919.

Vendsyssel, hvor min syge Moder ventede mig. Jeg blev kun hjemme en eneste Dag og tog saa direkte til Vejle, hvortil jeg ankom Dagen efter, at Aarskonferencen var begyndt.

Den første, jeg mødte i Vejle, var Anton Bast. Biskop Anderson havde allerede refereret sin Samtale med mig og havde nævnt det som en Mulighed, at jeg kom til Danmark. Anton Bast opfordrede mig indtrængende dertil, men jeg svarede atter Nej.

Derefter talte Biskoppen paany med mig om Sagen. Jeg brugte de samme Modargumenter, som jeg havde ført i Marken under vor Samtale paa Atlanterhavet, men Biskoppen blev ved sit. Tilsidst kaldte Biskoppen mig op til Alterringen i Kirken, hvor han havde sit Formandsæde, og spurgte mig nu direkte, om jeg ikke en Gang for alle havde givet mig selv i Guds Riges Tjeneste og om jeg ikke var gaaet ind i Kirkens Tjeneste med Bevidstheden om, at jeg maatte være rede til at gaa derhen, hvor Kirken havde Brug for mig. Og i bekræftende Fald om jeg da var rede til at overlade Afgørelsen af dette Spørgsmaal til Kirkens Ledelse.

Dette var i Virkeligheden et Ultimatum, der ikke levnede mig noget Valg. Som Metodistpræst havde jeg — naar der var Tale om en Befaling — kun at adlyde. Lige siden John Wesleys Dage har enhver Metodistpræst været »itinerant« (Rejsepræst) — han betegnes derfor ogsaa saaledes i Kirkens Disciplin — og det er en af Grundpillerne i hele Kirkens System, at en itinerant maa være rede til naarsomhelst at lade sig overføre til en hvilken-somhelst Gerning, hans Overordnede maatte beskikke ham til at overtage. Sproget vil naturligvis i de allerfleste Tilfælde forhindre Overførelse til et andet Land — til en anden »Aarskonference« — men inden for samme

Aarskonference sker der regelmæssigt Forflyttelser. Dette har ogsaa altid været gældende Regel i Danmark, hvis Metodistpræster hyppigt skifter Embede.

Naar Biskoppen derfor tog Sagen fra den Side, kunde jeg ikke sige Nej uden at komme i Strid med mit Præsteløfte, og jeg maatte følgelig svare bekræftende, men jeg stillede den udtrykkelige Betingelse, at min Biskop og Distrikts-Superintendent (Provst) i Amerika blev hørt, forinden endelig Afgørelse blev truffet, bl. a. for at disse Mænd kunde faa Lejlighed til at drøfte Spørgsmaalet om Sømandsmissionen med min Bestyrelse.

Biskop Anderson lovede, at dette skulde ske Fyldest, men han tilføjede, at hvis jeg for mit eget Vedkommende vilde sige uforbeholdent Ja paa staaende Fod, saa vilde han med det samme ansætte mig som Forstander for den teologiske Skole her i Danmark, hvad han som Aarskonferencens Præsident havde uindskrænket Myndighed til at gøre paa egen Haand.

Jeg svarede hertil, at jeg ikke vilde anse en saadan Ordning for formaalstjenlig, saalænge jeg ikke havde nærmere Kendskab til Forholdene herhjemme.

Til Slut gjorde Biskop Anderson mig opmærksom paa, at naar han nu forlod den danske Aarskonference, vilde yderligere Forhandling jo ikke kunne ske direkte mellem os, og han vilde derfor overdrage den fortsatte Forhandling til Anton Bast.

Da Aarskonferencen var til Ende, rejste Biskoppen og Anton Bast til København. Bast vilde have, at jeg skulde følge med, men jeg maatte først hjem igen til Vendsyssel. Derfra rejste jeg saa til København, hvor jeg tog ind paa Centralmissionens Hotel i Rigensgade som Anton Basts Gæst. Han var ikke i København, da jeg kom, men jeg forefandt en Indbydelse fra ham til at gæste ham i

Hornbæk, hvor han laa med sin Lystkutter. Jeg efterkom naturligvis denne Indbydelse og havde ved den Lejlighed en orienterende Samtale med ham, under hvilken vi ikke kom ind paa nærmere Enkeltheder.

Da jeg kom tilbage til København, anmodede Distriktsforstanderen, Pastor *S. N. Gaarde*, mig om en Samtale paa Jerusalemskirkeens Kontor. Denne Samtale fandt Sted og dens Indhold skal jeg ikke glemme. Jeg havde allerede mødt Pastor Gaarde paa Aarskonferencen, hvor han under en Præstemiddag var kommet mig saare hjerteligt i Møde med Forsikringen om, at »kommer Du til »Danmark, saa skal Du være saa hjertelig velkommen og »Gud velsigne Dig, min Broder, i Dit Arbejde derovre »og blandt os, om Du kommer herhjem«.

Stor blev derfor min Forbavselse, da Pastor Gaarde nu efter bedste Evne søgte at faa mig fra at komme til Danmark. Han skildrede Forholdene herhjemme i meget mørke Farver og sparede ikke paa Kritik mod Bast, hverken vedr. hans personlige Vandel eller vedr. hans Forhold til Centralmissionen, som han betegnede som den danske Metodismes »Kræftskade«. Han føjede derhos til, at de danske Metodistpræster sad meget smaat i det, saa jeg burde ikke komme hjem og tage Brødet ud af Munden paa dem. Jeg svarede hertil, at for mig havde Præstegerningen aldrig været noget Brødspørgsmaal, men iøvrigt tog jeg — som selvfølgelig Konsekvens af denne højst forandrede Form for Velkomsthilsen — sporenstregs til Hornbæk igen og meddelte Anton Bast, at enhver yderligere Forhandling vilde være frugtesløs. Jeg ønskede ikke at komme hjem og jeg ønskede ikke yderligere Forhandling derom, thi jeg forstod nu, at der var Uvilje mod Planen fra Præsteskabets Side og tillige Forhold herhjemme, som jeg ikke ønskede at komme ind i.

Anton Bast spurgte mig da, hvem jeg havde talt med. Dette vilde jeg ikke sige ham, men han bad mig saa sige Ja eller Nej, naar han udtalte sin Formodning, og da han derefter uden mindste Betænkning nævnte Gaardes Navn, maatte jeg bekræfte hans Formodning. Han forklarede mig derefter, at denne Mand bar personligt Nag til ham; jeg skulde ikke bryde mig om hans Udtalelser — ja, han gik endog saa vidt som til at betegne Gaarde som sin Dødsfjende, der vilde baade ham og Centralmissionen til Livs. Han nævnede i denne Forbindelse, at han tidligere havde haft en Dødsfjende, som »Gud tog til sig, da det »kom til Bristepunktet«. Jeg forstod senerehen, at han hermed havde sigtet til Centralmissionens Regnskabsfører Sofus Nielsen.

Og Anton Bast anvendte derefter al sin Overtalelsesevne for at faa mig omstemt. Han erklærede, at han vilde gøre mig ganske uafhængig af den danske Aarskonferences almindelige Budget, og det var han i Stand til, fordi han baade fra amerikansk og dansk Side var udnævnt til Leder af den 5-aarige Indsamling til Fremskridtsbevægelsen. Han havde faaet bevilget 2000 Dollars til Løn for en Sekretær, og denne Løn kunde og vilde han garantere mig. Og vilde jeg blive staaende i Arbejdet herhjemme i 5 Aar, vilde jeg — foruden alle Udgifter og alt Tab ved min Overførelse hertil, der jo i hvert Fald skulde dækkes — blive garanteret fri Tilbageførelse for mig og min Familie, saa jeg vilde i intet Tilfælde løbe nogen Risiko.

Jeg svarede ham, at jeg saa vilde vedstaa mit Løfte til Biskop Anderson og ikke vægre mig, hvis Kirkens Myndigheder i U. S. A. vilde fastholde og gennemføre denne Plan.

Han bad mig indtrængende blive herhjemme med det samme, men deri kunde jeg naturligvis ikke tjene ham,

thi jeg var jo rejst fra Amerika uden fjerneste Tanke paa sligt og jeg maatte selvfølgelig under alle Omstændigheder hjem til mit Embede.

Dette var min sidste Forhandling med Anton Bast, inden min Overførelse fandt Sted.

Kort efter min Tilbagekomst til Baltimore meddelte Biskop Anderson mig, at min Overførelse nu var i Orden, og i Begyndelsen af November 1919 forlod jeg Amerika med Hjertet fuldt af Tak for en Række gode og glade Arbejdsaar. Jeg havde i John Wesleys Tanker fundet en vidunderlig Rettesnor for mit Liv og for min Gerning, jeg elskede hans Kirke og jeg saa trods alle de mange Vanskeligheder Fremtiden i Møde med Frimodighed og glædede mig til det intime Samarbejde med den Mand, som Kirkens øverste Ledelse satte saa højt og som paa mig havde gjort Indtryk af at være en Kristen med høje Idealer og med ganske særlige Forudsætninger for Slummission. Jeg var paa det Tidspunkt — som utvivlsomt alle Metodister Verden over — stærkt betaget af Fremskridtsbevægelsens vældige Fremstød, og jeg kunde ikke tænke mig nogen større Livsopgave end den at være med til at bære Sten til det Oprejnings- og Udrensningsarbejde, der forestod overalt, ganske særlig i det blødende Europa. Jeg var mig inderligt bevidst, at denne Bevægelses voldsomme Vækst i første Række skyldtes Amerikanernes idealistiske Tro paa det godes Sejr og Fremgang. Europæeren tror saa ofte, at Amerikaneren kun har Øje for de Værdier, der lader sig maale i Dollars, men det er kun Sandhed med Modifikation. Det er rigtigt nok, at Amerikaneren har et aabent Øje for de materielle Værdiers Magt og Betydning — det lærer Livet ham og Livet kan være en haard Læremester i Amerika — men samtidig er Amerikaneren mere umiddelbar

og usammensat end Europæeren. Han bryder sig ikke det fjerneste om Titler og Rang, men han er altid parat til at give ethvert Menneske en Chance, og hans Umiddelbarhed viser sig fra sin allermest tiltalende Side, hvor Talen er om at hjælpe i kristen Aand. Jeg taler her kun om de brede Lag, som jeg kender og selv tilhører — de andre har maaske samme Livssyn som deres Ligestillede paa andre Kontinenter — og det er da ogsaa dem, der skabte den brede Basis for Metodismens storslaaede Fremskridtsbevægelse og det baade i materiel og i aandelig Forstand.

IV

ANTON BAST BLIVER BISKOP

Straks efter min Ankomst til København kom jeg i fuld Aktivitet. Jeg var Anton Basts Medhjælper i hans Gerning og i hans kirkelige Arbejde — han var dengang Sognepræst ved Jerusalemskirken i København — og jeg underviste tillige daglig paa den teologiske Skole i de filosofiske Fag (Etik, Psykologi og Logik), men langt det største Arbejde havde jeg dog — i Overensstemmelse med de trufne Aftaler — som Anton Basts Sekretær. Han havde i Forening med en Del af de andre Præster m. fl. udarbejdet et Festskrift, betitlet »Centralmissionen gennem 10 Aar«, og denne Bog ønskede han nu oversat til Engelsk. Og det hastede, thi det var hans Ønske, at Bogen skulde kunne forelægges Generalkonferencen i Maj Maaned 1920.

Lad mig her indskyde et Par orienterende Bemærkninger om Metodistsamfundets Organisation. Den øverste Myndighed er Generalkonferencen, der repræsenterer alle Metodistmenigheder i hele Verden. Det næste Led i Kæden er »Aarskonferencerne«, der hver repræsenterer en Gruppe af Menigheder, og hver Aarskonference deles igen i Kvartalskonferencer, som Regel en for hver Menighed.

I Generalkonferencen har baade Lægmænd og Præster Sæde. Den mødes ordinært hvert 4. Aar i U. S. A., og

samtlige Aarskonferencer Verden over vælger de præstelige Delegerer, medens Lægdelegerer vælges af særlige Lægvalgskonferencer. Aarskonferencen bestaar — under Forsæde af en Biskop — udelukkende af samtlige Præster inden for den paagældende Konference. Kvartalskonferencerne endelig bestaar — under Forsæde af Distriktsforstanderen — af vedkommende Menigheds samlede Ledelse og de til den knyttede Præster.

Generalkonferencen er saaledes Metodismens Verdensparlament — forsaavidt en Art Nationernes Forbund — og den har naturligvis den øverste Myndighed i alle Kirkens Anliggender. Kun den har Ret til at ændre Disciplinen — bortset fra dennes ukrænkelige Grundlov, der hviler paa John Wesleys egne Ord — kun den har Ret til at besætte Kirkens højeste Embeder som General-Superintendent eller Biskop.

Biskopperne er Metodismens Verdensregering og deres Organer er bl. a. Board of Bishops (Biskopsraadet), Board of Foreign Missions (Missionsselskabet), The Methodist Book Concern (Bogselskabet) o. s. v. Deres Tal er — set i Forhold til Metodismens Udbredelse i alle Verdensdele og dens Titusinder af Menigheder — kun ringe. Da Generalkonferencen traadte sammen i 1920, var der saaledes kun 21 tjenstgørende Biskopper, og naar man betænker Kirkens Organisation, der til enhver Tid skaber den direkte Forbindelse mellem Biskoppernes amerikanske Hovedkvarter og selv den mindste eller fjernest boende Menighed i fremmed Land, vil man forstaa, at en Biskop inden for dette Samfund sidder inde med en ganske overordentlig Magt og Myndighed.

Amerikanerne plejer at hævde, at den romersk-katolske Kirke er Verdens bedst organiserede Institution, derefter kommer John D. Rockefellers Standard Oil Co. og

som Nr. 3 i Rækken Swift & Co. i Chicago. Jeg er nu ikke saa sikker paa, om ikke den biskoppelige Metodistkirke burde regnes med blandt de allerforreste, thi dens Organisation virker med en Præcision og med en altomfattende Grundighed, der søger sin Lige.

At Metodistsamfundet sikrer sine Biskopper fuldstændig Uafhængighed i økonomisk Henseende, er derfor kun en Selvfølge.

Dertil kom saa den Omstændighed, at Fremskridtsbevægelsen, der jo først havde taget Fart efter Generalkonferencen 1916, formentlig vilde medføre en Udvidelse af Organisationen, og man var allerede i 1919 inden for Metodismen klar over, at der maatte være Mulighed for paa Generalkonferencen 1920 at faa forøget Antallet af Biskopper.

I Europa havde den biskoppelige Metodistkirke dengang kun een biskoppelig Area (Bispedømme) med Biskopsresidens i Zürich, og Embedet havde siden 1908 været betroet Biskop *John Nuelsen*.

Anton Bast havde straks forstaaet, at her var en Chance, men han var paa den anden Side klar over, at store Hindringer maatte ryddes af Vejen. Først og fremmest maatte der naturligvis agiteres for at faa nye Areaer. Dernæst var der Traditionen, som betød, at kun amerikanske Borgere blev valgt. Kun de allerældste Biskopper, der kom til Amerika, medens John Wesley endnu levede og som han sendte over, havde været Englændere. Siden da var kun amerikanske Borgere blevet valgt, hvad der i og for sig var naturligt nok, da den biskoppelige Metodistkirke jo i saa aldeles overvejende Grad bares oppe og finansieredes af Amerikanerne.

Men derfor var Anton Bast ogsaa tidligt paa Færde, og det skal villigt indrømmes, at hans Taktik var for-

trinlig. Sagligt ses maatte der agiteres for Oprettelsen af nye Bispedømmer, personligt maatte han jo ikke blot betænke Amerikanernes naturlige Privilegium, men ogsaa vide at komme udenom den hjemlige Kritik. Det mest naturlige — og i Virkeligheden det eneste naturlige — vilde dog være, at den danske Metodistpræst, der vilde fremstille sig som Kandidat til Biskopsværdigheden, mødte med en Anbefaling og Indstilling fra det danske Præsteskab, og man skulde synes, at en Indstilling i en saa alvorlig Sag burde fremtræde som mer eller mindre enstemmig. Men det var umuligt — det vidste Anton Bast selv bedre end nogen. Thi allerede gennem mange Aar havde der været en stedse voksende Opposition og Kritik fremme baade mod ham selv personlig og mod hans Ledelse af Centralmissionen. Og derfor gik Anton Bast en Omvej. Han havde gennem Aarene forstaaet at vinde Position over for Amerikanerne. Han havde evnet at give dem et gunstigt Indtryk ikke blot af sin egen Personlighed, men ogsaa af Centralmissionens Arbejde. Saa langt tilbage som i 1914 havde de to Præster L. C. Larsen og C. Thaarup, der dengang var Distriktsforstandere (Provster) sammen med Anton Bast, faaet at føle, hvad det betød at træde op mod ham. De blev begge forflyttet; Thaarup blev Præst i Silkeborg og Larsen Forstander for en ny Højskole i Aarhus, hvilket dengang i Virkeligheden betød, at han blev tilsidesat. Og dette radikale Skifte ledsagede den tilstedeværende amerikanske Biskop med en kategorisk Meddelelse om, at der kun var een Mand og een Institution i Danmark, som Amerikanerne regnede med, og det var Anton Bast og Centralmissionen.

Anton Bast vidste altsaa godt nok, at om nogen personlig Anbefaling fra den danske Aarskonferences Side

kunde der aldrig blive Tale. Men en Anbefaling var nødvendig, og naar den ikke kunde faas fra Aarskonferencen, var der i Virkelighed kun een Mulighed tilbage og det var at faa en Anbefaling fra de Mænd, der vilde komme til Stede paa Generalkonferencen 1920 som Delegater for de forskellige Aarskonferencer i Europa.

Og dette Spørgsmaal tog Anton Bast derfor op paa Aarskonferencen i 1919, hvor Biskop Nuelsen, der var til Stede som Gæst, fremførte Spørgsmaalet om Afholdelse af et samlet Møde af Repræsentanter fra alle Aarskonferencerne i Europa. Konferencen henstillede imidlertid at se Tiden an, da de politiske Forhold i Europa endnu var saa uklare. Men saa tog Anton Bast Affære, og det hedder herom i det officielle Referat:

»Dog foreslog Bast, om ikke Delegaterne til Generalkonferencen kunde samles et eller andet Sted før, under eller efter Generalkonferencen for at drøfte de europæiske Forhold. Sagen lagdes i Biskop Nuelsens Haand.«

Anton Bast fik imidlertid ikke Anledning til at forelægge sin Sag for en saadan europæisk Delegatforsamling og han maatte derfor indskrænke sig til at søge Assistance i Skandinavien. Han benyttede Lejligheden, da »Den skandinaviske Samarbejdskomité« havde sit første Møde i St. Peters-Kirken i Stockholm den 25. og 26. November 1919. Tilstede var som Repræsentanter: Axel Engstrøm, G. A. Gustafson og Aug. Strømstedt, Sverige, Anton Bast og Johannes Munck, Danmark, Karl Hurtig, W. Hülphers og J. V. Häggman, Finland, Edv. Sandberg, M. Sagedahl og Ejnar Karlsen, Norge. Anton Bast indledede paa første Møde en Diskussion om »Den nord-europæiske Metodismes Stilling til det øvrige Europa og Amerika« — det aktuelle Emnes almindelige Side — og den finske Pastor Karl Hurtig indledede derefter en

Diskussion om »Egen Biskop for de skandinaviske Lande« — det samme Emnes specielle Side.

Mødet vedtog 3 Resolutioner herom. I den første gøres gældende, at der for Fremtiden bør ske en Nyorientering, saaledes at de forskellige Grupper (Syd-Central- og Nord-europas Folk) arbejder særskilt, og derefter paapeges det nære Frændskab mellem Nordens Folk saavel som Tilknytningen til de mange skandinaviske Brødre i U. S. A.

I den anden Resolution fremhævede Mødet ang. Rusland som sin »bestemte Overbevisning, at vi Skandinaver som nærboende og ganske fortrolige med selve Folkekarakteren, har større Forudsætninger end mange andre for at forstaa dette følsomme og kontemplative Folk. Hertil kommer, at der i visse Dele af det russiske Rige findes et ret talrigt repræsenteret Folkeelement af finsk Afstamning, som derfor bedst kan naas gennem vor Virksomhed i Finland, hvilket Land vi hermed indbefatter i Begrebet Skandinavisk«.

Ved denne Resolutions Udtalelser om Rusland kan der jo nok hæftes adskillige Spørgsmaalstegn, og Rusland blev da heller ikke inkorporeret i den nordeuropæiske Area. Resolutionen fik imidlertid alligevel senere hen sin Betydning, idet Areaen i 1924 blev udvidet til ogsaa at omfatte Randstaterne.

Den tredje Resolution tog Skridtet fuldtud, idet den gik lige løs paa Personspørgsmaalet. Den lød i sin Helhed saaledes:

»Biskopsspørgsmaalet.

»Med Hensyn til Planerne om den nordeuropæiske Metodismes Konsolidering og Virksomhedens Udvidelse og de forøgede Krav, som derved stilles ikke mindst til den tjenstgørende Biskop ved Ledelsen af Arbejdet, anser vi det for at være en absolut Nødvendighed, at vi faar en

»Biskop for det nordlige Europa, d. v. s. for Sverige, Norge, Danmark, Finland (og Rusland, naar de derværende religiøse Forhold er blevet nogenlunde ordnede), som kunde og vilde ofre dette baade fordringsfulde og lovende Arbejdsfelt sin bedste Tid og Kraft.«

»Da Biskop Dr. John L. Nuelsen ved sin ophøjede Karakter og sit gediegne Arbejde har gjort sig almindeligt og højt agtet iblandt os, tillader vi os enstemmigt at udtale et alvorligt og oprigtigt Ønske om, at han maa blive udnævnt for denne Area (Nordeuropa) for det kommende Kvadrennium (4. Aars-Periode). Han er efter vor Mening netop den for den paagældende Opgave bedst egnede.«

»Skulde dette vort Ønske imidlertid støde paa uoverstigelige Hindringer, mener vi, at en Mand, som er opvokset og prøvet paa det skandinaviske Felt, bør komme i Betragtning for denne Opgave. Vi har i den Anledning enstemmigt besluttet at anholde om, at Pastor Anton Bast, København, som gennem sin Virksomhed har vist fremragende Organisations- og Leder-evne samt lagt for Dagen, at han er en sand evangelisk og for Opgaven i mange Henseender særlig egnet Person, maatte blive udnævnt til Biskop med Tanke paa denne nordeuropæiske Area.«

Det var klog Taktik af Anton Bast at drage Biskop Nuelsen frem som første Kandidat og det rummede ingen Risiko. Biskop Nuelsen var nok amerikansk Borger, men han var født i Zürich, og det vilde dog være ret urimeligt at tænke sig, at han skulde ville foretrække at flytte fra sin Fødeby, hvor han dengang havde resideret som Biskop i over 11 Aar og fra en Area, hvis Sprog han beherskede fuldstændigt.

Det var klogt, ogsaa fordi det undlod at stille Anton

Bast helt frem i det allerforreste Rampelys og klogt, fordi en Resolution af den Art vel burde omfatte to Kandidater, men heller ikke fler. Og saa var det jo betryggende, at den anden Kandidat neppe vilde kunne komme i Betragtning.

Den danske Aarskonference var ved dette Møde kun repræsenteret af to Mænd: Bygmester Johs. Munck fra Neksø, der ikke var Medlem af Aarskonferencen og som neppe kendte meget til københavnske Forhold, og Pastor Anton Bast, med hvis Stemme Pastor Anton Bast jo nok uden større Risiko kunde regne.

Alt dette var saare godt. Men ikke nok. Anton Bast var klar over, at skulde det lykkes ham at komme igenem, maatte der mere til. Han vidste, hvor megen Interesse Amerikanerne nærrede for Barmhjertighedsarbejde og derfor skulde det gøres klart for Generalkonferencen, at her kom en Mand, der havde skabt et Velgørenhedsarbejde langt ud over det almindelige, her kom en Mand med det Talent for Organisation og Administration, som var nødvendigt for den, der tilfulde skulde kunne udføre en Metodistbiskops omfattende og ansvarsfulde Tilsynsgering.

Og Midlet hertil skulde Bogen om »Centralmissionen gennem 10 Aar« være. Kunde dens rørende Tekst med de mange velarrangerede Billeder og — ikke mindst — dens Statistik med alle de store Tal foreligge i amerikansk Udgave paa Generalkonferencens Bord, forinden Biskopsvalget skulde afgøres, saa vilde meget være vundet. Anton Bast vidste godt, at kun de allerfærreste af Generalkonferencens 8—900 Delegater fra Alverdens

Lande kunde have noget nærmere Kendskab til de Mænd, der opstilledes som Kandidater til Bispeværdigheden. Derfor gjaldt det om at indvirke paa disse fremmede Mennesker paa virkningsfuld Maade.

Og naturligvis vilde det under alle Omstændigheder være formaalstjenligt at knytte en amerikansk Borger og Metodistpræsts Navn til Bogen. Dens Forfattere var jo — paa Anton Bast nær — danske Metodistpræster, til hvem Amerikanerne ikke havde personligt Kendskab.

Jeg har senere forstaaet, at det var Grunden — den *virkelige* Grund til, at Anton Bast havde været saa ivrig for at faa en Metodistpræst over fra U. S. A. til Danmark som Sekretær, der beherskede baade Dansk og Engelsk og samtidig havde nøje Kendskab til Institutionsarbejde.

Og saaledes blev mit Navn for stedse knyttet til — og trykt foran i — denne Bog, der paa væsentlige Punkter gav bevidst usandfærdige Oplysninger om Centralmissionen. Jeg skal her blot nævne, at »Fyrtaarnet« naturligvis har sit eget særskilte Kapitel i Bogen og at Forfatteren til dette Kapitel — Hr. Jørn Uhl alias Anton Basts Søn, Journalisten Hr. Jørgen Bast — ender sin patetiske Fortælling om dette »Centralmissionens Organ« saaledes:

»Nu har Bladet sit eget Trykkeri, hvorfra ogsaa den øvrige skriftlige Agitation for Centralmissionen udgaar.

»De stærkt stigende Priser og Arbejdslønninger har i »Løbet af de sidste Maaneder stillet hele denne Gren »af Virksomheden overfor store Vanskeligheder. Gang »paa Gang har vi maattet forhøje Bladets Pris — og »alligevel synes det umuligt for os at komme til at arbejde uden Underskud«.

»Vi maa derfor regne med, at »Fyrtaarnet«s Venner i

»den Vinter, der kommer, mere end nogensinde staar
 »sammen om Bladet, saa dets Straaler ikke slukkes, men
 »det stadig maa faa Lov til at lyse og bringe mange,
 »mange skibbrudne Stakler i Havn«.

Og for at Læserne ikke skulde være i mindste Tvivl om, at Trykkeriet tilhørte Centralmissionen, indføjedes et Billede fra Trykkerilokalet i Teksten under Betegnelsen »Our printing room«.

Man vil saaledes se, at Anton Bast, der i det af ham selv forfattede Kapitel — Bogens første — naturligvis ikke glemmer at tale om »vort eget Blad Fyrtaarnet«, heller ikke glemmer at lade sin Søn paakalde Offentlighedens Barmhjertighed over for det nødlidende Blad og det ligesaa nødstedte Trykkeri.

Der var jo rigtignok ogsaa al mulig Grund til at paakalde Barmhjertigheden, thi »Fyrtaarnet« gav i det Aar, da Bogen blev skrevet, kun et Overskud paa Kr. 13.583,74 til Redaktør og Bladudgiver Anton Bast, medens Trykkeriet kun gav Bogtrykker Anton Bast et Overskud paa Kr. 17.318,74. I Aarene 1914—24 hævede han Kr. 242.125.16.

Men Anton Bast, der ejede disse Virksomheder og som lod hele det ovennævnte Overskud gaa i sin egen private Lomme, medens Centralmissionen — og dermed de fattige — maatte bøde, han undsaa sig ikke for paa denne usandfærdige Maade at gøre Reklame for sin egen private Geschäft og det tilmed over for de Præster og Lægmænd, til hvis Stemmer han bejlede, da han søgte at opnaa Biskopsværdigheden.

Og han undsaa sig heller ikke for at misbruge en ung amerikansk Borgers og Metodistpræsts Tillid og knytte hans Navn til denne falske og uværdige Reklame.

Men Bogens Toppunkt i Retning af Usandhed er dog

den Statistik, der findes aftrykt paa dens sidste Blade. Ikke blot medregner Anton Bast her alle Jerusalemskirkens almindelige Gudstjenester og Møder, skønt de ikke havde det allerbitterste at gøre med Centralmissionen og skønt Jerusalemskirkens Værger protesterede mod denne Usandfærdighed, men han opgiver aldeles forkerte Tal for Centralmissionens »Samlede Indtægter«. Forholdet stiller sig saaledes:

	Bogens Statistiktal.	De sande Tal.*)
1914—15.....	126.043.68	66.000.57
1915—16.....	108.133.22	106.475.12
1916—17.....	158.161.08	105.304.70
1917—18.....	423.821.56	225.331.09
1918—19.....	849.646.31	276.332.50

Og hvor det dog hastede med at faa den Bog færdig! Jeg maatte ikke blot oversætte den, men ogsaa maskinskrive den og hæfte Billederne rigtigt paa Plads i Konceptet, saa det hele kunde blive lige at gaa til for Trykkeriets Folk, der ikke forstod Engelsk, og naturligvis maatte jeg læse Korrektur ogsaa. Hele dette Arbejde maatte jeg udføre i min Fritid, det meste som Natterarbejde.

Jeg betingede mig naturligvis ikke — og fik heller ikke — nogetsomhelst Vederlag for dette Extra-Arbejde.

Men Bogen naaede da at blive færdig i rette Tid — selve Trykningen var hurtigt overstaaet, thi Oplaget var kun paa 1200 Eksemplarer, 900 til Generalkonferencens Delegerater, Resten til de øvrige prominente Personligheder inden for Kirken i Amerika. Et Par Hundrede Eksemplarer — bestemt for den sidstnævnte Kategori

*) Heri iberegnet ikke blot Juleindsamlingen og andre Bidrag til Centralmissionen, men ogsaa Foraarsblomsten og Bidrag fra U. S. A.

— blev afsendt direkte herfra i Marts 1920, expederet af Pastor Svend K. Johansen, Resten tog Bast selv med sig og samtidig medtog han sin Søn Hr. Jørgen Bast, som skulde sørge for, at Bogen rigtigt og betids kom alle Delegater i Hænde. At Anton Bast samtidig huskede at beholde for sig selv og sin Søn Jørgen Bast den Sekretærgage, som han havde faaet bevilget af Centenary-Komitéen (2000 Dollars) og som han selv havde engageret mig paa, nævner jeg blot i Forbigaaende.

Og heller ikke glemte Bogtrykker Bast at faa sin Regning for Bogens Trykning betalt af de fattiges Penge, saalidt som Bogforlægger Bast glemte at lade Bogens danske Udgave bortsælge gennem Kirkens Bogforlag med Kirkens godtroende Præster — og blandt dem ogsaa mig — som Bogagenter. Da Trykningen altsaa var betalt iforvejen, tjente Hr. Bogforlæggeren saaledes 100 % af de Penge, han fik ind gennem Salget.

Hør, hvad Anton Bast skriver om Bogen i »Fyrtaarnet«s Julenummer i 1919:

»Centralmissionen gennem 10 Aar (Fyrtaarnets Forlag).
 »Denne Bog, som vi flere Gange har omtalt her i Bladet,
 »foreligger nu. Alle, der har Interesse for Centralmissionen eller for Redningsarbejde blandt de fattige, bør
 »øjeblikkelig indsende deres Bestilling paa Bogen til Fyrtaarnets Kontor, Stokhusgade 2. Paa én Gang er dette
 »Standard-Værk en levende bevæget Skildring af de fattiges Kaar i det københavnske Slumkvarter og en over-
 »skuelig Skildring af de mange forskellige Arbejdsmetoder, Centralmissionen i sit første Tiaar har bragt i
 »Anvendelse for at læge Lastens og Nødens dybe Saar.
 »Maaske bliver De forbavset, naar vi anbefaler denne
 »Bog som Julegave — men hvis en Julebog har til Formaal at røre Hjerterne, at kalde Smil og Taarer frem

»hos Læseren og holde ham i Aande fra første til sidste
 »Side, da er »Centralmissionen gennem ti Aar« den
 »ideelle Julegave. Trods dens smukke Udstyr og over-
 »vældende Billedstof, er det lykkedes os at fremstille Bogen
 »saa billigt, at den kan sælges for 4 Kr.«

Naar man nu betænker, at de fattiges Kasse havde betalt alle Udgifter og endda et Overskud til Hr. Bogtrykkeren, maa man jo indrømme, at Bestræbelserne for at faa Bogen billigt fremstillet var lykkedes Bast til virkelig Fuldkommenhed.

Praktisk Mand, som Anton Bast alle Dage har været, naar Talen var om Reklame, gav han Ordre til, at den amerikanske Udgave skulde trykkes i et saadant Format, at Delegaterne kunde have den i Lommen og ikke lod den blive liggende paa Bordet.

Og saa havde han dog den Frejdighed, da Spørgsmaalet om denne Bog og dens Anvendelse blev ham forelagt af Dommeren, at benægte, at den var kommet Delegaterne i Hænde, forinden Biskopsvalget skulde afgøres. Han blev dog i et senere Forhør tvunget til at ændre denne Forklaring.

Generalkonferencen aabnedes den 1. Maj 1920 og Anton Bast forlod derfor Danmark allerede i Marts 1920 for at kunne være paa Arbejdsfeltet i god Tid.

Og da saa Afgørelsens Time kom, saa det alligevel betænkeligt ud. Ganske vist fik han ikke saa faa Stemmer, men han var alligevel ikke blevet valgt til Biskop, om ikke et Telegram i den ellefte Time havde bragt Meddelelsen om hans gode og trofaste Hustrus Død. Det skabte en Bølge af umiddelbar Sympati omkring ham og Valget gik igennem.

Den store Nyhed blev naturligvis straks telegraferet hjem og jeg skal aldrig glemme, da Pastor Gaarde kom

med det nylig ankomne Telegram i Haanden. Jeg stod i Centralmissionens Gaard i Samtale med nogle af de andre Præster — blandt dem C. V. Duckert og Rogert — og Gaarde kom da hen og sagde til os: »Dette er den største Ulykke, der endnu har ramt Metodismen«, og han gav Udtryk for, at det maatte ende med en Katastrofe. Og Rogert sagde — meget betegnende for ham — »Ja, nu har han jo Magten!«

Hvilket dog ikke forhindrede, at den samme Pastor Gaarde, da den nyvalgte Biskop Anton Bast ved sin Hjemkomst fra U. S. A. blev fejret i Jerusalemskirken, fra Prædikestolen beredte Biskoppen en overstrømmende og underdanig Hyldest, som uvilkaarligt fik En til at tænke paa Psalmistens Ord (66, 3): »For Din store Magts Skyld skulle Dine Fjender smigre for Dig«.

STORMVARSLER

Selvom Arbejdet for Københavns fattige gennem Centralmissionen saaledes ikke havde været tilstrækkeligt til alene at sikre Anton Basts Valg til Biskop, saa var det dog naturligvis Centralmissionens Eksistens og Anton Basts snu Reklame derfor, som havde gjort det muligt for ham overhovedet at komme i Betragtning som Biskopsemne. Det var nu ikke de bombastiske Fortællinger og de usande Tal, der alene gjorde det. Nej, selve Navnet virkede paa Amerikanerne, fordi det havde en saa fulgyldig metodistisk Klang. Disciplinen omhandler nemlig ogsaa Begrebet »Centralmissioner«, ganske vist ikke i Forbindelse med Velgørenhed, men som Udtryk for en Centralisation af flere Aarskonferencer eller Missioner, men Betegnelsen kendtes fortrolig for enhver Metodist og det var derfor utvivlsomt et Fund, naar Anton Bast havde døbt Virksomheden med dette Navn.

Men Virkeligheden ventede paa Anton Bast herhjemme og den var lige barsk, hvad enten han saa var Præst eller Biskop. Og den nøgne Virkelighed var allerede paa det Tidspunkt den, at Centralmissionen kørte paa Pumperne. Hele Virksomheden blev drevet ved Hjælp af Laan, der maatte optages hos Banker og andre udenforstaaende, thi Kirkens Ejendomme havde Anton Bast allerede inden 1917 faaet behæftet med Laan til

den yderste Grænse (ialt Kr. 181.531,74). Det var ingen Tilfældighed, at Regnskabsaaret gik fra 1. April til 31. Marts, thi kun derved kunde man undgaa at skulle offentliggøre Regnskaber med alt for tunge Gældsposter. Centralmissionen havde og har altid kun haft to Indtægtskilder af Betydning: »Foraarsblomsten« i April Maaned og saa Juleindsamlingen. Man begyndte med at optage Laan omkring Nytaar. Indsamlingen i April kunde saa nogenlunde dække Driftsudgifterne i Aarets første 3 Maaneder, men Udgifterne fra April til December kunde kun klares med Laan, og disse Laan kunde kun dækkes, hvis Juleindsamlingen klappede tilfredsstillende.

Det er jo vanvittigt saaledes at drive Velgørenhed paa forventet Efterbevilling, men for Anton Bast passede dette System som Haanden i Handsken. Han var den, der gennem sine fremragende Evner som Agitator kunde faa Folk til at yde Bidrag, og han var den eneste, der kunde faa Amerikanerne til at hjælpe, naar det kneb. Og det var Grunden til, at hver den, der knyede, opgav Ævred paa Halvvejen, naar Anton Bast truede med at ville prisgive Skuden, hvis man ikke makkede ret og fulgte ham i tykt og tyndt.

Det var den uheldssvangre Atmosfære, der hvilede over den danske Aarskonference og da ganske særlig over Jerusalemskirkens Menighed, da jeg kom til Danmark. Thi denne Menighed havde Anton Bast bastet og bundet til Centralmissionen, ikke blot fordi Centralmissionen havde til Huse i Jerusalemskirkens Ejendom, men ogsaa fordi Menigheden (Kvartalskonferencen) ifølge Centralmissionens Vedtægter stod som den øverste Myndighed og Kirkens Værger som ansvarlige for al Centralmissionens Gæld.

Det hed herom i Centralmissionens Vedtægters første Paragraf:

»Centralmissionen er et organiseret Led i Jerusalemskirkens Missionsarbejde i København; dens øverste Myndighed er Jerusalemskirkens Kvartalskonference eller Menighedsraad, der vælger Virksomhedens Bestyrelse og godkender Valg af alle Bestillingsmænd. Over for Offentligheden er Kvartalskonferencen ansvarlig.«

Og i sjette Paragraf:

»Jerusalemskirkens Værger hefter — i Henhold til Bestemmelserne i Dansk Lov og den biskoppelige Metodistkirkes Disciplin — for alle Virksomhedernes Ejendomme og er i deres Egenskab af Værger ansvarlige for al Gæld.«

Jeg havde ingensomhelst Anledning til at blande mig i disse Forhold, saalænge jeg alene var Anton Basts Sekretær og Hjælpepræst, men da jeg efter Menighedens Anmodning var blevet udnævnt til Anton Basts Efterfølger som Sognepræst ved Jerusalemskirken og dermed fik positivt Ansvar som Forstander for Menigheden, blev jeg nødsaget til ogsaa at sætte mig ind i Menighedens finansielle Forhold. Jeg konstaterede da snart, at der herskede den største Uorden i det regnskabsmæssige Mellemværende mellem Menigheden og Centralmissionen og disse Forhold — som det først lykkedes at faa ordnet efter lang Tids besværlig Kamp — helligede jeg i min første Embedsperiode min største Opmærksomhed. Selve Centralmissionens Regnskaber fandt jeg ikke dengang Anledning til at gaa nærmere efter i Sømmene, for det første fordi der ikke var Lejlighed dertil, idet der ikke blev givet blot nogenlunde detaillerede Oplysninger, for det andet fordi jeg vidste, at Ansvar for Regnskabernes Opstilling og Rigtighed paahvilede Centralmissionens

Sagfører, Hr. J. Wenzzel, og dens Revisor, Hr. Wm. Nielsen, og da disse Mænd blev fremhævet som de ansvarlige og som sagkyndige paa dette Omraade, havde jeg ikke Anledning — og forsaavidt heller ikke direkte Kompetence — til at tage Affære.

Og der var heller ikke dengang — i 1920 — nogen af de ledende Mænd, der over for mig paaviste positive Brøst, selvom Kritiken var lyslevende, specielt inden for Præsteskabet. Men til Gengæld var der neppe een, som ikke følte Utryghed over for hele denne Institution, i hvis Administration eller Regnskabsførelse Kirkeværgerne ikke havde været i Stand til at gribe aktivt ind, siden Kirkeværgen Sofus Nielsen, der var Centralmissionens Regnskabsfører og hvis Autoritet end ikke Anton Bast havde kunnet rokke, i 1915 var afgaaet ved Døden.

Efter hans Død tog Anton Bast selv alle Tøjler i sin Haand og i de siden da forløbne Aar havde det været umuligt for nogensomhelst uden for Basts egen Klike at udøve blot den allerringeste Kontrol. Ethvert Forsøg i saa Henseende knægtede han med haard Haand. Men dette despotiske Styre havde Bast kun kunnet øve, fordi han selv var primus motor allevegne. Han var nemlig i een Person:

1. Bogtrykker.
2. Bogforlægger.
3. Redaktør og Udgiver af »Fyrtaarnet«.
4. Leder af Centralmissionen.
5. Sognepræst ved Jerusalemskirken og dermed Kvar-talskonferencens Førstemand.
6. Formand for Kirkeværgerne.
7. Den danske Aarskonferences Repræsentant over for Missionselskabet i Amerika og

8. Missionselskabets Repræsentant over for Den danske Aarskonference.

Han havde saaledes allerede som Præst forstaaet at sikre sig Magten paa alle Punkter og Valget til Biskop sikrede ham nu yderligere en Myndighed, der blev af skæbnesvanger Betydning baade for ham og Kirken: Han blev samtlige Præsters Overordnede og aldeles uafhængig af den danske Aarskonference og derved lykkedes det ham ikke blot ganske at underkue Præsteskabets Kritik, men ogsaa at faa direkte Følgeskab af en Række af de ledende Præster under sin fortsatte desperate Administration.

Overskudet af Virksomheden som Bogtrykker, Bogforlægger, Redaktør og Udgiver af »Fyrtaarnet« beholdt Anton Bast selv, og det udgjorde i Aarene fra 1914 til 1924 ialt Kr. 242.125,16.

Man havde nok en uhyggelig Anelse om, at der var noget galt, men ingen vidste noget positivt i 1920. Man vidste kun, hvad Anton Bast fortalte og hvad han oplyste i sine Henvendelser til Offentligheden — i »Fyrtaarnet«, i »Centralmissionen gennem 10 Aar«, i Centralmissionens Aarsberetninger o. s. v. — og der stod altid at læse, at alle disse Virksomheder hørte ind under Centralmissionens Barmhjertighedsgerning.

Og talte nogen med Anton Bast om disse Virksomheder, som man jo godt vidste, han selv havde startet i sin Tid, og spurgte man ham, om det da ikke vilde være rigtigst at lade dem ogsaa formelt komme direkte ind under Centralmissionens Regnskab, saa henviste han altid til, at de førte en haard Kamp for Tilværelsen, og at det derfor vilde være en uforsvarlig Risiko baade for Centralmissionen og Kirken at overtage dem.

Men vidste Kirkens ledende Mænd saaledes intet positivt, saa vidste Anton Bast til Gengæld god Besked. Nok var det herligt at have opnaaet Magtfuldkommenheden og det store Biskopseembede, men alt her i Verden har to Sider. Og Reversen af Medaljen var jo den, at nu vilde Jerusalemskirken faa en anden Sognepræst, Menigheden en anden Forstander og Kirkeværgerne en anden Formand, og dermed vilde Kæden være brudt. Den sidste Forhindring klarede Anton Bast dog uden Vanskelighed, idet han simpelthen indtil videre beholdt Stillingen som Kirkeværgernes Formand, skønt det stred mod Kirkens Disciplin. Men de andre to Hverv var det jo faktisk umuligt for ham at beholde.

Man maatte imidlertid kende Anton Bast daarligt, om man troede, at han straks opgav Ævred. Han kunde ganske vist ikke komme nogen Vegne uden at sætte sig ud over Disciplinen, men sligt Hensyn har aldrig tyngt den Mand. For ham gjaldt det blot om at bevare Magten her i København, saaledes at Svikmølle-Systemet uforstyrret kunde fortsættes.

Midlet hertil skulde for det første være »Københavns Metodist-Union« med ham som selvskreven Formand, og med Gaarde som selvskreven Næstformand, og for det andet en Bestyrelse for Centralmissionen, som var saaledes sammensat, at han selv faktisk blev eneraadende i alle Forhold.

Men intet af dette kunde gennemføres uden Samtykke fra Jerusalemskirkens Kvartalskonference. Denne Konference skulde holdes i November 1920 og ifølge Disciplinen præsiderede Distriktsforstanderen Pastor S. N. Gaarde.

Dette var min første Kvartalskonference som Menighedens Forstander og Mødet fik et højst ejendommeligt

Forløb. Det begyndte med, at Gaarde forelagde Forslaget til Dannelsen af »Københavns Metodist-Union« og indtrængende var hans anbefaling af dette forslag, denne »milde Gave«, der vilde betyde en saa overordentlig Fordel netop for Jerusalemskirkens Menighed.

Jeg betragtede med stigende Undren denne Mand, der Aaret iforvejen over for mig havde betegnet Centralmissionen som »den danske Metodismes Kræftskade« og som faa Maaneder forinden Kvartalskonferencen havde erklæret, at Basts Udnævnelse til Biskop var »den største Ulykke, der endnu havde ramt Metodismen«, og jeg kunde ikke finde anden Forklaring paa hans nuværende helt modsatte Standpunkt end den, at Forslaget om »Metodist-Unionen« vilde sikre ham Pladsen som selvskreven Næstformand.

Han maa selv have haft en Forudelse om mit Standpunkt til Sagen, thi da jeg rejste mig efter hans Indledning og Anbefaling, raabte han ganske ubehersket til mig: »Sæt Dig ned, Du ved ikke, hvad Du snakker om« — og det inden jeg endnu havde faaet Tid til at aabne Munden! Jeg skal ikke nægte, at det kippede i mig — noget tilsvarende havde jeg dog endnu aldrig oplevet — men jeg svarede ham ganske roligt, at jeg stod i min fulde Ret og at jeg agtede at tale, indtil jeg havde faaet sagt, hvad der laa mig paa Hjerte. Og Forsamlingen rejste sig derefter — alle som een Mand — som Tilslutning til mine Udtalelser.

Jeg udtalte derefter min Mening om Forslaget, som var den, at det sommetider vil være klogt for den, der faar Tilbud om milde Gaver, at være beskeden, og da Sagen her var fremstillet saaledes, at hele Fordelen skulde være paa Menighedens Side, kunde den jo saa

meget lettere med Tak afslaa den tilbudte milde Gave. Og saaledes blev det.

Det var maaske første Gang, Anton Bast med Gaarde som Vaabendrager gjorde Attentat paa Kirkens Disciplin, men det blev ialfald ikke sidste Gang. Men den blotte Kendsgerning, at en af Anton Basts første Regeringshandlinger som Biskop var et Forsøg paa at faa 3 Kvartalskonferencer til at opgive deres Selvstændighed og til dermed at bryde Kirkens System, hvorefter ingen Biskop har Ret til at gribe ind i en Kvartalskonferences daglige Ledelse, er ligesaa betegnende for Situationen som dette, at en Distriktsforstander overhovedet vilde gaa med til at anbefale et saadant Forslag.

Det næste Punkt paa Dagsordenen var Valg til Centralmissionens Bestyrelse. Efter Vedtægterne tilkom det Jerusalemskirkens Kvartalskonference — og den alene — at afgøre dette Valg. Anton Bast, der paa det Tidspunkt var i U. S. A. til Møde med de andre Biskopper, lod nu Gaarde paa sine Vegne foreslaa en Liste, der bl. a. omfattede Biskoppens Søn og en af hans Døtre og andre Biskoppen saa nærstaaende Personer, at denne Bestyrelse, hvis den valgtes, vilde blive et aldeles lydigt Redskab i Anton Basts Hænder.

Kvartalskonferencen tog afgjort Standpunkt mod denne Liste uden at ville udtale sig om de enkelte Personer, og jeg gjorde derefter opmærksom paa, at vi maatte gøre et af to. Enten maatte vi udsætte Konferencen, til Anton Bast kom hjem, og saa lade den gamle Bestyrelse fungere videre saa længe, eller ogsaa maatte vi med det samme vælge en ny Bestyrelse. Dette sidste kunde naturligvis lade sig gøre, da Konferencen alene havde Valgretten og Vedtægterne ikke indeholdt nogen Regel om Forslagsret for Biskoppen.

Men herom vilde Gaarde aldeles ikke høre Tale. Han vilde afslutte Konferencen med det samme og da vi forsøgte en Protest, erklærede han kort og godt: »Jeg bestemmer her« og saa hævede han Mødet.

Situationen var nærmest tragikomisk. Her stod Centralmissionen, som var indviklet i daglige løbende Forretninger og som — takket være det uhyggelige Laanesystem — kørte paa Vexler og Banklaan i stor Stil, berøvet sin gamle Bestyrelse og uden nogen ny. Jeg tænkte paa Pastor Iversen, der dengang var Forretningsfører for Centralmissionen, og som umiddelbart før Kvartalskonferencen havde fortalt mig, hvorledes han bogstavelig talt havde maattet gøre Knæfald for Revisor Wm. Nielsen for overhovedet at faa dennes Paategning paa Regnskabet blot som talmæssig Revisor og som gøs ved Tanken om de mange Penge, Centralmissionen havde laant hos Bankierfirmaet Aug. Lunn & Co. og som der overhovedet kun kunde gøres Udvej for at dække, hvis den kommende Juleindsamling blev mer end rundelig, og det forekom mig at være mildest talt uforvarsligt saaledes at kaste alting over Bord af rent intrigante Grunde. Jeg maatte se den Kendsgerning i Øjnene, at naar der ikke fandtes nogen lovlig valgt Bestyrelse for Centralmissionen, saa faldt hele Ansvar, ubeskaaret i al sin Tyngde, tilbage paa Kvartalskonferencen, der jo baade over for Offentligheden og over for Metodismen stod som Centralmissionens øverste Myndighed.

Og dette Ansvar maatte naturligvis ikke mindst paa-hvile mig, der jo i Embeds Medfør stod som Menighedens Forstander.

Rent sagligt set var der saaledes mer end rigeligt Sprængstof paa denne Kvartalskonference, men rent personligt set var Mødets mest forbavsende Intermezzo

Pastor Gaardes Udtalelse om, at vi jo allesammen vidste, at vi ikke kunde regne med eller stole paa, hvad Anton Bast sagde eller lovede.

Jeg ved virkelig ikke, om man skal le eller græde, naar man oplever, at Præsidenten i en kirkelig Forsamling udtaler sig saaledes om en Mand, der kort iforvejen har faaet betroet sin Kirkes højeste Embede. Men jeg ved, at jeg straks rejste mig og paa Mødets Vegne nedlagde en Protest mod denne Udtalelse som utilbørlig, da Anton Bast ikke selv var tilstede og kunde forsvare sig og denne Protest fik enstemmig Tilslutning fra alle de tilstedeværende.

Følgen blev, at Kvartalskonferencen nægtede fremtidig at mødes med Pastor Gaarde som Formand.

Der klagedes til Anton Bast, men han var ikke at formaa til at reagere positivt, og Aktionen mod Pastor Gaarde endte derfor det følgende Efteraar med, at han bad om Tilgivelse, hvorefter Menighedsraadet lod Sagen falde.

Det andet Spørgsmaal — om Centralmissionens Bestyrelse — var imidlertid umiddelbart paatrængende, og da jeg vidste, at Anton Bast var paa Hjemvejen med S/S »Frederik VIII«, rejste jeg ham i Møde og havde paa Vejen hjem fra Kristiania en lang og meget indgaaende Samtale med ham om alle de alvorlige og pinefulde Emner, der forelaa.

Det var ikke blot den øjeblikkelige forkvaklede Situation inden for Centralmissionen. Det var ogsaa Spørgsmaalet vedr. hans personlige Vandel. Dette sidste var ikke af helt ny Dato for mig, idet Anton Bast, allerede inden han rejste til Amerika i Marts Maaned 1920, selv havde givet mig Anledning til at paapege, at jeg ikke paa nogen Maade kunde dele hans Anskuelse herom.

Trods alt hvad der var passeret baade forud for og paa den nævnte Kvartalskonference, havde jeg imidlertid endnu ikke helt tabt Troen paa ham — ellers var jeg aldrig gaaet i Breschen for ham paa Kvartalskonferencen — og jeg besluttede derfor at møde ham med aabent Visir og ærlig Vilje.

I det personlige Spørgsmaal naaede vi imidlertid ikke et Skridt videre, men for Centralmissionens Vedkommende kom vi — troede jeg altsaa dengang — til Forstaaelse, idet han ganske og aldeles indrømmede mig, at der paa dette vigtige Omraade maatte træffes en virkelig betryggende Ordning, som en Gang for alle kunde gøre det af med al Usikkerheden og al Mistilliden. Han lovede mig — og Tanken var hans egen — at lade udarbejde en helt ny Konstitution for Centralmissionen og det under saadanne Former, at al Tvivl kunde udryddes.

Selvom jeg ingeniunde havde naaet alt, hvad jeg vilde, saa havde jeg dog Lov at haabe, at der paa et meget væsentligt Punkt var opnaaet en Forstaaelse, der kunde varsle om bedre Tider.

»Men dersom vi haabe det, som vi ikke se, da forvent vi det med Taalmodighed« (Rom. 8, 25).

VI

CAMOUFLAGE

»Den, som foreger sin Kundskab,
foreger sin Smerte«.

(Prædikerens Bog 1, 18.)

Hvor ofte har dette fortvivlede Udbrud af Prædikerens ikke tynget mit Sind, siden jeg kom hjem til Danmark! Og hvilken Kundskab er vel mere smertefuld end Menneskekundskaben? Og hvem kan den volde tungere Prøvelse end Dommeren og Præsten?

Og dog — Dommeren har Samfundets lovfæstede Ord som sit faste Udgangspunkt og han kan næsten altid finde Støtte i forudgaaende Domsafsigelser i lignende Sager.

Men Præsten? Han kan ikke nøjes med Menneskenes skrøbelige Love, der skifter saa ofte og lever saa stakket et Liv. Han skal følge Guds Lov, der var, er og bliver den samme. Han skal se til, at enhver, der er under hans Omsorg, lever efter Guds Ord. Ellers er han ikke Kristen. Ellers har han ikke Ret til at være Præst.

Og intet Kirkesamfund i Verden paalægger sine Præster strengere Pligter i saa Henseende end netop Metodismen. Det hedder i dens Disciplin:

»Sig enhver, som er under Din Omsorg, hvad Du anser for urigtigt i hans Opførsel og Sindelag, og det paa en kærlig og ligefrem Maade, saa snart ske kan,

»ellers vil det gære i Dit Hjerte. Skynd Dig saa hurtigt
»som muligt at udkaste Ilden af Din Barm.«

Det er en Del af Præsteløftet og Præstens Pligt gælder alle inden for hans Omraade uden Hensyn til Rang eller Stilling.

Derfor maatte jeg — hvis jeg vilde være mit Præsteløfte tro — tale rent ud med Anton Bast og derfor nøjedes jeg ikke med at afvente hans Hjemkomst, men aftalte telegrafisk Møde med ham forinden. Thi alt, hvad der var sket under Anton Basts Fraværelse — og da navnlig paa Kvartalskonferencen — havde til den Grad rystet mig, at jeg ikke kunde finde Ro. Jeg kunde ikke, jeg vilde ikke tro, at denne Mand var en anden, en saa helt anden, end den han gav sig ud for. Og jeg vilde under ingen Omstændigheder give fortabt, før Visheden tvang mig.

Og selvom Mødet paa Amerikadamperen gav min Tro paa ham det første Grundskud, saa vilde jeg dog ikke lade det alene være afgørende.

Visheden — den, jeg ikke kunde komme udenom — fik jeg først i Løbet af 1921 og 1922.

Det vilde føre meget for vidt at komme ind paa alle Anton Basts forskellige Transaktioner i alle hans forskellige Egenskaber. Jeg skal nøjes med gennem et enkelt Eksempel at begrunde, hvorledes og hvorfor jeg tilsidst maatte miste den sidste Rest af Tillid til ham og Tro paa ham.

Som Sognepræst ved Jerusalemskirken paahvilede det mig bl. a. at staa Værgerne bi i alle Spørgsmaal af Betydning for Kirken. Jeg maatte følgelig sætte mig ind i Sagerne og jeg fik dermed for første Gang et Indblik — og i Sandhed et forfærdende Indblik — i det Virvar, der raadede.

Det første Udgangspunkt for min Undersøgelse var en Lejekontrakt af 1. April 1917 mellem Kirkeværgerne og Centralmissionen og en Forpagtningskontrakt af samme Dato mellem samme Parter. I Henhold til disse Kontrakter skulde Centralmissionen hvert Aar tilsvare Kirken visse nærmere bestemte Leje- og Forpagtningsafgifter. Værgerne havde imidlertid trods ustandselige Paakrav ikke blot ikke faaet nogensomhelst Afgift udbetalt i de forløbne ca. 4 Aar, men de fik oven i Købet stedse den Besked fra Centralmissionen, at denne sidste havde Penge *tilgode* hos Kirken. Og Opgørelserne fra Sagfører Wenzzel og Revisor Wm. Nielsen viste, at dette Tilgodehavende androg over 20,000 Kr. Værgerne undersøgte imidlertid Forholdet og konstaterede, at der var ført ikke mindre end Kr. 42.054,74 *for meget* til Udgift. Dette maatte Centralmissionen anerkende, men først efter lange Tidens Tovtrækning lykkedes det at komme til Forstaaelse om en mindelig Ordning.

At dette i hvert Fald beroede paa Sløseri, var uimodsigeligt. Men forskellige Momenter viste mig, at den egentlige Sammenhæng i Virkeligheden var langt alvorligere. I Referatet af Kirkeværgernes Møde den 27. Maj 1919 hedder det bl. a.:

»Formanden (Pastor Bast) meddelte, at det nu lod sig »gøre at udligne Fyrtaarnets Bogtrykkeris Gæld til Jerusalemskirkens Værgere samt Værgernes Gæld til Centralmissionen. Transaktionen finder Sted i rede Penge »ved Kirkeværgernes Regnskabsfører og Kasserer, samt »Revisor Nielsen og Pastor Iversen under Forsæde af »Pastor Bast«.

Det klinger jo saare festligt — vel at mærke under den Forudsætning, at der virkelig eksisterede et Begreb som »Værgernes Gæld til Centralmissionen«. Men det

var ikke blot urigtigt, det var simpelthen positivt umuligt, idet Forholdet efter de 2 Kontrakter alene paalagde Centralmissionen at betale Afgifter til Kirkeværgerne og ikke paalagde disse Pengeydelse af nogen Art til Centralmissionen. En Saldo i Centralmissionens Favør kunde følgelig *kun* fremkomme ved at camouflere Regnskabet eller ved at jonglere med hele Forholdet bl. a. ved at debitere Værgerne for Beløb, som de hverken ifølge Kontrakterne eller sund Fornuft kunde komme til at skylde Centralmissionen.

Men alt dette skyldtes ikke og kunde ikke skyldes Uforstand, thi Ansvar for Regnskaberne havde — foruden naturligvis Anton Bast og Centralmissionens Bestyrelse — Sagfører Wenzzel og Revisor Wm. Nielsen.

Nej — det skyldtes Ønsket om at foretage den Transaktion, som refereres i ovenstaaende Citat fra Kirkeværgernes Protokol for 27. Maj 1919. Bogtrykker Anton Bast skyldte Kirkeværgerne 20,000 Kr., som han havde laant til sit Bogtrykkeri, og den ene Hovedperson, Bogtrykker Anton Bast, aftalte nu med den anden Hovedperson, Kirkeværgernes Formand Pastor Anton Bast, at den Gæld, som Værgerne havde til Centralmissionen, kunde udlignes derved, at Centralmissionen fik overdraget Værgernes Tilgodehavende paa Bogtrykker Bast. Og dette fortræffelige Arrangement havde fuld Sanktion fra den tredje Hovedperson, Centralmissionens Formand Pastor Anton Bast.

Og til Beroligelse og Opmuntring for Kirkeværgerne blev denne betydningsfulde Beslutnings Udførelse i Praxis refereret i Værgernes taalmodige Protokol med »rede Penge« og med Angivelse af alle de ledende Personer, der skulde udføre denne Svikmølle-Transaktion »under Forsæde af Pastor Bast«.

Alt dette stillede Forretningsmanden Anton Bast nøgen for mine Øjne og jeg helmede ikke, før jeg havde faaet hele dette Kaos redet ud paa en forsvarlig og sømmelig Maade. Jeg forstod og jeg kunde hurtigt konstatere, at Værgerne havde været og maatte være magtesløse under Anton Basts Diktatur, *fordi* de lige siden 1915 havde maattet undvære Broder Sofus Nielsen, som Anton Bast ikke kunde faa fjernet som Regnskabsfører, saalænge han levede, *fordi* Anton Bast og hans egne Folk lige siden da havde haft Herredømmet over alle Regnskabsforhold og *fordi* Værgerne, lige indtil jeg tiltraadte som Menighedsforstander, ikke havde kunnet opnaa virksom Støtte fra Menighedens Forstander, thi Forstanderen var Anton Bast og han var tillige Værgernes Formand, Centralmissionens Formand, Indehaver af Fyrtaarnets Bogtrykkeri og Bogforlaget Rigensgade 21 og Redaktør af Fyrtaarnet.

Jeg havde faaet et forfærdende Indblik i hele denne Sammenblanding af forskellige og indbyrdes aldeles modstridende Interesser og ved hver af Labyrintens Udgange fandt jeg Anton Bast i en ny Egenskab.

Den ene Skanse efter den anden havde jeg maattet opgive som tabt. Kun een holdt jeg endnu: Troen paa den nye Konstitution for Centralmissionen. I Haabet om, at den vilde blive den haardt tiltrængte Reform, gik jeg til Aarskonferencen, der blev afholdt i Frederikshavn fra 15. til 19. Juni 1921 under Ledelse af Anton Bast. Sagen kom til Behandling og den nye Konstitution vedtoges.

Jeg kunde kun hilse dette med en Følelse af Befrielse.

Thi hvad betød det? Det betød, at »Aarskonferencen«, d. v. s. *samlige danske Metodistpræster*, nu fik Indseende med og Medansvar for alle Centralmissionens Virksomheder, og at Centralmissionen blev en selvejende Institution under den danske Aarskonference.

Og dette styrkede mig, naar jeg stod Ansigt til Ansigt med det direkte personlige Ansvar, som nu blev lagt paa mine Skuldre. De nye Vedtægters § 13 lød nemlig saaledes:

Forretningsudvalget (Direktionen) bestaar af Lederen, Generalsekretæren og Jerusalemskirkens Menighedsforstander.

Og i § 14 hed det bl. a.:

1. Direktionen har den *daglige* Ledelse og Drift af alle Institutioner og Virksomheder
2. Direktionen fører det *daglige* Tilsyn med alle Institutioner og Virksomheder og med alle Udvalgs, alle Ansattes og alle Medarbejderes Gerning.
3. *Direktionen fører over alle Indtægter og Udgifter aldeles nøjagtigt og dokumenteret Regnskab*
4. *Direktionen er ansvarlig for alle Centralmissionen tilhørende Midlers og Beholdningers Tilstedeværelse til enhver Tid.*

Af denne Direktion blev jeg i Medfør af § 13 født Medlem — kunde overhovedet ikke undslaa mig derfor, hvis jeg ikke vilde opgive mit Embede og svigte den Menighed, hvis Forstander jeg var og med hvilken jeg stod i et velsignelsesrigt Samarbejde i gensidig Tillid og Hengivenhed. Og hvorfor skulde jeg vige tilbage for Opgaven? Havde jeg ikke Ret og Grund til at tro, at denne nye Konstitution, som var blevet til paa mit Initiativ, forsaavidt som den var en direkte Følge af min

Samtale med Anton Bast paa Rejsen hjem fra Norge — at den vilde blive ført ud i Livet efter sine Ord og efter sin Aand? Den var jo saare omhyggeligt og tilsyneladende ulasteligt udarbejdet, den blev vedtaget ikke blot af Jerusalemskirkens højeste Myndighed, nemlig 4. Kvartalskonference, men ogsaa af hele den danske Metodistkirkes højeste Myndighed, nemlig Aarskonferencen, og den blev underskrevet af Anton Bast — Biskoppen over Nord-Europa — »i Jesu Kristi Navn«.

Skulde et saadant Instrument kunne aflukkes falske Toner, saa maatte alt høre op og det hele staa over for Sprængning.

VII

KRITISK REVISION

I »Andelsbladet« for 14. August 1925 skriver en dansk Landmand, Hr. Knud Rasmussen, Strandlund pr. Skødstrup, bl. a. følgende om dette Emne:

»Naar man læser om den Uorden, det Sløseri og den »skandaløse Brug af fremmede Folks Penge, som er afsløret ved Afhøringerne af Biskop Bast i Retten, saa »spørger man uvilkaarligt sig selv: Kunde der ikke i Tide »have været taget Forholdsregler imod dette Uvæsen med »andres Værdier, andre Folks Penge, som saa skammelig »er bleven misbrugt og maaske havnet i forkerte Lommer »i Stedet for at komme de filantropiske Formaal tilgode, »som de var bestemt til? Jo, der kunde. Havde Biskop »Bast fra først af haft Orden i sine Regnskaber, og havde »en kritisk Revision haft fri og uhindret Adgang til at »udøve sin Kontrol, saa kunde Bast være gaaet i sin Grav »som en Hædersmand, der virkelig havde ofret sin Livs- »gerning for de betrængte Mennesker paa Skyggesiden, »medens han nu vil faa et andet Skudsmaal for sit Livs- »værks Afslutning. Han faldt, fordi der ikke var taget »Forholdsregler i rette Tid. Hvem har Skylden? I første »Række selvfølgelig han selv, men i anden Række Sam- »fundet, der ikke har udøvet den nødvendige Kontrol »med skærpet Tilsyn.«

Jeg kan kun være Artikkens — mig ganske ubekendte —

Forfatter taknemlig for disse Ord, hvormed han griber lige om Ondets Rod. Og jeg kan ikke i mindste Maade bebrejde ham, at han paalægger Metodistsamfundet et Medansvar for det skete. Det har han Ret til og det har Offentligheden baade her og i Udlandet Ret til.

Men saa maa vi andre, der har staaet indenfor Rækkerne, ogsaa have Lov til at forsvare Metodistsamfundet. Ikke derved at vi bestrider dets Medansvar — det vilde være umuligt — men derved at vi gør det klart for hele Verden, at det direkte Ansvar for Katastrofen paahviler bestemte Personer, som har handlet stik imod Kirkens egne Regler.

Centralmissionens højeste Myndighed var indtil 1921 Jerusalemskirkens Kvartalskonference og efter den nye Konstitution tillige den danske Aarskonference. Ifølge Disciplinen skal Kvartalskonferencen hvert Aar vælge Revisorer, der skal revidere Bøgerne »for alle Raad eller Organisationer i den stedlige Menighed eller Menigheder i den pastorale Kreds, som er repræsenteret i Kvartalskonferencen«.

Men det brød Anton Bast sig ikke om. Kirkens Revisorer fik aldrig Lejlighed eller Adgang til at revidere. Revisor Gyldentorp, som i 1919 blev Revisor for Kvartalskonferencen, forsøgte Gang paa Gang at komme til at revidere, men forgæves. Naturligvis blev det lovet ham — oven i Købet skriftligt af Pastor Rogert — men da det kom til Stykket, kunde det alligevel ikke lade sig gøre, fordi Generalsekretæren Pastor Chr. Jensen desværre »gik med Skrivebordsnøglen i Lommen.«

Anton Bast forbrød sig altsaa mod Disciplinen, naar han forhindrede Kvartalskonferencens lovligt valgte Revisorer i at udføre deres Pligt. Og det skønt han — som enhver anden Metodistpræst — før sin Ordination og

før han kunde blive Medlem af Præsteskabet havde maattet love højtideligt foran Guds Alter »at give Agt paa et »hvert Punkt, stort eller lidet, i Disciplinen« og ved samme Lejlighed havde maattet svare Ja bl. a. paa følgende Spørgsmaal:

»Har Du studeret vor Kirkes Disciplin og Styrelsesmaade?«

»Bifalder Du vor Kirkestyrelse og Forvaltning?«

»Vil Du opretholde og forsvare den?«

Centralmissionens Regnskabsførelse og Revision har saaledes alle Dage været i Strid med Kirkens Disciplin. Det kunde imidlertid endda — set med Offentlighedens Øjne, ikke med Kirkens — gaa an, saalænge der paa anden Maade var Garantier for Orden og Redelighed. I Begyndelsen var en af Kirkeværgerne, den retsindige og ubestikkelige Sofus Nielsen, Regnskabsfører, Revisions- og Forvaltningsinstituttet reviderede og nuværende Højesteretsdommer Chr. Riise var Decisor. Saalænge et saa anset Institut reviderede og en saa fremstaaende Personlighed som Dommer Riise deciderede, kunde Offentligheden med fuld Føje føle sig beroliget.

Men naturligvis kunde det ikke gaa i Længden. Alle rede i 1914 var Centralmissionens Regnskaber i en saadan Forfatning, at Dommer Riise reagerede, og først den 27. November 1915 gik Dommeren med til en Decisorpaategning. Men rigtignok kun med skarpe Reservationer. Anton Bast maatte nemlig — for overhovedet at faa Decisors Paategning — i Anledning af manglende Bilag forpligte sig til at »der fremtidig vil blive udvist størst »mulig Omhu for saadanne Bilags Tilstedeværelse« og til

at tilvejebringe en »Statusopgørelse, der vil blive lagt til »Grund ved fremtidige Regnskabsaflæggelser«.

Aaret iforvejen havde Anton Bast imidlertid offentliggjort det samme Regnskab med helt andre — og meget større — Tal end Dommer Riise og Revisionsinstituttet kunde skrive under paa. Da Anton Bast var paa sin egen Boldgade i 1914 opgav han — i den offentliggjorte Aarsberetning — en samlet Indtægt for Centralmissionen paa Kr. 118.844 — men da Dommeren og Revisionsinstituttet kom til, skrumpede dette Tal ind til Kr. 43.708,52.

Det turde Anton Bast naturligvis ikke meddele Offentligheden, men alligevel gjaldt det jo om at gøre Reklame med den landskendte Dommers Navn og Personlighed. Og det klarede Anton Bast paa den meget ligefremme Maade, at han simpelthen undlod at trykke det sande og ærlige Regnskab — han henviste til, at det vilde blive saa dyrt at trykke Regnskabet i Aarsberetningen — han nøjedes med at meddele, at Regnskaberne henlaa til offentligt Eftersyn paa Centralmissionens Kontor, men han undlod dog ikke at tilføje — for at forhindre alt for utidig Tilstrømning — at »Regnskaberne er deciderede af »Hr. Kriminalretsassessor Riise og reviderede af Revisionsinstituttet i København«. Han regnede med, at det var nok for Publikum, og han regnede rigtigt.

Og saa forsvandt baade Revisionsinstituttet og Dommer Riise for steds fra Centralmissionen. De hørte til den samme besværlige Slags Mennesker som mine Meningsfæller og jeg — disse kolde Mennesker, der er hjerteløse nok til at forlange Regnskaber aflagt i *Ærlighed og Sandhed*.

Jeg tør derfor nok — uden at komme i Strid med Sandheden — hævde, at det ikke var mig, der først af alle havde søgt at indskærpe Anton Bast og hans Tillids-

mænd, hvorledes man skulde opstille et Regnskab, naar det skulde være ærligt og sandt. Nej — det havde et af Danmarks førende Revisionsinstituter og en af Landets højt ansete Dommere givet dem en kraftig Lektion om og det 5 Aar, inden jeg kom tilbage til Danmark.

Og saa bristede det sidste Baand, da Sofus Nielsen døde i 1915. Han var Kirkeværgernes sidste Skanse og hans Død gav endelig fri Bane for det Diktatur, der alle Dage var Maalet for Anton Basts hedeste Begær.

Og dermed begyndte den Lavine at rulle, der nu omsider er braget ned over Metodistsamfundet og som i sit frygtelige Styrt vil ændre mangt og meget, inden Tillid og Orden paany kan genoprettes.

Ouverturen var — som saa ofte før — en aaben Krænkelser af Kirkens Disciplin. Anton Basts betroede Mini-stre blev to Mænd, der ikke er og aldrig har været Metodister og som ikke havde den allerfjerneste Tilknytning til Centralmissionens øverste Myndighed, nemlig Jerusalemskirkens Kvartalskonference. Det var hans Sagfører, Hr. J. Wenzzel, og hans Revisor, Hr. Wm. Nielsen. Og da den første Aarsberetning under dette Ægide udkom — i December 1916 — indeholdt den overhovedet intet Regnskab. Det var for dyrt. »Da Pengene jo skulde tages »fra Indtægterne til de fattige, nænner vi ikke dette, men »derimod vil vi lade Regnskaberne fremlægge til Efter»syn i 14 Dage« o. s. v.

Og Hr. Niensens Revisionspaategning lød i al sin Simpelhed saaledes:

»Undertegnede har modtaget alle Centralmissionens Regnskaber til Revision.

København, den 16. November 1916.

William Nielsen,
statsaut. Tillidsmand
og Revisor.

Det følgende Aar offentliggjordes et Uddrag paa kun 4 — fire — Tal og Aaret efter, da det blev noget fyldigere, lød Revisors Paategning kun paa »talmæssig« Revision. Og Ordet »talmæssig« glemte Hr. Revisor Wm. Nielsen ikke at benytte, saalænge den gamle Konstitution stod ved Magt.

Det forsvandt i 1922, men det dukkede troligt frem baade i 1923 og 1924, efter at Anton Bast ved Præsternes Hjælp havde faaet mig suspenderet.

Og naar det ikke blev nævnet i 1922, saa havde det sine gode Grunde. Den nye Konstitution traadte jo i Kraft i Sommeren 1921, og jeg forberedte mig paa et betydeligt Ekstraarbejde som Medlem af den ansvarlige Direktion, der skulde lede det »daglige« Arbejde i »alle« Henseender.

Men det saa ud til at blive et lidet tidsspildende Hverv, thi Anton Bast sendte ikke Bud efter mig. Han og den af ham selv udnævnte »Generalsekretær« Pastor Chr. Jensen kunde øjensynligt passe Forretningen uden at ulejlige mig — uden dog derfor at fritage mig for en Tøddel af mit Ansvar.

Men Bestyrelsen kunde de dog fornuftigvis ikke undlade at indkalde. Og da Chr. Jensen indførte den prisværdige Skik at forelægge Bestyrelsen maanedlige Opgaaver over alle Kassens Bevægelser, fik jeg med eet Vished for det, der hidtil kun havde været Genstand for en desværre kun alt for velbegrundet Mistanke.

Det stod nemlig at læse i en af disse Kasse-Oversigter, at Centralmissionen havde betalt Anton Bast ca. 76.000 Kr. for »Fyrtaarnet«. Jeg bad om nærmere Oplysning herom og Chr. Jensen kunde da ikke komme uden om Kendsgerningen, som var den, at Trykkeriet og Bladet var Anton Basts private Virksomheder.

Det stod mig med det samme klart, at her var det Forhold, der saa længe havde forgiftet Atmosfæren inden for den danske Metodisme. Her var Sugerøret til de fattiges Kasse. Og Anton Bast og Chr. Jensen vejrede straks Konsekvenserne, thi snart efter forsvandt disse nyttige maaendelige Indberetninger for aldrig mere at genopstaa.

Aaret slæbte sig hen under stedse mere trykkende Uro og uden generende Direktionsmøder og vi naaede frem til det Møde i Maj Maaned 1922, paa hvilket Centralmissionens Repræsentantskab skulde tage Stilling til Regnskabet for det Regnskabsaar, der var udløbet den 31. Marts 1922.

Dette Møde var — i Lighed med dets Forgængere — først og sidst præget af mange Ord og god Forplejning. »Statistik« — dette Begreb, som saa ofte er blevet anvendt som Taagebombe over for en stor Forsamling — var der ingen Mangel paa, men der manglede et Regnskab til hver enkelt Repræsentant. Der var overhovedet kun eet eneste Eksemplar til Stede paa Mødet, og det var selve den Original, der skulde underskrives. Og den kom frem saadan nærmest i Forbigaaende — som bad den paa Forhaand om Forladelse, fordi den tillod at besvære med sin Nærværelse — og med den lille Sidebemærkning, at »her er Regnskabet, som jo er udarbejdet af vor ansvarlige juridiske Konsulent og statsautoriserede Revisor. Vi »kan jo for Nemheds Skyld lade det cirkulere som vi her »siddet.«

At Anton Bast overhovedet ikke havde forelagt mig dette Regnskab forinden Mødet — skønt jeg som Medlem af Direktionen bar det fulde personlige Medansvar for dets Rigtighed og at Anton Bast heller ikke havde forelagt det for Bestyrelsen, skønt den skulde aflægge det, nævner jeg kun for at vise, at Anton Bast ikke nøjedes

med at ignorere Kirkens Disciplin, naar det passede ham, men ogsaa brød sig fejl om sin egen Konstitution.

Det var under disse Omstændigheder selvfølgelig paa Forhaand umuligt for mig at inklade mig paa nogensomhelst Realitetsdrøftelse, og jeg nøjedes derfor med at spørge om, hvem der bar Ansvar for dette Regnskabs Affattelse og om den stedfundne Revision havde været kritisk eller blot talmæssig. Mit Spørgsmaal besvarede Chr. Jensen prompte derhen, *at* Sagføreren og Revisoren som de sagkyndige var de ansvarlige og *at* Revisionen havde været kritisk. For at udelukke enhver Misforstaaelse med Hensyn til Begrebet talmæssig eller kritisk Revision, uddybede jeg Spørgsmaalet yderligere, idet jeg spurgte: »Dækker vor juridiske Konsulent og Revisor os eller dækker vi dem med vore Underskrifter?«

I den Anledning tog Anton Bast, Chr. Jensen og Sagfører Wenzzel Ordet og alle udtalte de udtrykkeligt, at selvfølgelig dækkede disse Mænd os — det var derfor, de var engageret. Og de undlod ikke at gøre deres Bedste for at latterliggøre mig, fordi jeg kunde spørge saa ganske ud i Luften.

Under Forhørene i Byretten i 1925 har Hr. Revisor Wm. Nielsen ikke desto mindre gjort gældende, at hans Revision kun havde været talmæssig. Statutterne siger ganske vist intet herom — hverken for eller imod — men de siger paa den anden Side, at baade Sagføreren og Revisoren var Medlemmer af Centralmissionens Repræsentantskab, og dermed er disse Mænds Ansvar i hvert Fald forsaavidt fastslaaet.

Det blev imidlertid paa det nævnte Møde, hvor begge d'Herrer var tilstede, uimodsagt fra Revisorens Side oplyst — bl. a. af Sagføreren selv — *at* de var de ansvar-

lige, at den stedfundne Revision havde været kritisk, og at de dermed dækkede Repræsentanterne. Kun derved opnaaede Anton Bast og hans Tillidsmænd Repræsentantskabets Godkendelse af Regnskabet, der i Tillid til de faldne Udtalelser blev underskrevet uden engang at være oplæst.

Saaledes forholdt det sig med Anton Basts »kritiske Revision«. Under Bastsagens første Periode var det vistnok den almindelige Opfattelse blandt Publikum, at der vel nok var Tale om Sløseri og utrolig Uorden, men at det vel skyldtes Fattigpræstens undskyldelige Ukendskab til Regnskabsførelse.

Virkeligheden giver imidlertid et saa helt andet Billede. Det viser Manden, som han er og var — Manden, der tilfulde og af rette Vedkommende allerede for 10 Aar siden blev belært om, hvilke Minimumskrav man maatte imødekomme med Hensyn til Regnskabsaflæggelse og Revision, naar man administrerede Midler, som Offentligheden havde givet i Tillid til de mange Ord og Løfter om Barmhjertighed mod Samfundets aller ulykkeligste Mennesker. Det viser Manden, der svarer med Løgn, naar han bliver udspurgt Ansigt til Ansigt om det rette Forhold. Det viser Manden, der misbrugte og haanede den Disciplin, som han for Guds Alter »efter højtidelig »Faste og Bøn i Konferencens Overvær« havde lovet at »opretholde og forsvare.«

Det viser Manden, der — samtidig med at han aabenlyst lovede sine Embedsbrødre og sit Kirkesamfund at forbedre den nye Konstitution saaledes, at alt skulde komme i klareste og redeligste Orden — hemmeligt tilskrev sin Sagfører et Brev, hvori han lagde ham paa Sin-

de at ændre de nye Statuter saaledes, at de kom til at rumme »et skjult Diktatur«. Og det viser Manden, der i 1921 forelagde de nye Statuter for den danske Aarskonference med Ordene: »Jeg har taget alle afgørende Hensyn til Konferencen, Jerusalemskirkens Menighed og Offentligheden«, og som derefter underskrev Statuterne med Paategningen »i Jesu Kristi Navn«.

VIII

EKSPLOSIONERNE

Paa det Repræsentantskabsmøde, hvis Forløb skildres i det foregaaende Kapitel, havde der ikke været nogen-
somhelst Mulighed for at drøfte hverken de enkelte Poster paa Regnskabet eller selve Regnskabsopstillingen. Repræsentanterne kunde ikke naa videre end til at faa fastslaaet, hvem der havde Ansvar for Regnskabet, saaledes som dette blev forelagt paa Mødet. Og det var klart blevet fastslaaet, at dette Ansvar laa hos Sagfører Wenzzel og Revisor Wm. Nielsen.

En nærmere Drøftelse kunde først ske, naar Regnskabet forelaa tilgængeligt i Enkeltheder. De Myndigheder, der over for Kirken og Offentligheden bar Ansvar for Regnskaberne — i første Række Direktionen og dernæst Bestyrelsen — fik imidlertid ikke Anledning til at gøre sig bekendt med Regnskabet i Enkeltheder, før dette blev offentliggjort i Centralmissionens Aarsberetning, der som sædvanlig udsendtes til Offentligheden omkring 1. December.

Det viste sig da, at baade Regnskabet og Beretningen var om muligt endnu mere misvisende end de foregaaende Aar, og dette fik den længe ulmende Konflikt til at bryde ud i lys Lue.

Jeg rejste i Begyndelsen af December 1922 til Aarhus, hvor jeg skulde deltage i nogle Møder vedr. Kirkens

Spejderforeninger, for hvilke jeg var den øverste Leder. Aarsberetningen var udkommet, lige inden jeg rejste, og jeg havde saaledes Lejlighed til at studere den nærmere paa Rejsen. Jeg sammenflettede min Kritik i et længere Brev til Anton Bast, som jeg vilde sende til ham, saasnart jeg efter min Hjemkomst havde faaet det kopieret.

Jeg skulde imidlertid ikke faa Anledning til at sende dette Brev, thi da jeg kom hjem til København om Aftenen den 5. December 1922, laa der Besked fra Anton Bast om Direktionsmøde den følgende Eftermiddag.

Direktionsmødet blev holdt paa Biskoppens Kontor, Rigersgade 21. Det var jo en saare usædvanlig Hændelse at blive kaldt til Direktionsmøde, og saare usædvanligt blev dette Møde, der varede ca. 4 Timer. Baade Anton Bast og Chr. Jensen var til Stede og Tonen blev anslaaet paa det hjerteligste. Der var dækket fint Bord med varm Ret, koldt Bord, Øl — Afholdsøl naturligvis — Soda-vand, Kaffe og Kager, og da man saaledes havde faaet et solidt Udgangspunkt, gik man over til den alvorligere Del af Programmet.

Det tegnede nu meget uskyldigt til at begynde med, thi første Punkt paa Dagsordenen var det meget vigtige, om Julegaverne til Centralmissionens underordnede Funktionærer skulde være Salmebøger eller Fyldepenne. Alt, hvad jeg for min Part kunde sige om dette betydningsfulde Emne, var Genstand for en saa udsøgt Opmærksomhed, som var jeg i deres Øjne en sand Autoritet paa disse Omraader.

Jeg maatte tænke paa, hvorledes Anton Bast og hans skiftende Højrehænder i Aarenes Løb havde disponeret aldeles udenom Centralmissionens ansvarlige Myndigheder i alle Retninger, jeg maatte tænke paa de svære Kampe, der havde maattet udkæmpes, for at i det mind-

ste en Del af disse Dispositioner — som f. Eks. Kulindkøb — kunde blive bortliciteret og komme under Ledelsens Kontrol — og jeg sammenlignede dette med Spørgsmaalet om Salmebøger og Fyldepenne til Tjenestepigerne, der nu var blevet første Punkt paa Dagsordenen for den samlede Direktion. Selv de mest kritiske Situationer i Livet kan saaledes have deres Stænk af Humor. Og jeg ventede blot paa det »egentlige«, som jeg følte maatte komme.

Jeg fik ikke nødig at vente længe, thi med een Gang tog Anton Bast et Papir op af Lommen og bemærkede, at han havde endnu en lille Ting paa Dagsordenen. Det var ikke noget, der havde nogen særlig Betydning, men han syntes nu alligevel, at han vilde forelægge os det, da det var noget, han havde drøftet med sin Sagfører —
— her indskød jeg det Spørgsmaal, hvorfor Sagføreren da var blevet taget med paa Raad, naar Sagen var af saa ringe Betydning, men Anton Bast vendte det døve Øre til og fortsatte —

og for en Ordens Skyld var det vist ogsaa rigtigst. Han var jo altid udsat for Angreb af uansvarlige Personer og disse Angreb maatte gendrives og heri maatte vi staa solidarisk. Han endte denne sin lille Indledningstale med at sige: »Brødre! Vi er jo alle lige ansvarlige og det, der falder paa mig, falder ogsaa paa Eder, men det vil jeg sige Eder, Brødre, at skulde der nogensinde falde noget af den Slags paa Eder, saa vilde jeg sætte Alt ind paa at forsvare Jer og det om det saa gjaldt den sidste Øre jeg ejede, ja mit eget Navn og min Ære vilde jeg ikke holde tilbage, hvis det gjaldt om at beskytte Eder«. —

Dette havde han sagt med den for ham ejendommelige bævende Stemme, der tonede som fyldt af hellig Alvor — saa holdt han en lille Pause, idet han saa fra den

ene til den anden, og derefter sagde han med stort Eftertryk:

»Og dette tror jeg ogsaa, Brødre, at I vil gøre for mig. »Men dette her er jo i egentligste Forstand ikke for mig, »det er for Jer selv, Brødre, men jeg har gjort op med »mig selv og jeg skriver gerne under.«

Og dermed oplæste han Dokumentet, tog sin Fyldepen og skrev under med fuld biskoppelig Værdighed, hvorefter han lagde Erklæringen foran Chr. Jensen, der tog Pennen med Ordene: »Ja, jeg skriver ogsaa gerne under.« »Værsaagod, Broder Ingerslew,« sagde Biskoppen saa, idet han rakte mig Erklæringen.

Erklæringen lød saaledes:

»Foranlediget ved en Meddelelse fra medundertegnede »Biskop Bast, Leder af Centralmissionen, om at det er »kommet til hans Kundskab, at der fra forskellige Sider »insinueres Uredelighed i Centralmissionens Administra- »tion og Usandhed i de af Bogholderiet af den statsauto- »riserede Revisor opstillede og i Aarsberetningen offent- »liggjorte Regnskaber, skal undertegnede Direktion for »Centralmissionen ikke undlade at udtale, at nogen saa- »dan Uredelighed eller Usandhed ikke er os bekendt, men »at alt foreligger og fremtræder i *Ærlighed og Sandhed.*«

Jeg var klar over, at dette var et aldeles afgørende Øjeblik i mit Liv. Jeg forstod, at dette var den direkte Udfordring, det store Enten—Eller. Jeg vidste, at det vilde kunne komme til at gælde selve Eksistensen for mig og min Familie, og mit Sind var derfor i stærk indre Spænding, da jeg stille bemærkede, at som Forholdene laa, beklagede jeg ikke at kunne underskrive.

De sad begge en Stund som maalløse, Anton Bast blegnede og jeg var klar over, at Eksplosionen var nær.

Den første, der genvandt sin Fatning, var Chr. Jen-

sen, og det bruste ud af ham som et Uvejr: »Du beskylder os altsaa for Skurke, Bedragere og Tyveknægte, det skal komme Dig dyrt at staa«.

Jeg svarede hertil, at jeg ikke havde sagt andet, end at jeg ikke vilde underskrive og at min Beslutning herom var urokkelig.

Biskoppen vilde nu have at vide, af hvilken Grund jeg da nægtede at underskrive, og jeg svarede ham, at jeg efter at have gennemgaaet den trykte Aarsberetning til Offentligheden havde fundet, at alt *ikke* forelaa i Ærlighed og Sandhed.

Jeg tog en af disse Aarsberetninger frem og gennemgik hvert af de Punkter, som jeg havde fundet misvisende, og for hvert Punkt, jeg gennemgik, spurgte jeg dem begge, om min Kritik ikke var berettiget, hvad de ikke kunde bestride.

Min Kritik gik ud paa følgende:

1. »Juleuddeling« stod opført i Regnskabet med Kr. 62.031,31, skønt der i Virkeligheden var uddelt mindre end 35.000 Kr. og herunder var altsaa skjult Udgifter for ca. 27.000 Kr., og det til Trods for at der paa Regnskaberne iforvejen var opført Driftsudgifter med Kr. 47.383,08.
2. Under »Børnevirksohmhederne« var ogsaa optaget »Børnehjemmet i Espergærde« med en Udgift paa Kr. 20.266,74, skønt dette Hjem overhovedet ikke havde været i Brug som Børnehjem i det paagældende Regnskabsaar.
3. Under »Sociale Virksomheder« stod opført »Arbejdsanvisningen« med en Udgift paa Kr. 83.954,17. Sandheden var imidlertid den, at Størsteparten af disse Penge var betalt af Centralmissionen til Anton Bast for »Fyrtaarnet«.

Denne Udgift til »Arbejdsanvisning« var faldet mig fuldstændig for Brystet, da jeg læste Aarsberetningen, ikke blot paa Grund af dens Størrelse men navnlig ogsaa fordi jeg kort Tid iforvejen havde faaet ren Besked af Lederen af den paagældende Afdeling, til hvem jeg havde henvendt mig for at faa anvist Arbejde til et fattigt Medlem af Menigheden. Denne Leder havde intet Arbejde kunnet anvise og han havde til sin Beklagelse maattet meddele mig, at han havde været ude af Stand til at skaffe nogetsomhelst Arbejde til nogen-somhelst Person i de sidste 3 Aar.

Hele det rette Forhold med Hensyn til »Fyrtaarnet« var saaledes ikke blot camoufleret paa Regnskabet, men Beretningen indeholdt den positivt usandfærdige Oplysning, at dette Blad — der tilhørte Anton Bast privat — var »Centralmissionens Organ«, en af dens 17 forskellige Barmhjertighedsvirksomheder.

- 4) »Arbejdshjemmet og Herberget« viste en Udgift af Kr. 28.800,20 mod en Indtægt af Kr. 18.624,39, altsaa et Underskud paa over Kr. 10.000 — og Beretningen omtalte, at 600 Mand havde faaet anvist Arbejde og at der i Arbejdshjemmet var savet Brænde for ca. Kr. 18.025 af de Arbejdsløse.

Sandheden var imidlertid den, at der kun havde været 1 — een — Mand i fast Arbejde og for ham, der nærmest var aandssvag, havde Centralmissionen oven i Købet faaet Betaling til Dækning af Kost og Logis. Brændesavningen havde kun andraget nogle faa Hundrede Kroner, medens Resten af de 400.000 Pund Brænde var blevet købt færdigsavet og -hugget, lige til at levere til Kunderne.

Dette var altsaa ikke blot at give et falsk Billede af dette Forhold baade i Beretningen og i Regnska-

bet, men det maatte tillige kaldes ganske uforsvarligt at drive et »Arbejdshjem« som en Brændselsforretning, der gav saa stort et Underskud som 10.000 Kr. En saadan Forretning burde forøvrigt overhovedet ikke give Tab.

5. Driftsudgifterne for Rigensgade 21 var opført paa Regnskabet med Kr. 77.057,10, hvilket var aldeles urigtigt. Erfaringerne fra tidligere Aar havde vist, at Driftsudgifterne normalt ikke oversteg ca. Kr. 28.000. Anton Bast og Chr. Jensen maatte vedgaa, at den kolossale Forøgelse af Udgifterne skyldtes den Omstændighed, at man havde debiteret Ejendommens Drift med de store Summer, som man forgæves havde forsøgt at faa Kirkeværgerne til at anerkende. Denne Debitering var saaledes uimodsigeligt og uimodsagt aldeles uretmæssig, for det første fordi denne Udgiftspost reelt mildest talt var tvivlsom, for det andet fordi den i hvert Fald slet ikke vedrørte det Driftsaar, som Regnskabet omfattede.

Med Hensyn til de »600 Mand« og Udgifterne til »Arbejdsanvisningen« maatte Anton Bast og Chr. Jensen indrømme, at det eneste Forsøg paa en Forklaring var, at nogle Mænd var sendt i Byen med Brænde og at andre havde forhandlet »Fyrtaarnet«. Men da dette sidste skete mod Procenter, ligesom Bladsalg i Almindelighed, maatte de indrømme, at Udgiftsposten Kr. 83.000 for »Arbejdsanvisning« var parodisk og aldeles misvisende.

6. »Herberget«. Beretningen fortalte Offentligheden, at 9000 Mand havde faaet Husly, medens Sandheden var den, at det var praktisk talt de samme Individer, der opholdt sig der Vinteren igennem. Der burde have staaet »9000 Logis«, men selv det havde

været aldeles urigtigt. Herberget var aabent 4—5 Maaneder af Aaret, og højt regnet var der gennemsnitlig 50 Mand, oftest færre. Og det under Forhold, der i sanitær Henseende var ubeskrivelige. Et usselt Kælderlokale med Cementgulv og Træbænke og -brikse, stablet ovenpaa hinanden uden Madrasser eller Sengetøj. Det var en sand Parodi at betegne sligt som Mission og at appellere til Velgørenhed paa slig Basis. Den rette Betegnelse havde været en Pesthule. Og dog talte Beretningen om, at dette var »et vigtigt Led i Aarets Arbejde«.

7. Beretningen fortalte endvidere, at der paa Unnerupgaard havde været 372 Feriebørn, hvilket var en kraftig Overdrivelse.

Denne saglige Kritik var baade Anton Bast og Chr. Jensen ganske ude af Stand til at imødegaa. Anton Bast sagde blot, da jeg var færdig:

»Ingerslew, Ingerslew, Ingerslew, hænger du dig da »virkelig fast i saadanne Smaating?«

Jeg svarede ham, at jeg kunde ikke betragte det som Smaating, at Regnskabet var misvisende for over 100.000 Kr. og jeg spurgte dem, hvorledes de dog kunde forsvare at underskrive en saadan Erklæring under disse Forudsætninger, men de bebrejdede mig blot, at jeg var for snæversynet og manglede Forstaaelse af, *hvad der krævedes for at faa Offentligheden til at yde Bidrag*. Der var »jo saa meget, der ikke kunde beskrives med Tal.«

Jeg svarede dem udtrykkeligt, at hvorledes de brugte Pengene, naar de administrerede uden mit Vidende og Samtykke, det maatte blive en Sag mellem dem og Of-

fentligheden, som ydede Bidragene, men de Regnskaber og Beretninger, der blev udsendt, de maatte være i Overensstemmelse med Sandheden. Offentligheden kunde jo saa selv afgøre, om den vilde fortsætte med at yde Bidrag under disse Forudsætninger. Enten maatte man helt lade være med at udsende Aarsberetninger eller Regnskaber eller ogsaa maatte man udarbejde dem, saa de blev overensstemmende med de faktiske Forhold.

Anton Bast paaberaabte sig i den Anledning, at det var ham, der stod som Garant over for Offentligheden og at det var i Tillid til hans Person og hans Navn, at Offentligheden ydede Bidrag.

Jeg svarede ham, at Offentligheden naturligvis regnede med — og havde Ret til at regne med — at alt var, som det skulde være, naar han var omgivet af Direktion, Bestyrelse og Repræsentantskab og naar han over for Offentligheden saa stærkt paaberaabte sig, at hele Centralmissionens Virksomhed blev udført i den næreste Forbindelse med en evangelisk Menighed og under Protektion af et evangelisk og over hele Verden anset Kirkesamfund, hvis højeste Embede i Norden han beklædte. Intet Menneske kunde vel tænke sig, at kristne Mænd vilde gaa med til at udsende usandfærdige Beretninger og falske Regnskaber eller til at lade deres Navne og Underskrifter garantere for noget, der ikke var sandt. Jeg hævdede, at de Mænd, der havde paataget sig at underskrive og dermed garanterede, bar et Ansvar, som de maatte kræve respekteret. Og man burde end ikke forsøge paa at tvinge nogen til at handle mod sin Samvittighed.

D'Herrer havde dertil kun det Svar, at jeg var en topmaalt Kværlant, og i Anledning af at jeg havde kritiseret, at »Fyrtaarnet« i Beretningen stod betegnet som

»Centralmissionens Organ«, sagde Anton Bast, at det var »rent formelt«. Han var »nødt til at have dette Blad gaaende for Reklamens Skyld« og Arbejdet for dette Blad havde han altid kun gjort »i Sagens Tjeneste«.

Jeg følte mig inderlig overbevist om, at han løj, men Tallene kendte jeg jo ikke. Havde jeg dengang vidst, hvad der nu foreligger bevist, nemlig at Bogtrykker og Bladudgiver Bast i 1922 til sin egen Lomme havde tjent netto Kr. 34.800 paa »Fyrtaarnet« og Trykkeriet, saa vilde denne Del af Diskussionen ikke være standset ved det »rent formelle« eller ved det Arbejde, som han var »nødt til« at gøre i »Sagens Tjeneste«.

Chr. Jensen blev ikke desto mindre ved med at foreholde mig, at jeg ved ikke at medunderskrive Erklæringen stemplede dem som Bedragere. Jeg erklærede da aabent, at jeg ikke havde nævnet nogen Person, men kun Centralmissionen som Institution og at jeg betragtede det der anvendte System som kriminelt. Jeg fremholdt i denne Forbindelse de to store Affærer, der dengang var under Opsejling, Henckel-Sagen og Landmandsbanksagen, og udtalte, at jeg var overbevist om, at naar de engang blev paadømt, vilde det vise sig, at disse Sager var af kriminel Natur og at jeg betragtede Centralmissionen som ligestillet med dem, hvad Systemet angik: forkerte Regnskabsopstillinger, skjulte Kasser, privat og offentlig Interesse sammenblandet o. s. v., og selv om det for Centralmissionens Vedkommende kun drejede sig om Hundredtusinder, hvor de andre Affærer gik op i Millioner, saa gjorde det ikke nogensomhelst principiel Forskel.

Dette opbragte begge d'Herrer til det yderste, de slog i Bordet og jeg fik Besked paa, at hvis jeg ikke varede min Tunge, vilde jeg blive sparket ud. Jeg svarede roligt, at det blev deres Sag, min Sag var det imidlertid at afgøre,

hvad jeg vilde sætte mit Navn under paa, og det var ikke tilfals hverken for Trusler eller Betaling.

Anton Bast rejste sig nu i hele sin biskoppelige Vælde og udtalte, at han var fuldt klar over, at enhver yderligere Forhandling var omsonst og at denne Aften var spildt. Han vilde dog endnu engang opfordre mig til at underskrive, ikke mindst for min egen Skyld. Jeg gentog, at mit Standpunkt var taget og derved var intet at ændre.

Chr. Jensen fulgte mig ud og i Gangen lagde han sine Hænder paa mine Skuldre og sagde venligt:

»Gaa nu med mig ind paa mit Kontor og underskriv den Smule Erklæring, det er jo alt for meget, der staar paa Spil for en saadan Bagatel.« Som ældre og mere erfarende vilde han alvorligt anbefale mig at gøre dette og han tilføjede: »Gør det nu, Ingerslew, for Sagens Skyld og vis derved det rette Brodersind.«

Jeg svarede ham »God Nat« og gik.

Tre Dage senere modtog jeg følgende Brev fra Biskoppen:

»Til

»Centralmissionens Direktion.

»Ved nærværende maa jeg desværre med Sorg konstatere og meddele Brødrene, at efter hvad der fandt Sted ved sidste Direktionsmøde, maa Direktionen være at betragte som sprængt og opløst. Det paahviler Repræsentantskabet og Aarskonferencen at finde Udveje for Fremtiden. Indtil da maa Virksomhederne ledes administrativt.«

Jeg var inde paa mit Kontor i Jerusalemskirken, da et Bud overbragte mig dette Brev. En halv Times Tid senere gik jeg over Gaarden henimod Restaurationen for at spise min Frokost og Bast kom mig da skyndsomst i Møde og trykkede min Haand med indsmigrende Hjerterlighed.

»Du har vel faaet mit Brev, Broder Ingerslew?« sagde han.

»Hvilket Brev?« spurgte jeg.

Han svarede — ligesom studsende — »det ang. Direktionen«.

»Jo Tak,« sagde jeg, »det er modtaget og det er taget til Efterretning«.

»Jamen, jeg faar vel et lille Svar fra Dig?« kom det — som forbavset spørgende.

»Nej,« sagde jeg, »det Brev kræver intet Svar«.

»Naa, Ingerslew,« svarede han, »tag nu ikke saadan paa det, men send mig et Par venlige Linier, saa ordner den Sag sig jo nok«.

»Jeg har intet Svar at give paa dette Brev. Det er taget til Efterretning« — og dermed hilste jeg og gik.

Truslen var utilsløret nok — det var min Stilling, det gjaldt. Jeg sad ikke i Direktionen ved Valg, endsige af egen fri Vilje. Jeg sad der i Embeds Medfør som Menighedsforstander for Jerusalemskirken, og ogsaa der var Anton Bast den øverste Myndighed. Afskedige mig kunde han ganske vist ikke — ikke uden Dom paa disciplinært Grundlag — men forflytte mig kunde han, hvorhen i Verden det lystede ham.

Men da Truslen viste sig virkningsløs, var Anton Bast og Chr. Jensen jo nødt til at gaa til Bestyrelsen. I alle

andre Henseender — bl. a. hvor det drejede sig om Administration og Regnskaber — kunde man jo nok undvære Bestyrelse, men naar man havde »sprængt og opløst« det Organ, Direktionen, der havde det første og det største Ansvar i saa Henseende, saa var der ingen Vej udenom Bestyrelsen. Og dette saameget mindre, som de ledende Lægmænd med Flertallet af Jerusalemkirke's Værger i Spidsen den 5. December 1922 havde paabegyndt den Aktion mod Anton Bast, som nærmere vil blive omtalt i det følgende. Jeg var efter Direktionsmødet blevet klar over, at det var denne Aktion, der hentydedes til i den Erklæring, som jeg havde nægtet at underskrive den 6. December, og Forbindelsen var saa meget nærmere, som Anton Bast havde indkaldt til Mødet den 6. December umiddelbart efter at have modtaget Lægmændenes Klage.

Centralmissionens Bestyrelse samledes til Møde den 11. Januar 1923. Dette Møde fik — ogsaa med Hensyn til Anton Basts personlige Optræden — en ganske anden Karakter end Direktionsmødet, omend Maalet naturligvis var det samme. Der var intet Festmaaltid og ingen hjertelig Diskussion om Salmebøger og Fyldepenne. Nej — Anton Bast tog Tyren ved Hornene. Han rejste sig i hele sin biskoppelige Værdighed og sagde, idet han slog Næven haardt i Bordet: »Vi ved alle, hvorfor der er sammenkaldt til Møde. Det er den omtalte Erklæring fra Direktionsmødet. Og den skal underskrives her i Aften af hver eneste en, der er til Stede, og sker det ikke, »sprænger jeg Bestyrelsen, som jeg har sprængt Direktionen, og saa skal jeg nok selv tage Tøjlerne og ordne, »hvad ordnes skal. Der skal ikke blive nogen Slinger i »Valsen, alt skal blive taget paa med fast Haand.«

Dette udtalte han med befalende Stentorrøst. Situationen forekom mig midt i al sin Alvor nærmest tragikomisk: En Bestyrelse, der skulde befales og trues, inden et eneste af dens Medlemmer endnu havde faaet Tid til at give et Kny fra sig.

Imidlertid reagerede Redskabet villigt og lydigt som sædvanligt. Den ene efter den anden forsikrede underdanigt Biskoppen, hvilken Glæde det vilde være for ham at underskrive, og med et veltilfreds Smil satte den biskoppelige Diktator sig ned som efter veludført Gerning.

At Bestyrelsens Tilslutning og Forsikringer blev givet, endnu inden Bestyrelsen var blevet gjort bekendt med Erklæringens Indhold, nævner jeg kun for Fuldstændigheds Skyld.

Da Generalsekretæren Pastor Chr. Jensen derefter havde oplæst det ominøse Dokument, tog jeg Ordet og fremførte ganske den samme Kritik og Motivering, som jeg havde ladet komme til Orde paa Direktionsmødet. Jeg spurgte de tilstedeværende, om de kunde underskrive noget, som de alle vidste og havde indrømmet var forkert, ja direkte usandfærdigt, og jeg sluttede med at sige, at hvad der saa end skete, skrev jeg ikke under.

Pastor Iversen foreslog nu en mindre Ændring, der dog ikke vandt Bifald, og Pastor Rogert fremkom derefter med et Forslag, der kun betød en Ændring af rent redaktionel Natur. Hans Forslag til Erklæring lød saaledes:

»Foranlediget ved en Meddelelse fra medundertegnede »Biskop Bast, Leder af Centralmissionen, om at det er »kommet til hans Kundskab, at der fra forskellige Sider »insinueres Uredelighed i Centralmissionens Administration og Usandhed i de offentliggjorte Regnskaber, skal »undertegnede Bestyrelse for Centralmissionen ikke und-

»lade at udtale, at nogen saadan Uredelighed eller Usandhed ikke er os bekendt« —

og dette Falsum af en Erklæring blev underskrevet af alle de tilstedeværende med Undtagelse af mig. Det skete ganske vist mod bedre Vidende, aldenstund de var enige med mig i Realiteten, men Diktatoren havde befalet det, og som gode og underdanige »kristne« Mænd gav de villigt deres Navne og har senere beraabt sig paa, at det var en god kristen Dyd at holde Fred. Jeg tænkte uvilkaarligt paa Ordene i Sandhedens gamle Bog: »Og de lægede mit Folks Datters Brøst paa letfærdig Vis, idet de sagde: Fred! Fred! Dog der var ikke Fred« (Jeremias 6, 14).

Hvor truende og spændt dette Møde var, karakteriseres maaske bedst ved at citere mine egne Ord, lige inden jeg forlod Mødet:

»Jeg er blevet klar over een Ting her i Aften og det er dette, at I ikke under mig 2 Tommer dansk Jord at staa paa. Om I kunde unde mig 3 Alen dansk Jord at hvile under, det ved jeg ikke, men nu gaar jeg og Ansvarret for, hvad I har foretaget Jer her i Aften, det bærer I selv«.

Protokollen fra dette Bestyrelsesmøde kom til at lyde paa, at Pastor Rogerts ovennævnte Forslag til Erklæring kunde tiltrædes af alle med Undtagelse af John P. Ingerslew, som tog Forbehold overfor Opstillingen af det of-fentliggjorte Regnskab (saaledes fremhævet i Protokollen).

Men selv dette var ikke nok. Anton Bast kunde ikke faa fri Bane for en fortsat tøjlesløs Administration, medmindre ogsaa jeg gik med. Han kunde ganske vist for-

flytte mig, men det gjorde han ikke, for det turde han ikke. Skulde det ske, maatte jeg bort fra Danmark, men det kunde ikke gaa an. Jeg vidste for meget, jeg var vel alt for farlig en Person. Han turde ikke slippe mig af Syne. Ganske vist var det utaaeligt og skrækkeligt at have en saadan Person i sin Midte, men bedre det end slippe ham løs. Bedre holde ham i Hyttefad og saa forsøge at kvæle ham efterhaanden. En slig nobel Plan kunde imidlertid ikke gennemføres uden Bistand, og en saadan kunde Hans Højærværdighed kun regne med hos Medlemmer af Den *danske* Aarskonference.

Den første Føler kom gennem Pastor I. C. Iversen. Nogle Dage efter ovennævnte Bestyrelsesmøde var min Hustru og jeg til evangelisk Alliancemøde i luthersk Missionsforenings Mødesal i Nansensgade, hvor Pastor Iversen ogsaa var til Stede. Da vi gik fra Mødet, kom han hen til os og fulgtes med os helt ud til Østerbro, hvor han inviterede os paa Kaffe. Han udtalte sig i meget rosende Ord om det Standpunkt, jeg havde indtaget og beklagede, at han ikke paa det Tidspunkt havde været saa klar over Situationen, at han havde stillet sig ved min Side, men han udtalte, at han nok ved senere Anledning skulde raade Bod paa dette.

Pastor Iversen har siden da haft mangfoldige saadanne Anledninger. Han har forsømt dem alle, hvorimod han ikke har forsømt en eneste Anledning til direkte at bekæmpe mig.

Men foreløbig maatte der altsaa findes en Løsning paa den foreliggende Konflikt. Nok havde Bestyrelsen ladet sig spænde for Anton Basts Kærre som Trækdyr med Skyklapper for Øjnene og en Stangmile i Mulen, men al-

ligevel — mine Ords Brod og mine Argumenters saglige Urokkelighed kunde efterhaanden virke opløsende paa selv den mest solide Blok af underdanige Heloter.

Men hvorledes klare et saa vanskeligt Dilemma? Nu havde man prøvet med det onde og man havde prøvet med det gode, men lige lidt havde det hjulpet. Ansigt til Ansigt med mig lod Knuden sig altsaa ikke løse. Og derfor var der kun den Udvej tilbage at foretage et coup de main bag min Ryg og uden mit Vidende.

Denne gordiske Knude huggede Anton den Store derefter over paa følgende noble og mindeværdige Maade:

Han mødtes med sine trofaste et Par Dage efter — den 17. Januar 1923 — og da jeg ikke var til Stede, maa jeg for dette Mødes Vedkommende nøjes med at henholde mig til Protokollen, med hvis Indhold jeg senere har haft Lejlighed til at gøre mig bekendt. Men den er saamænd ogsaa ganske tilstrækkelig. Hør, hvad den siger i al sin grænseløse Ublufærdighed:

»Alle Medlemmer med Undtagelse af John P. Ingerslew var nærværende.

»I Anledning af at John P. Ingerslew kun (!) havde taget Forbehold over for Opstillingen af Regnskabet, gav Formanden (Anton Bast) følgende Erklæring: Efter at John P. Ingerslew havde tiltraadt (!!) den af A. Rogert indbragte Erklæring, maatte Direktionen betragtes som »værende intact (!!!), hvilket kunde tiltrædes af Bestyrelsen.«

Og med denne sublime Sortie gled Regnskabet for 1921/22 ind i Historiens Arkiv, hvorfra det aldrig vil kunne fjernes.

Og Tidens Mølle malede videre og snart efter — den 31. Marts 1923 — udløb næste Regnskabsaar.

Forinden Regnskabet for dette Aar blev endelig opstillet og udarbejdet, afholdtes indledende Møder, bl. a. et saakaldt »udvidet« Bestyrelsesmøde, hvor foruden Bestyrelse og Direktion ogsaa en Del af Repræsentanterne var til Stede.

Protokollen for dette Møde indledes med følgende Ord:

»Nærværende: Alle Bestyrelsesmedlemmer samt Distriktsforstander Gaarde, Revisorerne Nielsen og Jensen og Institutionens Sagfører J. Wenzzel.

»Formanden aabnede Mødet og meddelte, at han havde »indbudt ovennævnte Herrer til dette Møde sammen med »Bestyrelsen, dels for at drøfte den bedste Form for Regnskabsaflæggelse og Regnskabs offentliggørelse, og dels for »sammen med Jerusalemskirkens Værger at optage en »venlig Drøftelse af forskellige indbyrdes Forhold. Des»værre havde Værgerne sendt Meddelelse om, at de ikke »kunde deltage i Mødet.«

Drøftelsen vedr. Regnskaberne blev kun af kort Varighed, idet baade Ledelsen og Revisorerne meddelte, at Regnskabet vilde blive opstillet efter de Principper, som jeg havde gjort mig til Talsmand for. Alt vilde blive nævnt ved sit rette Navn og enhver Indtægts- og Udgiftspost vilde blive nøje svarende til de virkelige Forhold.

Derefter forlod Revisorerne Mødet og man gik over til det andet Punkt paa Dagsordenen: »En venlig Drøftelse »af forskellige indbyrdes Forhold.«

Hvor venlig Drøftelsen blev, skal vi nu faa at høre.

Det »indbyrdes Forhold« mellem Centralmissionen og Kirkeværgerne refererer til følgende:

I 1916 havde Anton Bast i Amerika faaet Tilsagn om en Gave paa 15,000 Dollars som Missionselskabets Bidrag til Genopførelsen af den nedbrændte Jerusalemskirke, og

han havde meddelt Kirkeværgerne, at Beløbet vilde komme til Udbetaling i Løbet af et Par Aar af Jubilæumsindsamlingen i Anledning af Metodistkirkens Jubelaar i 1919.

I Tillid hertil havde Kirkeværgerne optaget et Laan paa Kr. 100.000 i Den danske Landmandsbank.

Denne storstillede Gave fik Anton Bast udbetalt omkring Nytaar 1921. Han fortalte mig dengang, at han nu kunde glæde Kirkeværgerne med, at Beløbet var indgaaet til ham i Check, men han vilde selv have den Fornøjelse at meddele Værgerne den glædelige Nyhed.

Han sammenkaldte derefter Værgerne i den følgende Uge og meddelte dem, at Checken nu var indgaaet, men da den var dateret nogle Maaneder frem i Tiden, maatte man vente med at faa Pengene udbetalt, indtil denne Frist var udløbet.

Men Værgerne fik alligevel ikke Pengene, hvor mange Gange de saa end rykkede ham for dem i Aarenes Løb. Pengene havde Bast ladet gaa ind i en af sine »skjulte« Kasser, d. v. s. i en af de to Kasser, for hvilke han — paa Trods af Vedtægterne — ikke aflagde Regnskab hverken til Kvartalskonferencen eller Offentligheden, og for at undgaa Udbetalingen havde Bast nu — støttet af sin Sagfører — fundet paa, at Ejendommen Rigensgade 21, der tilhørte Jerusalemskirken og som Centralmissionen havde forpagtet, i Virkeligheden tilhørte Centralmissionen! Det vilde jo være en nem Maade at slippe udenom at betale rette Vedkommende de mange Penge.

Derfor havde Anton Bast nu til Bestyrelsesmødet tilkaldt Pastor Gaarde og Sagfører Wenzzel m. fl.

Den »venlige Drøftelse« indledede Anton Bast med en lille indsmigrende Tale. Han berørte i korte Træk selve Sagen og fremhævede saa, at Sagfører Wenzzel som vor juridiske Konsulent var den rette Autoritet, da han havde

været med lige fra Ejendommen blev erhvervet og havde udfærdiget alle Papirer desangaaende. Sagføreren var derhos selv en alvorlig Kristen og specielt bevandret i alle Spørgsmaal angaaende kirkelig Forvaltning, da han tillige var Baptisternes Tillidsmand og en af deres øverste Ledere. Saa det maatte jo med god Rimelighed kunne siges, at just han var Manden, der i enhver Henseende var kompetent til at udrede hele dette Forhold og — her pibledede Frygten frem — over for en saadan Autoritet maatte det jo nok anses for givet, at selv den mest hensynsløse Opposition vilde bøje sig, for ellers vilde han da sige, at den vilde blive til Latter.

Han bød med disse Ord Forsamlingen Velkommen og specielt Sagfører Wenzzel, der havde ofret sin meget kostbare Tid for at hjælpe os igennem denne vanskelige Sag. Og saa gav han Ordet til Autoriteten, Sagfører Wenzzel.

Det blev et meget langt Foredrag — jeg troede snart aldrig det havde faaet Ende.

Pointet i Talen var dette, at de Dokumenter, der forelaa — det var Lejekontrakten og Forpagtningskontrakten, som jeg tidligere har omtalt, som han selv havde udarbejdet og som var vidnefast underskrevet bl. a. af Anton Bast, Gaarde og Iversen — var rene »Proforma-Dokumenter«, som kun var blevet udfærdiget, for at man »kunde have noget at vise Myndighederne i paakommande Tilfælde«.

Saa vidt jeg husker, talte Hr. Wenzzel i ca. 2 Timer, og da han omsider var færdig, rejste Anton Bast sig hurtigt, tog sit Ur op af Lommen og bemærkede, at baade han og Sagføreren havde meget travlt, men han var ogsaa overbevist om, at vi alle var enige. Han vendte sig mod Forsamlingen med sit allervenligste Smil og sagde:

»Dette kan vi vist vedtage enstemmigt og uden Debat.
 »Saaledes som Sagføreren nu har fortalt det, saaledes er
 »det og det blev jo sagt meget smukkere og bedre, end
 »jeg selv kunde have gjort. Og samtidig med, at vi takker
 »ham for hans Venlighed og den klare og tydelige Maade,
 »hvorpaa han har fremholdt det, kan vi jo for Tidens
 »Skyld stemme om Godkendelsen af hele dette Spørgs-
 »maal — skal vi rejse os, Brødre!«

Endnu inden han havde fuldført den sidste Sætning, rejste jeg mig og bad om Ordet, men de øvrige tilstedeværende var ligesaa hurtige i Vendingen, de var paa Benene med det samme for at tilkendegive deres enstemmige Bifald til Talen.

Anton Bast gjorde en afværgende Haandbevægelse hen imod mig og sagde barsk: »Der er ingen Tid til Talen nu, det er vedtaget og vi maa skynde os.« Jeg svarede øjeblikkeligt, at jeg havde bedt om Ordet, før der blev stemt og jeg krævede min Ret. Havde vi haft Tid til at høre paa Sagfører Wenzzel i to Timer, saa maatte vi ogsaa nok kunne faa Tid til at høre, hvad andre havde at sige, og for Resten var det kun et Spørgsmaal, jeg vilde fremsætte.

Det var tydeligt nok, at jeg igen havde spoleret hele Tegningen, man mumlede højlydt »Uforskommethed« og viste Tegn til at gaa, men da jeg sagde, at det kun var et Spørgsmaal, blev der Stilhed — det vilde de dog alligevel høre.

Jeg henvendte mig da til Sagfører Wenzzel og spurgte ham direkte: »Er det, De her har fortalt os, Sandhed?«

Han vinkede afværgende med Haanden, som vilde han sige: »Intetsigende Vrøvl«. Jeg vedblev: »Jeg opfordrer Sagfører Wenzzel til at svare — er dette Sandhed?«

Han svarede: »Jeg konstaterer, at Spørgsmaalet er en »Insinuation«.

Jeg vendte mig for tredie Gang imod ham og sagde: »Jeg kræver et bestemt Svar — er dette Sandhed, som »De her har fortalt os?«

»Ja, selvfølgelig er det Sandhed«, kom det omsider tvært.

Jeg sagde da med stort Eftertryk: »Dersom dette er »Sandhed, saa er ogsaa Centralmissionen Humbug og »Spilfægteri fra Ende til anden, den er et Terningspil »og Indsatsen er den danske Lov og Menneskers Moral. »Og det burde De, Sagfører Wenzzel, der repræsenterer »baade Juraen og Kirken, være den sidste til at gøre eller »forsvare. Jeg betragter dette som en Skandale, ja som en »Skandale af Rang. Man udfærdiger lovformelige Doku- »menter, som bliver underskrevet med hvad der skulde »være hæderlige Mænds Underskrifter. Jeg kender Under- »skrivernes Navne, De, Biskop Anton Bast, De, Distrikts- »forstander Pastor S. N. Gaarde, De, Pastor I. C. Iver- »sen. Man lader det stadfæste af Vidner og stemple og »efter 7 Aars Forløb kalder man det »Proforma«, fordi det »passer En i Øjeblikket. Jeg finder det forfærdeligt, det »overstiger alt, hvad jeg endnu har mødt«.

Jeg ventede hvert Øjeblik at blive kastet ud. Situation- nen var truende. Gaarde stod som forstenet, maalløs og bleg, Iversen lignede en levendegjort Trusel, Anton Basts Øjne skød Lyn, Wenzzels Ansigt dirrede og Rogert stod som nedfalden fra Maanen.

Den første, der fik et Ord frem, var Anton Bast. Med hæs og rusten, dirrende Stemme sagde han: »Vogt Dig for hvad Du siger, tag Dig i Agt, dette her er alvorligt«.

Jeg svarede ham roligt, at hvad jeg havde sagt, var sagt med fuldt Overlæg og i dybeste Alvor, jeg tog det

fulde Ansvar for hvert eneste Ord, og da der baade var Sagfører, Biskop, Præster og Lægmand tilstede, kunde det jo ikke falde dem vanskeligt at holde mig ansvarlig, om de saa maatte ønske.

Sagfører Wenzzel havde imidlertid sundet sig og tog nu Ordet for at agere Fredsmægler. Hans Stemme var lagt i det blødeste Tonefald, da han sagde: »Det hele kommer sikkert af, at Pastor Ingerslew ikke forstaar os rigtig, han lægger en anden Betydning i vore Ord, end vi mener«.

Det var det forløsende Ord. Pastor Rogert tog straks Affære: »Ja, det er rigtig, saadan er det, det har vi ofte før erfaret, han har faaet sin Opdragelse i Amerika og ser paa det hele som Amerikaner, han forstaar os ikke, vi er nu engang Danske«.

Dette vandt almindeligt Bifald, der var gydt Olie paa de oprørte Vande, Fredsduen havde udbredt sine Vinger — det var en Misforstaaelse det hele!

Jeg vendte mig da mod Sagfører Wenzzel og spurgte ham, om han som Sagfører nogetsteds i den danske Lovgivning kunde finde Hjemmel for at udstede »Proformadokumenter« eller om det ikke her i Danmark saavel som i andre civiliserede Lande var saaledes, at vidnefastes Underskrifter var anerkendt som afgørende juridisk Bevis for ethvert Dokuments Gyldighed og om ikke de omdebatterede Dokumenter var affattet i fuld Overensstemmelse med dansk Lov og Ret. Han havde jo dog selv som Jurist affattet dem og ladet den ene Part — nemlig Kirkeværgerne — underskrive i den Tro, at Dokumenterne var gyldige og ladet Værgerne leve i samfulde 7 Aar med denne Forstaaelse og aflægge Regnskab til Kwartalskonferencen i Overensstemmelse hermed.

Han svarede, at det var sikkert Ordet »proforma«, jeg

ikke havde forstaaet, og jeg bad ham da definere dette Begreb.

Det blev næsten lige saa indviklet som selve den lange Tale. Man maatte ikke tage Ordet »proforma« for bogstaveligt, Loven talte jo ikke om alt, der var ogsaa noget, der hed almindelig Koutume o. s. v. i samme Omsvøbsdur.

Jeg bemærkede hertil, at hvis jeg forstod ham ret, saa var det altsaa blevet Koutume at gaa uden om Loven her i Danmark og et »Proforma«-dokument var altsaa saadan en lille nem Indretning, der blev udarbejdet og udstyret i Henhold til alle Lovens Forskrifter, for saa at blive benyttet i paakommende Tilfælde, men ellers værdiløs.

»Ja, ganske rigtigt«, sagde Wenzzel, »nu forstaar vi vist »hinanden«.

»Ja, ganske sikkert«, svarede jeg, »det er altsaa med disse »Kontrakter som med Garantidokumentet for Belgien i »August 1914 — de er værdiløse Papirlapper. Nej — hvad jeg har sagt, staar jeg ved; jeg gentager: jeg kan ikke se »paa det paa anden Maade. For mig vejer Realiteterne »tungere end Alverdens kønne Ord og slebne Fraser. »Drag mig til Ansvar, om I vil.«

Dermed gik jeg. De øvrige blev tilbage — hvor længe ved jeg ikke. De glemte øjensynlig det store Hastværk med at komme afsted. Og de glemte i hvert Fald at »drage mig til Ansvar«, selvom de desværre ikke glemte vedblivende at være Anton Basts lydige Følgesvende.

Men samtidig glemte de nu alligevel at betragte de to Kontrakter som »Proformadokumenter«. Amerikanerne bruger sjældent latinske Udtryk — hvad Europæerne kalder »pro forma«, kalder Amerikaneren mere ligefremt, men nok saa træffende, »bluff«. Og derfor foretrækker jeg,

der — som Pastor Rogert træffende sagde — »ser paa det hele som Amerikaner« — at sige, at de glemte at betragte de to Kontrakter som »bluff«. Og de glemte det saa eftertrykkeligt, at de siden huskede at betale, hvad de ifølge Kontrakterne var forpligtet til at betale til Jerusalemskirken.

Derimod glemte Anton Bast fremdeles at betale Kirkeværgerne de 15,000 Dollars, som han mere end 3 Aar før havde anbragt i en af sine skjulte Kasser.

Give Gud, at Anton Bast og hans Hjælpere ogsaa havde »glemt« at betragte Centralmissionen som noget, man kunde behandle efter eget suverænt Forgodtbefindende. Give Gud, at de ogsaa havde »glemt« at opstille Regnskaber, der i Realiteten var »bluff«.

Alligevel — helt omsonst havde Oppositionen saaledes ikke været, thi Ejendommen var dog i det mindste i Behold. Anslaget mod den var mislykkedes. Værgerne undgik at se dens Værdi forsvinde i Centralmissionens bundløse Kasser.

Og ogsaa i en anden Henseende bar Arbejdet Frugt, idet Centralmissionens Regnskab undergik en kendelig Forandring til det bedre. Det kom frem paa Repræsentantmødet den 4. September 1923, og allerede iforvejen var der sket det prisværdige Fremskridt, at der sammen med Indkaldelsen var sendt hver af Repræsentanterne et Eksemplar af Regnskabet.

Det var en opmuntrende Optakt, men det skulde desværre senere hen vise sig, at ogsaa dette Regnskab — dets meget forbedrede Opstilling til Trods — var som en kalket Grav.

Dette Regnskab blev forelagt til Underskrift for Direktionen og Bestyrelsen den 3. September og forinden jeg underskrev, krævede jeg Besked vedr. Juleuddelingen.

Den stod nemlig opført med ikke mindre end Kr. 87.293,08 og selvom der var tilføjet »og Understøttelser i Aarets Løb«, forekom Beløbet mig meget mistænkeligt. Baade Anton Bast, Chr. Jensen og Sagfører Wenzzel forsikrede mig imidlertid om, at der *ikke* var skjult nogen Driftsudgifter heri, hele Beløbet var uddelt.

Endvidere var der som Indtægt opført som »Overført fra Legatfondet som Tilskud« Kr. 166.803,13. Det var aabenbart — og det blev ogsaa indrømmet — at heri var medregnet de 15.000 Dollars, som tilhørte Kirken.

Og derfor maatte jeg tage Forbehold over for disse Punkter og ligesaa med Hensyn til selve Status, idet de der angivne Beløb efter mit Skøn var altfor høje i Forhold til den virkelige Værdi, og jeg maatte derfor forbeholde mig, at denne Status ikke kunde forelægges med min Underskrift i nogen Bank eller andet Pengeinstitut som Basis for Optagelse af Laan.

Det samme gentog sig i Bestyrelsens og Repræsentantskabets Møder, hvor ogsaa Revisor Wm. Nielsen positivt erklærede, at der *ikke* var skjult Driftsudgifter under Juleuddelingens Kr. 87.293,08.

Til Trods for disse gentagne og ganske uforbeholdne Udtalelser af Anton Bast, Chr. Jensen, Sagfører Wenzzel og Revisor Wm. Nielsen viste det sig dog senere, at min Mistanke havde været velbegrundet. Der var nemlig i Virkeligheden uddelt ikke Kr. 87.293,08, men kun Kr. 42.885,08 — altsaa mindre end Halvdelen! Og saa var der endda paa Regnskabet aabenlyst opført »almindelige Driftsudgifter« for ialt Kr. 79.475,43! Naar dertil lægges det Beløb, d'Herrer havde skjult under Juleuddelingen, blev Resultatet altsaa, at det havde kostet ca. Kr. 124.000 i »Administration og Drift« at uddele ca. Kr. 43.000 til de fattige. For hvert Kronestykke, der gled ned i den

fattiges magre Haand, var der saaledes iforvejen »administreret« 3 Kr. væk til hele det store larmende Apparat. Det var i Sandhed dyrt at være fattig, naar Anton Bast administrerede.

IX

MORGAN OG BAST

Europæeren kender kun een Morgan — Dollarskongen fra Wall Street, der behersker Verdensdele, hvor det gamle Europas Rothschild beherskede Kongeriger — Finansgeniet, hvis Pengemagt nok skaber store materielle Værdier, men ogsaa slavisk Underdanighed, parret med Misundelse og Had.

Men der er en anden Morgan, hvis Minde vil leve længere end de gyldne Skatte, som Møl og Rust dog fortærer — Fattigpræsten fra Boston, *Henry Morgan*, hvis Navn og Virke kendes og elskes over det ganske Amerika. Metodistpræsten, der ikke vilde bindes i det faste Embede, men arbejde hvor og hvorledes det passede ham og som skabte en »Centralmission« efter Principper, som burde lægges til Grund for al social Velgørenhed Verden over.

Midt i Bostons fattigste Kvarter, hvor Mennesker af mere end tyve forskellige Nationaliteter mødes i babylo-nisk Forvirring og hvor ikke mindre end 97 % af Be-folkningen er af fremmed Oprindelse, paabegyndte Henry Morgan sit Værk den 27. Februar 1859. Midt i Fjendens Leje, omringet af Utugtshuse og smudsige Beværtninger, tog han Kampen op — uden Penge, uden Hjælp — og i Dag staar »*Morgan Memorial*« som en af Amerikas ejen-

dommeligste Seværdigheder, omfattende Industri, Handel, Kirke, Skole, Landbrug, Arbejdsanvisning, Børnehjem, Afholdshjem o. s. v.

Og alt ud fra Princippet: Hjælp til Selvhjælp. I rigtig Erkendelse af at selv den ulykkeligste Stakkel altid gerne vil yde Vederlag for den Hjælp, han faar. Ikke den kritkløse Almises ofte demoraliserende Virkning, men Appellen til Æresfølelsen, til Selvopholdelsesdriften og Chancen til paany at vinde frem. I rigtig Erkendelse af at den psykologiske Del af Opgaven til syvende og sidst er den vigtigste, ikke mindst hvor Talen er om Velgørenhed ud fra kristne Grundsætninger.

Morgans interessanteste Afdeling er den industrielle — »Arbejdshjemmet«. Og Raamaterialet er det Affald, som ellers vilde være fordømt til at gaa til Grunde som ganske værdiløst. Indsamlingen deraf er organiseret paa en ligesaa simpel som genial Maade. 45,000 Sække — almindelige Kartoffelsække — udsendes til 45,000 Hjem i Boston. Hver Sæk bærer Navn og Adresse paa en Boston-Familie og »Morgan« — som Institutionen populært kaldes — henter selv Sækkene hver Maaned med egne Folk og Lastbiler og bringer dem tilbage, naar Indholdet — det værdiløse Indhold, som Borgerne ikke selv kan gøre i Penge — er udtømt. Brugte Klæder, udslidte Sko, ituslaaede Møbler, gammelt Papir og alskens anden Ragelse, som Folk blot er himmelhenrykte over at slippe af med uden mindste Besvær for dem selv — alt dette er Morgans velkomne »Raamateriale«. Det desinficeres — enten det kommer fra rige eller fattige, thi Sygdomsbaciller respektorerer som bekendt hverken Rang eller Rigdom — det sorteres, bearbejdes, repareres og forvandles derved til en Vare, der kan sælges. Kludeposens og Skralde-

spandens Indhold gav i 1914 de Arbejdsløse 23.246,37 Dollars i Arbejdsløn og de færdige Varer, som havde givet denne Arbejdsløn til de fattige Stakler, blev solgt i Morgans egne Butikker for 52.836,37 Dollars.

Praktisk talt ethvert Haandværk er repræsenteret i Morgans store »Arbejdshjem«, og naar Arbejdstiden er forbi, samles de Arbejdsløse i deres »Klublokaler«, hvor der paa alle Maader sørges for deres Adspredelse og aandelige Vel. Men Morgan strækker sine barmhjertige Arme meget længere ud. Den »skjulte Nød« afhjælpes paa ligesaa diskret som virkningsfuld Maade. Morgan kender alt og alle i sit store Sogn, og enhver trængende kan købe Klæder og Fødemidler til nedsat Betaling eller paa Afbetaling eller — om fornødent — faa det helt gratis. Men Morgan ved Besked og handler aldrig i Blinde.

Denne moderne barmhjertige Samaritan er saaledes i væsentlig Grad selvunderholdende og dog hjælper den hvert Aar Titusinder af Mennesker, som ellers vilde have været redningsløst fortabt. Og det kun fordi Morgan er organiseret efter ret forretningsmæssige Principper. Men Morgan »konkurrerer« ikke med nogen Industri. Morgan tager kun den Arbejdskraft, som ingen anden har Brug for, og afleverer den med Glæde, naar der igen er »job« — ja, tilstræber det jo netop gennem sin udmærket organiserede »Arbejdsanvisning« — og ligesaa lidt lægger Morgan den legitime Handel saa meget som et Halmstraa i Vejen. Varerne sælges enten til Dagens Pris eller til Mennesker, som er i Nød og derfor ikke har Raad til at købe i de almindelige Forretninger. Og Morgan er ligefrem nærig — hvert Tidsskrift og hvert Nummer af alle de mange »Magasiner«, der findes i Affaldssækkene, undersøges omhyggeligt, for Morgan ved godt, at det meget

ofte hænder, at enkelte Numre af saadanne Tidsskrifter hurtigt bliver Sjældenheder, og saa er der jo den herligste Anledning til at sælge dem igen med en ren Aageravance. Og i saadanne Tilfælde kender Morgan ikke til Barmhjertighed!

Og naturligvis har Morgan sit eget Trykkeri og sit eget Fyrtaarn — »The good Samaritan« — der udsendes gratis fire Gange om Aaret til hvert af de 45,000 Hjem, der er Morgans »Leverandører«, og som derigennem faar fuld og *sandfærdig* Besked om alt, hvad der passerer inden for Morgans Mure, skønt deres Velgørehed jo ikke koster dem en Øre, men tværtimod ligefrem er en Lettelse for dem, aldenstund Morgan frier dem for Ulejligheden med at skulle bringe deres Affald ned i Gaardens Skraldespand.

Og den røde Traad gennem Arbejdet i denne Bikube er den kristne Forkyndelse, men frivilligt og stilfærdigt — uden Tvang eller Baand af nogen Art — Morgan ved nok, at Sjælens Desinfektion er vigtigere endnu end Legemets.

I Boston er »Morgan Memorial« sin Stifters levende Mindesmærke. Og hvad er selv det prægtigste Kunstværk i Marmor i Sammenligning dermed? Europa burde studere Morgans Metoder og føre dem ud i Livet. Der findes alt for megen fuldkommen kritikløs Velgørehed i Europa, og den er ofte værre end slet ingen.

»Morgan Memorial« er kendt og beundret over hele det amerikanske Kontinent og danner det mønsterværdige Forbillede for al social Velgørehed. Og Anton Bast vidste derfor nok, hvad han gjorde, naar han i hele sin

larmende Reklame søgte at give det Indtryk af, at hans Centralmission lededes efter samme Principper. Derfor talte han saa højlydt om »Arbejdsanvisning« — skønt den i Virkeligheden ikke eksisterede — derfor hed det »Arbejdshjem« — skønt det i Virkeligheden kun var en uforvarligt slet ledet Handel med færdigkøbt Brænde — derfor lød der de mange favre Ord om »vort eget Blad »Fyrtaarnet«, Centralmissionens Organ, der nu har sit eget »Trykkeri. — Sjælden er en lykkeligere Idé kommen til »Verden i en vanskelig Situation« o. s. v. — skønt Bladet og Trykkeriet var Anton Basts egne private Forretninger.

Og Reklamen virkede — og det saa godt, at mange Mennesker endnu den Dag i Dag beklager, at denne Mand er gaaet i Stykker, fordi han trods alt var den fødte Samaritan, der ikke veg tilbage for at opsøge Ulykken og Elendigheden selv under de vanskeligste og mest uhumske Forhold. Ingen kan bebrejde Mennesker, at de til det sidste søger at bevare Troen paa det Gode — det er kun kønt — men saameget mere har de Krav paa at faa den fulde Sandhed at vide, og den er simpelthen den, at Anton Basts *personlige* Indsats i Slumarbejdet var en ligesaa tom og usandfærdig Reklame som hans mange Beretninger og Tal. Lad mig begrunde dette med et Par typiske Eksempler, valgt i Flæng blandt mange.

De hjemløse og Politihunden.

Det var i Efteraaret 1921 — Vinteren nærmede sig og det saakaldte »Herberg for Hjemløse« skulde aabnes. I den Anledning blev Anton Basts Søstersøn, Hr. Eugenius Bast, ansat som Leder af denne Afdeling — alt-

saa som en Art Missionær. Det første, han gjorde, var at anvende 200 Kr. af de fattiges Penge til Anskaffelse af en Politihund, og det var i Sandhed en Hund, der var Pengene værd. Naar Hr. Eugenius viste sig blandt de hjemløse, havde han altid sin Politihund med sig og kun med denne gale Hund forsvarligt lænket ved sin Side kunde han føle sig tryk nok til — med værdig Mine — at færdes uantastet blandt alle disse »Skyggernes Børn«, som hans poetiske Fætter Hr. Jørgen havde døbt de hjemløse Stakler.

Men det var ikke den eneste Reform, de Hjemløse havde Hr. Eugenius at takke for. Han indførte ogsaa den helt nye Skik at holde Herberget lukket lige til Klokken halvti om Aftenen. De, som saa vilde ind, maatte være der præcis og lade sig indskrive, thi Kl. 10 blev Døren lukket og Hr. Missionæren og hans Politihund forsvandt til roligere Steder. Paa den Maade kunde Hr. Eugenius jo saa dejligt slippe for at skulle have Opsyn hele Aftenen. De Mennesker, der færdedes ved Aftenstide i Rigensgade i Vinteren 1922, har alle set en Skare hjemløse staa i tæt Klynge uden for den lukkede Port i Nr. 21 — ventende paa, at den barmhjertige Nøgle blev stukket i Portlaasen, saa de kunde komme ind og hvile de mødige Lemmer paa de »hyggelige« Træbænke.

☉ Dette kunde endda være, saalænge Vejret var nogenlunde mildt, men efter Jul blev det frygtelig koldt — Maaned efter Maaned en Kulde, som København ikke havde oplevet siden Vinteren 1891. Aften efter Aften saa jeg disse Stakler staa uden for paa Gaden, blaa-frosne af Kulde — de fleste kendte hverken til Undertøj eller Overtøj — og mange drøje Eder faldt om Barm-

hjørtigheden i Rigensgade. Til sidst kom de til mig og klagede deres Nød. Jeg var jo Kirkens Sognepræst og følgelig var jeg efter deres Mening den, der bar Ansvaret. Jeg tog derfor straks Spørgsmaalet op med Generalsekretæren, Pastor Chr. Jensen — ikke een, men flere Gange — og ligesaa med Anton Bast og Eugenius Bast, men det frugtede ikke det allermindeste. De hjemløse klagede paany over Kulden og den lukkede Port og beklagede sig i haarde Ord over altid at skulle stilles Ansigt til Ansigt med en gal Politihund. Men jeg kunde intet udrette. Missionæren Hr. Eugenius havde uindskrænket Fuldmagt til at handle som han fandt for godt og dette var altsaa den Ordning, han fandt bedst — for sig selv vel navnlig.

Denne Skandale kunde imidlertid ikke vedblive, og da jeg intet kunde udrette i Direktionen, tog jeg Spørgsmaalet op i Bestyrelsen. Jeg vidste paa Forhaand, hvor farligt det var at røre ved en af Biskoppens egne, men det kunde ikke afholde mig fra at gøre, hvad der var min Pligt. Jeg prøvede først med almindelige Ord og Henstillinger, men det var Raab i Ørkenen, og jeg brød derfor overtvært og holdt en Tale, som jeg tror baade Anton Bast og de øvrige Tilstedeværende husker endnu. Jeg beskrev disse tyndt klædte Mænd, der stod og frøs i Timevis uden for den lukkede Port til det saakaldte Barmhjørtighedens Herberge og jeg udtalte min Forbavselse over, at Politiet ikke havde grebet ind og forlangt enten Porten aabnet eller Herberget lukket. Jeg sagde dem, at endnu havde jeg aldrig set nogen drive Mission ved Hjælp af en gal Politihund, og hvis det virkelig var Meningen, saa maatte vi hellere overlade den Slags Mission til Politiet, for de havde nok bedre

Forstand paa at bruge Politihunde end Centralmissionen. Forstod vi ikke at omgaas de Hjemløse paa anden Maade, saa maatte vi hellere holde op med det samme. Selv Fanger blev dog stillet Ansigt til Ansigt med Mænd og ikke med Hunde — »Lad Mand møde Mand og ikke et Bæst«. Jeg nævnede for dem, at dersom en Vognmand i Borgergade-Kvarteret lod sine Heste staa uden for Stalddøren uden Dækkener i en saa bidende Kulde i blot en halv Times Tid, saa skulde han nok blive tiltalt for Dyrplageri, men her drejede det sig jo naturligvis kun om Mennesker, der ikke kunde søge Hjælp hos nogen »Dyrenes Beskyttelse«. Og jeg lagde ikke Skjul paa de i sanitær Henseende rædselsfulde Forhold i Herberget, hvor de hjemløse maatte ligge i raat tilskaarne Brædekasser, stablet op ovenpaa hinanden med Foragt for de simpleste sanitære Krav til Lys og Luft, uden Madrasser og Sengetøj og uden Mulighed for personlig Renlighed. Og jeg lagde ejheller Skjul paa, at de virkelige Forhold var af saa skandaløs Art, at Restaurationens Service ikke paa nogen optænkelig Maade burde benyttes i Herberget.

Jeg endte min Tale med at sige, at dersom der ikke ufortøvet kom en anden Ordning istand, tog jeg min Afsked og udsendte en Redegørelse til Offentligheden.

Anton Bast svarede ophidset: »Jeg havde ikke i min »vildeste Fantasi tænkt mig Muligheden af, at nogen i »denne Forsamling og i min Nærværelse vilde have »vovet at tale saaledes om dette Arbejde og om en af »min egen Familie«. Han vilde ikke her udtale sig nærmere om Sagen, men min Optræden kunde ikke gaa upaataalt hen. Jeg maatte have overilet mig fuldstændigt, naar jeg kunde benytte saa upassende Ytringer, og han

ansaa det da ogsaa for givet, at jeg vilde betænke mig og tilbagekalde mine Ord, der maatte betragtes som meget saarende baade for ham og for de øvrige Tilstedeværende.

Jeg svarede ham straks, at jeg ikke paa nogen Maade havde været overilet i mine Udtalelser, men havde talt med fuldt Overlæg. Naar jeg ikke med almindelige Ord og Vendinger kunde vinde Ørenlyd for en Sag, der var ligesaa meget i deres Interesse som i min egen, saa havde jeg med velberaad Hu valgt at sige det saa tydeligt og saa usminket, at det ikke var til at tage fejl af.

Umiddelbart efter dette Bestyrelsesmøde kaldte Anton Bast Direktionen til Møde og spurgte mig paany — meget vægtigt og værdigt — om jeg saa vilde tilbagekalde mine Udtalelser. Jeg svarede ham, at jeg havde intet at tilbagekalde, derimod havde jeg en hel Del mere at sige i denne Sag, om de ønskede det, men saa maatte jeg bede dem kalde Eugenius Bast ind, saa han selv kunde høre, hvad der blev sagt og faa Lejlighed til at forsvare sig.

Det nægtede de imidlertid og dermed endte Mødet. Men Dagen efter fik Eugenius Bast sin Afsked fra Centralmissionen og gik over i Bogtrykker og Bogforlægger Basts private Tjeneste. Politihunden blev degraderet til Lænkehund paa Unnerupgaard, Portene blev slaaet op paa vid Gab og de forfrosne Stakler fik Lov til at komme ind og varme sig om Aftenen.

Men Fattigpræstens Kærlighed havde jeg ikke vundet.

Filmen.

En Dag skulde Anton Bast bruge et Billede som Reklame til sit Fyrtaarn. Der skulde skrives Opraab for

Foraarsblomsten og Anton Bast var aldrig raadvild, naar det gjaldt Reklame. Kontorets Damer fik travlt — en blev sendt efter en Fotograf, en anden efter Portner Larsens to Børn, en tredje maatte ned i Folkekøkkenet efter en Tallerken Kærnemælkssuppe. Da alle Rekviziter saaledes var i Orden, kom Anton Bast selv til Stede og gav Gæsterollen som madende Samaritan. Han satte sig ved Skrivebordet med det mindste Barn paa Skødet, med Suppen foran sig og Skeen i Haanden. Den store Dreng anbragte han paa Skrivebordet — som ivrigt afventende sin Part af Suppen fra den biskoppelige Haand. Alt i Orden — Fotografen knipsede een Gang — og en Gang endnu for at det ikke skulde være Lyv — og Situationen var sikret for Efterverdenen. Anton Bast forsvandt skyndsomst fra Skuepladsen, Billedet kom i »Fyrtaarnet« med Overskriften »To af Centralmissionens smaa Pensionærer« og mangen troskyldig Læser har sikkert følt sig varmet om Hjertet ved at betragte Billedet af den rare Mand, der selv madede de fattige smaa Stakler — og det var jo ogsaa, hvad de gerne skulde tænke. Og saa sende en Gave til den rare Mand. Alt imedens var de to smaa »Pensionærer« vendt tilbage til Far og Mor i Centralmissionens lune Portnerbolig. Men Billedet havde fæstnet sig i Folks Bevidsthed og da Anton Bast var blevet fængslet, blev det gengivet i »Aftenbladet« under Betegnelsen »Før og Nu«.

En Moder.

En fattig Mor sendte sit lille Barn hen paa Vuggestuen, medens hun selv gik paa Arbejde. Hun maatte betale 9 Kroner om Ugen og i *Forskud* naturligvis. Saa blev det sløjt med Arbejdet — det kunde kun blive til

2 Dage om Ugen. Hun bad da om at maatte nøjes med at betale for 2 Dage — Resten af Ugen vilde hun saa naturligvis beholde Barnet hjemme. Men det kunde Reglementet ikke tillade — der skulde vær'sgo betales forud for en Uge ad Gangen. Moderen forsøgte forgæves at gøre begribeligt, at hun kunde da ikke godt betale 9 Kroner til Vuggestuen for selv at gaa ud og tjene omtrent det samme, men den rare »Søster Anna« var ubønhørlig. Det var den samme rare Søster, der efter Anton Basts Fængsling udtalte i Dagspressen: »Hvad skal der nu blive af de stakkels Mødre og deres »smaa Børn?« — Hun havde sine Instruktioner og dem maatte hun følge. Imidlertid kom en Dame tilstede, der var behjertet nok til at spørge, om Vuggestuen var Mission eller Forretning. Saa fik Søster Anna bøje sig og for en Gangs Skyld gøre den Undtagelse, der blot bekræftede Reglen.

Men Anton Basts Reklame for dette »Daghjem« lød fremdeles uforandret saaledes: »Arbejdende Mødre kan »her efterlade deres Børn under lyse og lykkelige Kaar, »mens de gaar til deres Arbejde«. Og denne Reklame uddybede han med et Billede, der fremtraadte saaledes som vist paa næste Side.

En Fader.

En fattig Arbejder kom en Dag med sine 3 Smaa-børn ved Haanden og bad om at faa dem anbragt paa Børnehjemmet, da hans Kone var kommet paa Hospitalet. Ja — det kunde jo nok lade sig gøre, men det kostede Kr. 60 — tresindstyve Kroner — om Maaneden for hvert Barn. Det var umuligt, sagde Manden, det blev jo 180 Kr. og han tjente højst 200 Kr. om Maa-

CENTRALMISSIONEN

Kommer hid til mig alle, som lider Møje og er besejrede, og jeg vil gøre eder Hvide. *Matth. 11, 28.*

Ah hvad I vil, at Missionen skulle gøre med eder, det skulle ogsaa I gøre med dem. *Matth. 23, 8.*

Leder Biskop Anton Bast.

neden. Men Regel er Regel og Barmhjertighed er Forretning, saa det kunde ikke ændres.

Jeg ser endnu denne Far komme ud fra Kontoret for »Børnehjælp«, fra denne Centralmission, der Aar efter Aar levede højt paa den Usandhed, at ingen vistes bort, før alle Udveje var prøvet, at »Centralmissionen er deres eneste Haab«, thi »de fleste af dem har ingen Adkomst til at blive hjulpne« andetsteds, »da de ikke kan opfylde Betingelserne«.

Jeg mødte ham og jeg saa Taarerne paa hans furede Kinder. Jeg spurgte ham, hvad der var i Vejen og fik det hele at vide. Jeg mente, der maatte foreligge en Misforstaaelse og bad ham følge mig ind paa Kontoret igen. Jeg prøvede alt og alle, men lige lidt hjalp det og jeg ringede saa omsider til Københavns Kommunes Hjælpekantor, og de baade kunde og vilde hjælpe. Deres Pris var kun ca. Halvdelen af Centralmissionens og saa blev det endda ordnet saaledes, at Manden kunde betale afdragsvis Tid efter anden, alt efter fattig Evne. Og han blev behandlet saa venligt og hjerteligt, at jeg rigtig skammede mig over den »kristelige« Centralmission, som jeg selv var Medleder af. Hvilken Tilsnigelse, naar det hed i Anton Basts Reklame: »Paa dette Hjem optager vi spæde og mindre Børn og plejer dem, medens

»Moderen er syg eller naar andre tvingende Forhold i »Hjemmet umuliggør Børnenes Ophold der«. Javel — for to Kroner om Dagen, forudbetalt altsaa, saa vi ikke risikerer at være for godgørende. Der er vist ikke mange Husmødre, der ikke vilde paatage sig at klare alle Udgifter til et lille Barn for to Kroner om Dagen.

Hvilken ækel Parodi at drive et Børnehjem saaledes, at man nok tager nogle enkelte Børn gratis — for Reklamens Skyld — men ellers driver det som Pensionat.

Julereklamen.

Jeg har overværet flere af disse Uddelings- og Bespisningsfilms og de virkede alle lige modbydeligt paa mig. I Bestyrelsen, hvor alle Forberedelser drøftedes, var Omkvædet altid dette: »Hvor *lidt* kan vi nøjes med at »gøre for at give Offentligheden det rigtige Indtryk«. Det var Maalet fremfor alt andet. Der uddeltes saa Skemaer iforvejen og det fornødne Antal fattige blev tilsagt. Naar den store Dag oprandt, var Varerne opstabledet i Krypten i imponerende Dynger og Vagt var posteret ved hver en Dør, thi ingen fik Lov at slippe ind, før alt var rede, saa fik det regne, sne eller blæse som det bedst vilde — de fattige maatte vente udenfor. Det hørte jo med til »det rigtige Indtryk«, at Journalisterne og Pressefotograferne kunde se — og forevige — hele den ventende Skare. Naar alt saa var parat, aabnede Fattigpræsten med Andagt, Pressefotografernes Apparater sagde Klik, Journalisterne noterede og Fattigpræsten uddelte Smil og Nik til højre og venstre blandt Pressens Folk, der jo heldigvis havde travlt, saa det hele kunde overstaas i en Fart. Og naar de vel var borte, forsvandt ogsaa Fattigpræsten. Alt gik efter Programmet

— ogsaa Fattigpræsten. Saa først blev det de fattiges Tur at defilere forbi Bordet, hvor hver fik en lille Kurv med Margarine, Sukker, Kaffe og Brød m. m. — lige knapt nok til een Dag i Julen for en fattig Familie. Og saa gik de fattige — de havde faaet deres Betaling, Fattigpræsten sin.

Men Højdepunktet i Aarets Reklame var Julebespisningen. Billetter uddeltes iforvejen og Juleaften opstilledes Borde og Bænke i Krypten. De mange forsultne Ansigter og den varme Julemad var jo et udmærket Objekt for Kameraet og Presseblyanten, thi naturligvis var Pressens Folk underrettet som sædvanlig.

Og saa kom det højtidelige Øjeblik, da Fattigpræsten ønskede »Glædelig Jul« og nedbad Herrens Velsignelse efter at have læst Juleevangeliet. Saa forsvandt Pressefolkene og de andre Indbudte og efter dem Fattigpræsten. De fattige skulde jo i Gang med Maden og de Par Hundrede Kroner, det hele kostede, var vel anvendt, naar de kunde hjembringe over 200,000 Kroner ogsaa næste Aar, naar man bad om Hjælp til »de Fattiges Jul«, og Fattigpræstens private Forretninger kunde fremdeles fedes og trives — han var jo selv »fattig«.

Desinfektion.

Dette blev Emnet for min sidste Samtale med min Meddirektør i Centralmissionen. Alle de andre Emner — de falske Regnskaber, de usandfærdige Beretninger, Politihunden o. m. a. — havde jeg jo tidligere haft Lejlighed til at uddebattere. Tilbage stod at faa uddebatteret Spørgsmaalet om Desinfektion — i Virkeligheden det alvorligste og frygteligste Punkt i hele min Opposition. Det var en Søndag i November 1923. Anton Bast

havde prædiked i Jerusalemskirken og jeg udbad mig en Samtale med ham efter Gudstjenesten. Vi kom straks ind paa Spørgsmaalet om »Fred inden for Rækkerne« og han sagde, at han vilde gøre alt for at opnaa Fred og Forstaaelse — men hvad *vilde* vi da? Jeg svarede ham, at vort Standpunkt inden for Menigheden var klart nok — enhver Ting maatte fremtræde i sit rette Lys og det daglige Arbejde inden for Centralmissionen maatte være virkelig Mission og ikke tom og usandfærdig Reklame. En Ting laa lige for og det var den, jeg havde ønsket paany at paatale over for ham. Det var den tilstundende Juleuddeling. Uddelingen af gammelt Fodtøj og brugte Klæder *maatte* ordnes paa forsvarlig Maade. Jeg havde Jul efter Jul været Vidne til, hvorledes de Damer, der besørgede denne Uddeling, var blevet befængt med Utøj, saa det kravlede uden paa deres Tøj. Det meste kom øjensynligt fra Hjem, hvor Døden havde været Gæst og var derfor i særlig Grad smittefarligt. De Mennesker, der fik det, var nok fattige, men selv de fattigste danske Hjem var som oftest renlige, og det var efter min Mening en Forbrydelse at sende den Slags Klædningsstykker ind i fattige Hjem og udsætte Beboerne for Sygdommens Byrde, der var tungere end den værste Fattigdom. Jeg krævede derfor — nu som før — Desinfektion og Reparation af alt. Centralmissionen kunde sikkert nemt faa brugte Drivremme fra Fabrikkerne og udslidte Automobildæk fra Forretninger og private, og de hjemløse kunde slaa Saaler i Støvler og Sko paa det opreklamerede Arbejdshjem, saa kunde det jo for en Gangs Skyld i nogen Maade svare til Reklamen. Det hele behøvede ikke at koste noget — Desinfektionsovne og al Arbejdskraft var jo parat — og det var ikke Vel-

gørenhed at give de fattige hullede Sko og Støvler. Det havde de nok af iforvejen. Anton Bast lovede, at alt dette skulde ske Fyldest. Han holdt sit Løfte paa den Maade, at han kort efter — i Begyndelsen af December 1923 — fik mig suspenderet og dermed fjernet fra Jerusalemskirken og Centralmissionen og saa gik Juleuddelingen af Klæder og Fodtøj for sig paa samme ufor-svarlige og samfundsfarlige Maade som i de foregaende Aar.

Det var mit sidste og ækleste Indtryk fra den Institution, som jeg forgæves havde forsøgt at faa ind paa de Baner, som dens Leder saa højlydt reklamerede med. Jeg sendte Morgan en vemodig Tanke — Morgan, for hvem Desinfektion baade af levende og døde Pjalter ikke var et Stridsspørgsmaal, men en uskreven Lov, Morgan, der selv skabte de Værdier, hvormed de ulykkelige kunde hjælpes, Morgan, der ikke drev privat Forretning paa de fattiges Bekostning, Morgan, der i mere end et halvt Aarhundrede i Gerning havde bevist Rigtigheden af det, der i Anton Basts Mund var Flosklen tidlig og silde:

»Sjælen i al Barmhjertighed er
»Barmhjertighed mod Sjælen«.

Centralmissionen har haft mange brave Medhjælpere, der efter bedste Evne og med redelig Vilje har gjort, hvad de kunde, for at alt skulde gaa rigtigt for sig, men de fik aldrig Ørenlyd over for Anton Bast og hans under-

danige Klike, og de mægtede ikke at sætte en Stopper for Systemet, dette forgiftede Potemkin-System, der altid vendte sin hule Facade udad mod Indtægtskilden, altid ene var opfyldt af Tanken paa, »*hvad der krævedes for at faa Offentligheden til at yde Bidrag*«, men som ofrede alt for lidt Omtanke og Omhu paa Udgiftssiden og paa de fattige, for hvis Skyld det hele dog skulde være til. Tankeløshed og Skødesløshed, parret med Usandhed og Svig og altsammen arrangeret med Brask og Bram og Fotografering, tilsat en Stemningspatina af gudelig Salvelse — det var Anton Basts personlige Indsats, og paa dette Skraaplan fulgte en Gruppe af ledende Prædikanter ham, indadtil knurrende og skarpt kritiserende, udadtil fromt enige og lovprisende.

Men han naaede sit Maal — ogsaa i Amerika. Det skal indrømmes, at Amerikanerne har svært ved at modstaa en smart Reklame — hvad de forøvrigt har tilfælles bl. a. med Englænderne. Men har man Lov til at bebrejde dem, at de troede paa en Reklame, der gik »i Jesu Kristi Navn«? Falder ikke Ansvarret saa meget desto haardere tilbage paa den Person, der misbrugte sit hellige Embede paa saa uværdig Maade og paa de Kirkens Mænd, der var hans tro Hjælper?

Amerikanerne lod sig begejstre for Anton Basts storartede »slum-work«. De blev svært imponeret over de store Summer, han kunde stampe op af Jorden i det lille Danmark — de troede og de havde vel nok Lov til at tro, at en Præst talte Sandhed. Og saa gjorde de ham da til Biskop i Troen paa, at han var en ny Morgan, der havde evnet at være til Velsignelse for Storbysens allerfattigste baade i materiel og kristelig Henseende.

Men ustraffet leger man ikke Himmelspræt med det bedste og ædleste i Menneskers Hjerter: Uselviskheden og Troen paa Kristendommens Idealer. Det vil Anton Bast og alle hans gejstlige Hjælpere faa tungt at føle. De vil komme til at sande Vægten af Præsident Abraham Lincolns Ord: »You can fool all the people some of the time and some of the people all the time, but you cannot fool all the people all the time«.

X

»KVÆRULANTERNE«

Læseren kan af det foregaaende have faaet det Indtryk, at jeg stod saa nogenlunde alene som Opponent — i hvert Fald som aktiv Opponent. Men det var saare langt fra Tilfældet. Oppositionen var af gammel Dato, gik helt tilbage til 1912 — altsaa 7 Aar inden jeg kom til Danmark. I det Aar fik Jerusalemskirkens Værger nemlig Medansvar for Centralmissionens Regnskaber og Gæld og nedlagde derfor Gang paa Gang Indsigelse, men Kampen var haabløs og da Sofus Nielsen døde i 1915, mistede Værgerne for stedse enhver Indflydelse paa Centralmissionens Forhold, uden at de derfor blev fritaget for Medansvaret over for Offentligheden.

Dertil kom — fra 1916 at regne — Tovtrækningen mellem Kirken og Centralmissionen om Regnskab og Opgørelse vedr. Ejendommen i Rigersgade og samtidig gav Anton Basts personlige Optræden og Forhold Anledning til dybtgaaende Divergenser.

I ganske særlig Grad koncentrerede den stedse stærkere Kritik sig om Centralmissionens Regnskaber og Anton Basts private Virksomheder, Bladet og Trykkeriet. Og det var ingenlunde Lægmandene alene, der her tog til Orde. Nej — Kritiken var mindst ligesaa levende blandt Præsteskabet. Tit og mange Gange kom Præsterne til mig og æggede mig til Daad under Henvis-

ning til mit direkte personlige Medansvar. Pastor *Chr. Jensen* beklagede sig højlydt til mig — vel at mærke *inden* han selv blev Generalsekretær. Vi — d. v. s. Jerusalemskirkens ledende Mænd med mig i Spidsen — var »Skærnbrædt« for Anton Bast, vi dækkede ham, saa Aarskonferencen intet kunde udrette. Vi var nogle »Nikke-dukke og Nathuer«.

Chr. Jensen havde Ret og derfor var ingen mere ivrig end jeg for, at netop han skulde blive Generalsekretær. Og da han selv var blevet det, sagde jeg til ham: »Nu har Du baade Magten og Myndigheden. Tag nu fat, ryd nu op«. Og jeg talte med ham om min Formodning om de skjulte Kasser, som Anton Bast holdt fuldstændig uden for al Kontrol og Regnskabsførelse og udtalte Ønske om at faa dette frem til Behandling i Direktionen. Chr. Jensen ansaa det imidlertid for rigtigst, at han talte med Anton Bast under fire Øjne om dette intrikate Spørgsmaal, da det maaske vilde saare ham, om det blev fremdraget i den samlede Direktion. Det havde jeg forsaavidt ikke det mindste imod, naar blot Sagen blev ordnet paa sømmelig Maade.

Nogle Dage senere fortalte Chr. Jensen mig om sin Samtale med Anton Bast. Det havde været »en haard Dyst, den skal jeg ikke udsætte mig for mere, det kan Du stole paa. Men jeg naaede dog saa vidt, at de Post-anvisninger, der udsendes af Centralmissionen selv og som kommer tilbage, skal passere den officielle Kasse, men alle de Anvisninger, som Publikum selv afsender, dem vil han fremdeles selv raade over«.

Og saa skete det forunderlige, at Chr. Jensen blev vor argeste Modstander og Anton Basts stærkeste Bolværk. I Stedet for at møde Anton Bast mødte vi nu ham. Han erklærede, at intet var forkert og der var

intetsomhelst Udkomme med ham. Anton Bast saa vi saa godt som aldrig noget til. Han isolerede sig i det hele taget, efter at den nye Konstitution var traadt i Kraft, og dækkede sig for Centralmissionens Vedkommende bag Chr. Jensen, for Kirkens Vedkommende bag Kabinettet (Distriktsforstanderne).

Saa rejste Chr. Jensen efter et Par Aars Forløb, og da han gav mig Haanden til Farvel, sagde han: »Nu rejser jeg. Jeg kan intet gøre. Du ved lige saa godt som jeg, at her er kun een Mand, een Haand og een Vilje, der regerer, og det er Anton Bast. Her i København sidder en lille Dame, Frøken Schou, og hun har mere at sige end alle vi andre tilsammen. Nu kan I jo se, hvad I kan gøre. Og nu faar I jo i hvert Fald ikke flere Kvaler med mig«.

Pastor *Chr. Nielsen*, Distriktsforstanderen fra Vejle, har ofte under vore Samtaler paapeget, at vi herovre havde Ansvaret, og at det var vor Pligt at skaffe en Ordning. Han var forøvrigt af den Mening, at Kirkens indre Anliggender ikke vedkom Lægmændene, men dertil bemærkede jeg, at de som Medlemmer af Kirken og som medansvarlige for Centralmissionen burde vide, hvad der var uforsvarligt.

Og Pastor *L. C. Larsen*, der jo i 1914 havde maattet finde sig i at forsvinde ud i Periferien, fordi han havde tilladt sig at kritisere Anton Basts Regnskaber, fortalte mig om, hvorledes han i lange Tider havde gaet med sin Udmeldelse i Lommen paa Grund af de fortvivlede Forhold. Larsen var forøvrigt den danske Aarskonferencens Deleгат til Generalkonferencen i 1912 og han havde dengang under et Besøg i Chicago i en af Metodistkirkerne holdt et Foredrag, hvori han skildrede Centralmissionens Forhold i meget mørke Farver. Adspurgt,

om han da ikke kunde se noget lyst ved Centralmissionen, svarede han, at han kunde ikke øjne et eneste Lypunkt i hele denne Sag og Forsamlingen havde da undret sig over, at han ikke havde foretrukket at tie, naar han ikke havde bedre Rapport at give. Larsen sagde mig iøvrigt, at han var rejst her fra Byen, fordi han ansaa det hele for haabløst.

Disse Præster — der senere har været Anton Basts ivrigste Vaabendragere og mine allermest blodtørstige Modstandere — havde Ret dengang. Det var os inde i Jerusalemskirken, der stod med Ansvaret. Det kunde ikke nytte, at udenbyes Medlemmer vilde forsøge paa at tage Affære.

Og da Anton Bast gled længere og længere ud i Uføret og omsider udsendte Aarsberetningen for 1921—22, hvis Indhold viste, at den nye Konstitution kun var et Skalkeskjul — da bristede det omsider og den gennem de mange Aar opsparede Kritik fik Luft. Den 5. December 1922 tilstillede Flertallet af Jerusalemskirkens Værger sammen med nogle andre ledende Læg-mænd Anton Bast en Skrivelse, hvori de — foruden et Punkt af personlig Karakter — fremdrog Spørgsmaalet om Centralmissionens »i højeste Grad misvisende« Regnskaber og henstillede, at »Biskoppens Forhold til saadanne private Foretagender, der staar i nøje Tilknytning til Kirken, hvilket er stridende mod vor Disciplin, tilfredsstillende klarlægges, saaledes at man undgaar finansiel Konkurrence imellem privat og kirkelig Interesse. Vi refererer her til Bladet Fyrtaarnet, Fyrtaarnets Bogtrykkeri saavel som til Bogforlaget Rigenegade 21«.

Med andre Ord — det samme som de danske Anklagemyndigheder nu har draget Anton Bast til Ansvar for.

Og hvad gjorde saa Anton Bast? Paaviste han, at Klagen var uberettiget? At Regnskaberne ikke var »i højeste Grad misvisende«, men i bedste Orden, som sig hør og bør — ikke mindst inden for et Kirkesamfund? Fulgte han Henstillingen om at klarlægge Forholdet med Hensyn til de private Virksomheder?

Nej — intet af alt dette. End ikke et Forsøg derpaa. Han valgte at gaa den Vej, som hans onde Samvittighed anviste ham.

Først søgte han Dækning bag Centralmissionens Direktion og da det mislykkedes, fordi jeg nægtede at medunderskrive Erklæringen om »Ærlighed og Sandhed«, spurgte han en af Klagerne, hvem der havde taget Initiativet til Henvendelsen, idet han erklærede at ville »bruge Oplysningen for den Guds Ansigt, hvem jeg »tjener«.

Fraser var man vant til fra den Kant, men denne var alligevel næsten for stærk. Jo mere man betragter denne Vending, desto vamlere en Smag faar man i Munden. Lægmandene selv udtrykte det saaledes ved en senere Lejlighed: »Iøvrigt væmmedes vi ved Anton Basts »Motivering, thi den Gud, som han tjente saa slet, behøvede ikke at faa nogen Oplysning gennem Bast«.

Lægmandene svarede ham, at Henvendelsen var vokset frem gennem indbyrdes Samtaler, og at de alle stod solidariske. Derpaa gav Anton Bast følgende for hans Mentalitet saare karakteristiske Svar:

»Kære Broder Allin. Jeg har modtaget den Henvendelse, »som du paa egne og andres Vegne har sendt mig, datteret den ⁶/₁₂, og jeg har læst og overvejet den«.

»Naar jeg nu giver mit Svar for Guds Ansigt, tilbageholder jeg ganske de Tanker og Følelser, den har fremkaldt hos mig, ligesom jeg heller ikke som Kristen og

»Herrens Tjener vil gøre mig til Dommer over de Be-
 »væggrunde, der maatte have fremkaldt den, da enhver
 »især i saa Henseende maa staa med sit Ansvar ind for
 »Gud, men for Sandhedens Skyld maa jeg fastslaa, at
 »Skrivelsen er baseret paa aldeles fejlagtige Oplysninger.
 »Da jeg søger i alt at indrette mit Liv efter Guds Ord,
 »som jeg lærer og forvalter, maa jeg i mit Svar til eder
 »gaa efter det Ord, som jeg har gjort til min Leveregel:
 »»Men en Herrens Tjener maa ikke stride, men være
 »mild mod alle, duelig til at lære andre, i Stand til at
 »taale ondt« 2 Tim. 2—24. og sige, *at jeg har lagt mig*
 »*selv og alt mit paa Guds Alter og ved intet i mit Liv,*
 »*som ikke er bøjet ind under Kristi Aag og Vilje»* (udhævet
 af ham).

»Udover dette føler jeg kun Trang til at udtale det,
 »som i disse onde Tider, da Satan raser iblandt os,
 »brænder i mit Hjerter som aldrig før i mit Liv: O, at
 »dog alle vi, der bekende Kristi Navn, maa blive fyldt
 »af Hans Aand, gennemtrængt af Hans Kærlighed og
 »dygtiggjorte til at være Hans Vidner og vinde en døende
 »Verden for Ham. Lad os derfor i Ydmyghed tjene
 »Kristus og tjene hverandre i Hans Aand og lad os værne
 »om hverandre i Kærlighed efter 1 Kor. 13 Kap. Jeg
 »er afskaaret fra at naa frem til den eller dem, der har
 »foranlediget eders Henvendelse til mig. Gør I med den
 »eller dem, hvad I tror er Ret. Med Hilsen i Herren«.

En tom og usand Benægtelse var saaledes det reelle
 Svar. Resten var Sagtmodighed med Citat fra Apostlen
 Paulus. Det rette Svar paa et saadant Brev giver Paulus
 selv — i Brevet til Titus 1, 7—9: »Thi det bør en Bi-
 »skop at være ustraffelig, som en Guds Huusholder, ikke
 »indtagen af sig selv, ikke vredagtig, ikke hengiven til
 »Viin, ikke til Slagsmaal, ikke til slet Vinding; men

»gjestfri, elskende det Gode, sindig, retfærdig, hellig, »kydsk; som holder fast ved det sande Ord efter Under»visningen, at han kan være mægtig til baade at for»mane ved den sunde Lærdom og at overbevise dem, »som sige imod.«

Lægmændene svarede Anton Bast, at de nu vilde henvende sig til Biskopsraadet i Amerika »med Anmod»ning om, i Henhold til vor Disciplin, at undersøge de »af os paaberaabte Forhold og afgøre, om disse kan for»venes med vor Kirkes Lære«. Forinden tilstillede de dog samtlige 5 Provster og 4 københavnske Præster — deriblandt mig — Afskrift af Korrespondancen med Anton Bast, »idet vi ikke undlader at meddele, at vi agter at »gøre Dem medansvarlig i de deri paaankede Forhold, »ud fra den Forudsætning, at samtlige Sager er Dem bekendt«.

Lægmændene var i deres gode Ret. Ikke blot maa det forekomme enhver Kristen indlysende, at Præsterne først af alle maa sørge for ren Moral inden for Kirken, men dertil kommer det for Metodismen ejendommelige, at dens Disciplin befaler ethvert Medlem — være sig gejstligt eller lægt — at tage til Genmæle, naar den moralske Lov krænkes.

Derfor kunde Præsterne naturligvis heller ikke sidde denne alvorlige Henvendelse overhørig og de kaldte sammen til Møde den 5. Januar 1923.

Det personlige Spørgsmaal afgjorde Præsterne — efter at Anton Bast havde lovet dem, at Forholdet skulde op»høre — derhen, at Anton Bast havde gjort sig skyldig i »uforsigtig Opførsel« ifølge Disciplinens § 233, hvortil Lægmændene svarede, at »vi mener, at Betegnelsen »uforsigtig Optræden« ikke dækker dette af os paa»ankede Forhold. Vi modtager dog Biskoppens Erklæ-

»ring i Haab om, at dennes Løfte maa blive opfyldt
 »og Forholdet endt. Skulde det vise sig, at Biskoppens
 »Løfter ikke bliver indfriet, forbeholder vi os at gen-
 »optage Spørgsmaalet«.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om de private Forretninger erklærede Præsterne, at »der os bekendt intet
 »findes i Disciplinen, som forbyder en Biskop at drive
 »privat Forretning, saa dette Punkt kan næppe gøres til
 »Genstand for kirkeretslig Undersøgelse eller Forfølg-
 »ning. Imidlertid er det os kært at kunne meddele Eder
 »Brødre, at Biskoppen har skitseret en Plan for os, efter
 »hvilken det er hans Hensigt delvis at overdrage nævnte
 »Forretninger til Kirken«.

Og Centralmissionens Regnskaber gik Præsterne helt uden om, idet de derom nøjedes med at erklære, at
 »ang. Centralmissionens Regnskaber vil Generalsekre-
 »tæren give fornøden Oplysning«.

Denne i Sandhed »fornødne« Oplysning gav Chr. Jensen derefter i et Fællesmøde mellem Præster og Læg- mænd. Om dens Tilstrækkelighed kan man bedst dømme, naar man hører Lægmandenes Svar. Det lød saaledes:

»Med Hensyn til de øvrige paaankede Forhold ang.
 »Biskoppens private Forretninger og Centralmissionens
 »Regnskaber forbeholder vi os at komme tilbage til
 »disse, da de af Pastor Chr. Jensen givne Oplysninger
 »ikke anses for fyldestgørende«.

Men det var altsammen omsonst — alt vedblev at gaa i den gamle usmagelige Skure og de givne Løfter tyngede ikke Anton Bast det allermindste, ligesom han med Hensyn til de private Forretninger lod det blive ved »Skitsen« til den »delvise« Overdragelse. Lægmandene havde forsaavidt ikke behøvet at røre en Finger mere, thi med deres Henvendelse til Præsterne og ved

disses Afgørelse var det fulde disciplinære Ansvar lagt paa deres — Præsternes — Skuldre og ganske særligt var den Præst — Pastor S. N. Gaarde — der var Distriktsforstander i det Distrikt, hvor Anton Bast var boddende, ifølge Disciplinens § 233, sidste Punktum, forpligtet til *paa eget Initiativ* at forfølge Sagen videre — og da som Krænkelse af den moralske Lov — hvis den paagældende »vedbliver med sin Uforsigtighed«.

Men dette Ansvar syntes ikke at tynde hverken Pastor Gaarde eller nogen af hans Kolleger, og da Kirkeværgerne som kristne Mænd og oprigtige Metodister ikke kunde eller vilde finde sig heri, henvendte de sig paany til Anton Bast, denne Gang med en personlig disciplinær Formaning. Det skete i Slutningen af Maj Maaned 1923 og Resultatet blev de sædvanlige Løfter, som Anton Bast altid var meget rundhaandet med, men intet derudover. Og da Aarskonferencen i Sommeren 1923 havde faaet et med et mildt Udtryk stormende Forløb og Efteraaret heller ikke lod øjne nogensomhelst Bedring, saa Lægmandene sig nødsaget til at henvende sig til Generalkonferencen, som jo skulde træde sammen den 1. Maj 1924 i U. S. A.

Klageskriftet lød saaledes:

»Til Den biskoppelige Metodistkirkes Generalkonference
»1924. U. S. A.

»Da det har vist sig, at de Forhold, som Biskop Anton
»Bast er indviklet i, trods Løfter ikke er blevet forandredede, og da det er til Skade for vor Kirkes Trivsel i
»Danmark, at disse Forhold faar Lov til at fortsættes,
»føler vi det som vor Pligt nu at foranledige, at disse
»Forhold bringes til Ophør.

»Vi undertegnede Medlemmer af den biskoppelige Me-

»todistkirke i Danmark fremkommer derfor med nærværende Klage over Biskop Anton Bast, idet vi nedenfor skal specificere de forskellige Anklagepunkter.

»I. (Omhandler et Forhold af personlig Karakter).

»II. Biskop Bast har i mange Aar uden for vor Konference drevet private Virksomheder, der dog er nøje knyttet til Foretagender inden for vor Kirke, hvorved opstaar finansiel Konkurrence til Skade for vor Kirkes Foretagender af samme Art.

»III. Biskop Bast, der staar som Leder af Centralmissionen i København, underskriver i den Egenskab Virksomhedens Regnskaber som en Borgen for disses Rigtighed, men desværre viser det sig, at Regnskaberne er unøjagtige, mangelfulde og misvisende, hvilket forårsager Kritik blandt Befolkningen. Da Virksomheden opretholdes ved frivillige Gaver, der ydes i Tillid til sandfærdige Oplysninger og Regnskaber, er det Ledernes Pligt at sørge for, at alle Midler, der indkommer, bliver indførte i Bøgerne og anvendte som Opstillingen viser. Det er ganske utilbørligt at lade de indkomne Midler blive fordelt i tre Kasser, naar der derefter kun føres et officielt Regnskab over det, der indkommer i den ene Kasse. En saadan Fremgangsmaade med betroede Midler, foretaget af en af Kirkens Mænd, maa anses for uværdig.

»IV. Biskoppens Upaalidelighed i Ord og Løfter.

»Det er med Smerte, at vi har set paa ovennævnte Forhold, og vi havde ventet, at disse efter Biskoppens Løfte var bleven forandrede, men da dette ikke synes at være Tilfældet, mener vi, at der nu — inden der maatte opstaa Skandale for vor Kirke i Landet — maa skrides ind fra vor øverste Myndigheds Side, og vi ud-

»taler Haabet om, at Sagen maa blive afgjort paa en for
»vor Kirke værdig Maade.

»København, den 28. Novbr. 1923.

»Otto Allin.	L. C. Hansen.	J. Chr. Nielsen.
»C. Pedersen.	Rob. Gyldentorp.	S. A. Nielsen.«

Men jævnsides med alle disse forvirrede, forkvaklede og sørgelige Forhold førte Jerusalemskirkens Værger en bestandig Kamp med Anton Bast om de 15,000 Dollars, som han havde faaet Tilsagn om i U. S. A., allerede forinden han blev udnævnt til Biskop og som han havde faaet udbetalt i Begyndelsen af 1921, men som han uretmæssigt havde ladet gaa ind i en af sine skjulte Kasser.

Værgerne tilskrev ham bl. a. den 14. December 1922 og 21. Februar 1923 — han svarede overhovedet ikke — Gyldentorp skrev til Pastor Chr. Jensen den 8. Marts 1923 — intet Resultat — og til Pastor Rogert om Revision af Centralmissionens Regnskaber den 24. Juli 1923. Pastor Rogert svarede den 30. Juli, at naturligvis stod Regnskaberne til Tjeneste, men de laa jo desværre i Chr. Jensens Skrivebordsskuffe. Og den blev ikke aabnet.

Til sidst maatte Værgerne derfor henvende sig til Missionsselskabet i New York, der jo havde skænket Pengene. De sendte den 17. Juli 1923 en udførlig Redegørelse herom til Formanden for Den biskoppelige Komité, *David G. Downey* DD., og da Aarskonferencen i Sommeren 1923 havde faaet et Forløb, der klart viste, at det danske Præsteskab ikke lod sig tale til Fornuft, men blindt fulgte Anton Bast paa hans vilde Bane, forelagde Værgerne i Skrivelse af 10. September 1923 Mis-

sionsselskabet hele Forholdet ogsaa vedr. Centralmissionens misvisende Regnskaber og vedr. Anton Basts forgæves Forsøg paa at faa mig til at erklære et falsk Regnskab for aflagt »i Ærlighed og Sandhed«. Og samme Dag underrettede Værgerne naturligvis Centralmissionens Bestyrelse om denne Henvendelse til Missionselskabet.

Samtidig med at Klagen til Generalkonferencen blev underskrevet — den 28. November 1923 —, underskrev Lægmændene en Klage over Pastor S. N. Gaarde, som de anklagede *dels* for Embedsforsømmelse, fordi han ikke havde gjort sin disciplinære Pligt i Anledning af Anton Basts »vedblivende Uforsigtighed«, *dels* for hans »utilbørlige og ondartede Adfærd« over for mig og de krævede Klagen behandlet og paadømt af Mænd, der er upaavirket af Forholdene og kan staa upartisk i Sagen« og ikke af »Mænd, der i Aarenes Løb har indlevet sig i og tolereret de bestaaende Forhold«.

Præsterne forsøgte paa alle mulige Maader at finde en Udvej. De fandt ikke anden Udvej end den at tilsidesætte den Disciplin, som de foran Alteret havde lovet at overholde indtil dens mindste Enkeltheder, og i Begyndelsen af Januar gik Klagen derfor af Sted til U. S. A. — til Dr. Downey og til Dr. F. M. North — og samtidig sendtes i anbefalet Brev en Afskrift til Biskop Edgar Blake i Paris.

Og da en saadan Klage skal dokumenteres, afsendtes nogen Tid senere edelige Erklæringer — saakaldte »sworn affidavits« — underskrevne og beedigede paa det amerikanske Generalkonsulat i København, til Missionselskabet i New York.

Anton Bast og hans Klike har søgt at bibringe Offentligheden det Indtryk, at hele denne Aktion kun var Udtryk for enkelte Personers Had og Forfølgelse — med

mig som den egentlige Anstifter. Men det er ganske urigtigt. Bag »Kværulanterne« stod alle rettænkende Læg-mænd, og det var ikke alene »Kværulanterne«, der tog til Genmæle. Redaktør Jens Nyberg, som fra sin tidligste Barndom havde været knyttet til den danske Metodisme og som var blevet udpeget af Lægvalgskonferencen 1923 som Lægdelegat til Generalkonferencen 1924, rettede i Begyndelsen af December 1923 en Appel til alle Metodister — Præster og Lægfolk — om dog at søge Forstaaelse og vinde Klarhed. Han sendte sin Artikel til »Kristelig Talsmand«, men Redaktørerne — Præsterne Chr. Nielsen og Carl Petersen — nægtede at optage hans Artikel, skønt den var i bedste Forstand broderlig. Alle 7 Kirkeværger mødtes med Anton Bast og hans Folk, og skønt Anton Bast kastede Stolen i Gulvet og knaldede med Dørene, afbrød de ikke Forhandlingerne, men enedes tilsidst om et Kompromis, som Anton Bast undertegnede sammen med Præsterne Larsen og Rogert. Tro mod det givne Ord forelagde Værgerne Overenskomsten for Jerusalemskirkens Kvar-talskonference og *fik den godkendt*. Men da Centralmissionens Repræsentantskab mødtes (den 29. Marts 1924), stillede de samme Mænd — Anton Bast, L. C. Larsen og Rogert — som Betingelse for Godkendelsen det helt nye Krav, at *alle de tilstedeværende skulde erklære, at de ingen Klager havde at rette mod Anton Bast, og hvis saadanne forelaa, skulde de trækkes tilbage*.

Lægmandenes Samvittigheder var imidlertid ikke tilfals og Klagen gik sin Gang. Den betegnede det sidste og yderste Forsøg paa at faa alle Forhold ordnet inden for Kirkens egne Rammer. Men d'Herrer Downey og North vendte — støttet bl. a. af det danske Præsteskab og Metodistbiskopperne i Europa — det døve Øre til.

De holdt Klagen tilbage. Den naaede aldrig frem paa Generalkonferencens Bord. Var det sket, vilde Anton Bast aldrig være vendt tilbage som Biskop. Klagen blev med Vilje undertrykt og dermed paatog de nævnte Mænd sig det positive personlige Medansvar for Følgerne. De kunde have sparet Metodistkirken for den frygtelige Prøvelse, den nu maa gennemgaa. De valgte *for* Bast *mod* Ærlighed og Sandhed, og det præger hvert eneste af de Skridt, de siden da har foretaget sig. De troede i deres Overmod og Forblindelse, at de havde Magt til at knægte Sandheden, men naar Regnskabets Time slaar, vil de komme til at føle Vægten af, hvad Paulus skrev til Korinthierne (2 Kor. 13, 8): »Thi vi formaar intet mod »Sandheden, men for Sandheden«.

.

XI

LØGNEKAMPAGNEN

»Fra Profet og indtil Præst lægger
»de alle Vind paa Løgn«.

(Jeremias 6,13.)

Men hvad svarede Anton Bast da paa alle disse Angreb, paa al denne positive Kritik, som havde mødt ham allerede mange Aar, inden jeg kom til Landet? Modbeviste han den? Afkræftede han den? Eller tog han den ad notam i den Forstand, at han forhindrede en Gentagelse deraf ved at forbedre Systemet og sig selv?

Svaret paa ethvert af disse Spørgsmaal er et direkte *Nej*. Dog ikke saadan at forstaa, at han forholdt sig passiv — tværtimod, han var alle Dage uhyre aktiv over for sine Opponenter. Men hans Vaaben var Løgneren og kun Løgneren. Aabenlyst i Form af Tillidserklæringer, der var saaledes affattet, at Underskriverne aldrig vilde kunne træde op imod ham uden at kompromittere sig selv, hemmeligt i Form af Sladder, som — naar den vel havde bundfældet sig — vilde gøre det næsten uoverkommeligt for den paagældende at fortsætte en effektiv Opposition. Og enten han saa brugte den ene eller den anden Fremgangsmaade, var Løgneren hans trofaste Værge og ogsaa hans eneste. Men det sad til Gengæld svært løst i Skeden.

En saadan Taktik kræver imidlertid Hjælpere, ikke blot til at underskrive Tillidserklæringer eller til at lytte efter Sladder, men ogsaa til at deltage aktivt i Løgnens Udbredelse.

Og saadanne Hjælpere fandt Anton Bast desværre kun alt for mange af, navnlig blandt Metodistkirkens gejstlige baade her og i Amerika. Og netop den Omstændighed, at Hjælperne var Præster og Biskopper, gjorde det muligt for ham at fortsætte Spillet saa længe, at hans Kirkesamfund i moralsk Henseende førtes til Randen af en Afgrund.

Jeg havde allerede i 1920 en klar Fornemmelse af, hvilke Veje denne Mand vilde gaa og hvilke Midler han vilde bruge. Men direkte Bevis derfor fik jeg først senere. Da jeg i 1922 besøgte Kolding paa Gennemrejse fra Sønderjylland, fortalte Pastor P. Rasmussen mig, at Anton Bast fornylig havde besøgt Landets Metodistmenigheder paa en »Vækkelsestourné«. »Men« sagde han »lad mig sige Dig, det er en Vækkelsestourné mod Dig. »Han har hvisket hver Præst i Øret: »Ingerslew maa »isoleres«. Det er den eneste Maade at behandle den »Mand paa. Det er nødvendigt for Sagens Skyld.«

Pastor Rasmussens Advarsel kom mig ikke overraskende. Jeg var allerede paa det Tidspunkt ganske klar over, at Kampagnen var begyndt. Paa Delegeretmødet i Aalborg 1922 havde Præsterne søgt at spænde mig ud af Ledelsen for Kirkens Spejderkorps, men Forsamlingen havde sluttet Kreds om mig og Anslaget faldt til Jorden. Og under Aarskonferencen i Holstebro 1922 skete følgende, som med brutal Tydelighed viste mig, hvad jeg var op imod. Jeg gik paa Gaden sammen med Hr. Asmus Hansen og hørte da Bogtrykker K. Rosen-dahl fra Esbjerg, der fulgtes med et Par andre Meto-

dister, højt sige med Adresse til mig: »Den Laban«. Jeg henvendte mig derefter til Manden paa Tomandshaand og udbad mig en Forklaring. Han svarede mig rent ud, at »vi har besluttet at erklære Dig Krig og at ødelægge »Dig og Dit Arbejde, saalænge Du findes paa dansk Jord.« Jeg svarede ham, at jeg gik ud fra, at han talte i Overilelse og spurgte ham, hvad »vi« da havde at indvende mod mig og mit Arbejde. Men jeg fik ingen Forklaring, og da jeg tre Gange forgæves havde rakt ham Haanden til Forlig, svarede jeg ham, at han saa ogsaa maatte være forberedt paa, at den Mand, der fik en saa utvetydig Krigserklæring, forsvarede sig. Og jeg gik derefter lige til Anton Bast, der førte Forsædet ved Konferencen, fortalte ham det passerede og bad ham tage Hensyn dertil ved Ansættelserne, da jeg ikke ønskede, at Jerusalemskirkens Menighed skulde lide under disse Forhold. Den havde saa vist nok iforvejen.

Men Anton Bast slog det hele hen — Rosendahl blev saa hidsig, men han var jo ellers en god Broder o. s. v.

Og saa var det virkelige Forhold dog det, at Anton Bast *selv* havde anstiftet det hele og aftalt alt fornødent med Hr. Rosendahl ved en festlig Sammenkomst i mit Hjem, hvor begge d'Herrer var mine Gæster. Bast havde dengang bedt om at faa mit Studereværelse overladt og dør havde han og Rosendahl i halvanden Time lagt Raad op om, hvorledes de kunde faa ødelagt og fjernet den Mand, under hvis Tag de var som indbudte Gæster. I Sandhed et Par rare Gæster.

Samtalen var imidlertid blevet hørt, og da jeg senere foreholdt Anton Bast dette, lagde han hele Skylden paa Rosendahl.

Og Anton Bast tildelte mig paany Embedet ved Jeru-

salemskirken. Han skulde nok tale med Rosendahl, det hele var vist ikke saa slemt ment.

Men ved Juletid 1922 meddelte Revisor Gyldentorp mig, at jeg ved et Kabinetmøde (Landets fem Distriktsforstandere danner Biskoppens »Kabinet«) var blevet betegnet som Løgner. Jeg skrev straks til Anton Bast, der havde ledet det paagældende Møde. Jeg meddelte ham, at om man vilde vedblive med sligt, skulde jeg ikke vægre mig ved at staa for Skud, men jeg maatte da bede om, »at der bruges blanke Vaaben og ikke saadanne, »som selv Verden vilde vægre sig ved«.

Og hvad svarede han da? Med det sædvanlige Spørgsmaal — som Løgneren altid først forsøger — »hvem er Din Hjemmelsmand?«

Men i Mellemtiden havde det store Opgør mellem de 9 Præster og de 8 Lægmand fundet Sted — den 5. Januar 1923 — og vi befandt os altsaa alle lige i Kampens hedeste Bulder. Og Anton Bast var klar over, at nu gjaldt det om at faa dette ubehagelige Kabinetmøde manøvreret hen, hvor Peberet gror. Han vidste saa udmærket godt, at enhver Metodistpræst, der skyldes for Løgn — tilmed af sine overordnede — tvinges til øjeblikkelig at gaa Disciplinens Vej med Anklage og Rettergang, og det maatte for alt i Verden forhindres, for »Løgneren« var jo Løgn. Og en Aktion fra min Side mod Biskoppen og hans Kabinet kunde let sprænge hele Konferencen, hvis Disciplinen fulgtes.

Og derfor søgte han Udvej Nr. 2 — de gudelige Taagebomber. Læs, hvad han skrev til mig den 15. Januar 1923:

»Kære Broder Ingerslew!

»Ud fra de Følelser, der i Aftes bevægede mit Hjerte

» — ikke mindst paa Eftermødet oppe i Bedesalen —
» og i Samklang med de Følelser, der boede i mit Hjerte,
» da du i sin Tid fik din Ansættelse ved Jerusalemskirken
» — og i hvilke jeg i disse Aar stod ved din Side, vil jeg
» sende dig disse Ord i ægte Sorg over, at dette sørge-
» lige, som nu finder Sted og som skader os alle og Guds
» Sag mere end vi ved, er kommen, og sige: Lad os tænke
» paa, at hvilkensomhelst Vej, der staar aaben for at und-
» gaa at møde det alt i Dommen, bør gaaes. Enhver Ting
» Gud viser Vej til, bør gøres for at finde ud af denne
» Elendighed. Jeg tror, at gennem Ydmygelse og Bøn
» kan denne Vej let findes. Gaa den, Broder, og da van-
» drer du med Gud og han vil velsigne dig. Dette Brev
» er skrevet i Lydighed imod en indre Røst, som jeg
» agter at følge. Mit Hjerte er saaledes, at jeg kan bede
» for dig i (Oprigtighed) Sandhed, og min Gang sammen
» med dig til Herrens Bord forrige Søndag var i Oprig-
» tighed. Er der noget os imellem, kan det kun være fra
» Satan — og da bør det fjernes.

» Selv er jeg kommen til det Punkt, som Salmisten
» taler om: Naar jeg har tænkt mig træt til Døden, sig
» saa, hvad du har tænkt, o, Gud. Jeg maa nu have Stil-
» hed i mit Hjerte — og gaa den Vej, hvor den findes.
» De jordiske Afgørelser, Opgørelser og Domme Men-
» nesker imellem tilbyder saa saare lidt i Sammenligning
» med, at vi alle skal aabenbares for Kristi Domstol og
» der aflægge Regnskab. I oprigtig Bøn om Guds Aands
» Ledelse gennem alt dette er jeg din hengivne

Anton Bast.«

Og den 17. Januar meddelte han mig Indholdet af Kabinettets Skrivelse til ham, hvori det vedkendte sig

Beskyldningen, som det maatte anse for begrundet i Betragtning af de foreliggende Oplysninger.

Jeg tilskrev derefter — den 23. Januar — Anton Bast følgende Brev, som jeg gengiver i dets fulde Ordlyd, fordi det i Virkeligheden udtrykker alt det, der for mig har været og er det afgørende for enhver Kristen i ethvert af Livets Forhold:

»Kære Biskop!

»Som Svar paa Deres Brev af 17. ds. med Erklæring fra Kabinettet maa jeg herved høfligst meddele:

»Det bedrøver mig meget, at Kabinettet har kunnet beskæftige sig med Udtalelser om mig og sammenligne disse med Udtalelser fra forskellige andre Sider og ud fra saadanne Præmisser komme til den Konklusion, at jeg taler Usandhed.

»Man har ikke meddelt mig, hvad det hele drejer sig om, langt mindre udbedt sig en direkte Udtalelse fra mig personlig, hvad jeg dog synes havde været en almenmenneskelig Rettighed. Har mine Ord som Ældste i Konferencen slet ingen Berettigelse i dette Spørgsmaal? Finder man virkelig dette berettiget? Det er dog under Ansvar af Kabinettet, at dette er i Omløb blandt mine Kolleger saavel som blandt Lægfolket.

»Kære Biskop! Jeg føler mig ikke for god til at blive ydmyget og heller ikke til at modtage Tilrettevisning. Har jeg sagt eller gjort noget forkert imod nogen, saa skal jeg beredvillig bede Vedkommende om Tilgivelse derfor uden Forbehold, være det saa privat eller offentligt, og jeg vil tro, at mine Kolleger er rede til det samme. Jeg maa dog her tilføje, at jeg ikke ønsker, at noget Menneske skal ydmyge sig for mig — da maatte

»Jeg selv ydmyge mig for Mennesker hver Dag. Jeg føler
»Trang til, at Gud daglig maa ydmyge mig. Jeg kan dog
»ikke tro, det er Guds Vilje, at man skal erkende for
»andre Mennesker, at man er usandfærdig, uden at faa
»Forklaring paa hvad det er, eller uden at være over-
»bevist i sit eget Hjerter.

»Jeg har prøvet mig selv ind for Gud og jeg er mig
»ikke bevidst at have sagt noget til Mennesker, som jeg
»ikke til enhver Tid kan forsvare som fuldkommen over-
»ensstemmende med Sandheden.

»Jeg ønsker ikke at gøre den nuværende kedelige Si-
»tuation vanskeligere end den er, men jeg synes det var
»Ret, om vi som Brødre og Kolleger kom sammen og
»fik disse Misforstaaelser opklaret. Hvorfor skal vi spilde
»vore Evner og Kræfter paa saadanne Ting? Jeg mener
»ikke en Sammenkomst for at gaa i Rette med hinanden,
»men hvor den enkelte kunde klargøre sin egen Stilling
»og Opfattelse. Jeg tror, at dersom dette gøres, saa vil
»meget være vundet, hvis det kan ske med Kristi Kær-
»lighed i Sindene fra alle Sider. Jeg skriver ikke dette
»for at paaminde nogen, men for at klargøre mit Syn
»paa denne kedelige Situation, som jeg tror skader vort
»Arbejde for Guds Rige mere end vi selv forstaaer. Til-
»lige ønsker jeg at tilkendegive mit Ønske om at kunne
»udrække en Broderhaand, om det er dette, der ventes
»paa? Jeg har tilbudt den enkelte dette før, men er ble-
»ven afvist. Idet jeg gør det igen og paa denne Maade,
»vil jeg bede Gud om at staa imellem os og lyse op gen-
»nem dette Mørke, da finder vi ogsaa Vejen gennem det
»hele og vi har Guds Velsignelse over os.

»Maa jeg tillade mig at bede Biskoppen tage Initia-
»tivet til paa denne eller anden Maade at finde en Løs-
»ning. Jeg har i dette, saa langt som jeg kender mig

»selv, lagt alt paa Guds Alter og ved Hans Hjælp har
 »jeg søgt at bekæmpe de Følelser, dette har fremkaldt
 »hos mig. Jeg har følt det, som om det, der stod som
 »det helligste og bedste i min Bevidsthed saavel som mit
 »Livskald og dets Ideal var nedtrampet og sønderflæn-
 »get. Det er ikke alene dette ene, men alt det, der er
 »gaaet forud.

»Jeg vil takke Gud, om det lykkes, og den Dag op-
 »rinder, da alt staar i det Lys, hvor jeg i Hjertets Over-
 »bevisning kan have fuld Tillid til disse Brødre og kende,
 »at de har det til mig. Skal den menneskelige Retfærdig-
 »hed raade, bliver Vejen haard og bitter. Faar Gud Lov
 »at raade, kunde det vist altsammen meget let ske. Guds
 »Aand kan bøje Viljer og Sandheden kan frigøre.

»For min Del vil jeg søge ved Guds Hjælp at være
 »tro i det Kald, som Gud har givet mig og være trofast
 »paa den Post, hvor Han sætter mig. Afhængig af Men-
 »nesker er man bunden, afhængig af Gud er man fri
 »endog gennem Lidelsens Kval.

»Med broderlig Hilsen

John P. Ingerslew.«

Men Anton Bast havde ikke Hastværk. Han vidste godt, at hele Korthuset vilde ramle sammen, saasnart jeg fik Lejlighed til at møde Provsterne Ansigt til Ansigt og han vidste ogsaa, at for hver Dag, Afgørelsen kunde udskydes, fik Løgnen Forspring.

Men omsider maatte han finde sig i det uundgaaelige og den 10. April 1923 mødtes vi. Og hvem var »vi«? Ja, det var — foruden Anton Bast og mig — hans fem Ministre, Præsterne S. N. Gaarde, Niels Mann, Chr. Nielsen, Carl Petersen og H. Særmark. Af disse fem Præster havde Pastor Mann været sygemeldt ved Ka-

binetsmødet den 15. Januar og hans Standpunkt var mig derfor ikke bekendt. Men jeg er senere blevet grundigt kureret for enhver Tvivl i saa Henseende. Han havde nemlig tre Dage senere — den 18. Januar 1923 — skrevet saaledes til Pastor Gaarde:

»Kære Pastor Gaarde!

»Antagelig har du faaet mit Brev, der blev afsendt »herfra i Gaar Eftm. — i Dag til Morgen. Jeg skal forsøge at begrunde nærmere, hvorfor jeg mener, at vi »bør gaa en anden Vej, end den paa Mødet i Vejle foreslaaede. — Jeg ser i Brevet fra Særmark til mig, at du »først har været af den Mening, at vi burde anklage »John P. — *Jeg mener det samme*. Jeg gik i et Par Timer »i Gaar, efter at jeg havde modtaget Særmarks Brev, og »tænkte alvorligt over Sagen, og nedenstaaende Betænk- »ligheder kom da til at staa klart for mig, og som Følge »heraf mener jeg, at vi bør rette Klage mod John P.

- »1. Vi har saa mange Anklagepunkter og stort Bevis- »materiale, saa vi med Rette kan sige, at vi for vor »Samvittigheds og for Kirkens Skyld ikke kan andet »end sætte ham for en Undersøgelse. Anklager han »os, og hans Sag kommer frem i Lyset, vil der kunne »bebreydes os, at vi ikke har foretaget Skridt i Sagen »før, ja tilmed lægger Sagen i hans Haand. Vor Hold- »ning i Sagen vil forekomme andre uværdig.
- »2. Efter den foreslaaede Fremgangsmaade er der mest »Sandsynlighed for, at han vil søge at komme uden »om Sagen — *i hvert Tilfælde trække den saa stærkt »i Langdrag som vel muligt*. Imens giver vi ham store »Chancer til at spille med os som han vil. Han skal »ogsaa nok vide at prale med, at han har Ret til at

- »stille samtlige Distriktsforstandere under Anklage,
 »men vil maaske samtidig give det Udseende af, at
 »han for Guds og Kirkens Skyld saa vidt muligt —
 »saa længe som mulig vil dulme Sagen o. s. v. —
 »Han kan trække Sagen saa langt ud, saa vi maa
 »gaa ind i et nyt Konferenceaar med stigende Uklar-
 »hed i alle vore Forhold, selv om du ikke vil god-
 »kende hans Karakter ved Aarskonferencen. Vi giver
 »ham Tid, og det er en Ulykke.
13. Kommer han med en Klage over os, vil dette jo
 »snart komme til hele Kirkens Kundskab. Vi skal
 »staa i vort Arbejde, mens Klagen gaar gennem
 »Undersøgelsen. Selvom vi har en god Samvittighed,
 »vil dette Klagestempel svække os betydeligt i vort
 »Arbejde. Den anklagede har altid Pletten paa sig
 »til Frikendelse, og trods Frikendelsen kan han al-
 »drig vaske sig ren for, at han var for en Domstol.
 »Et Blad kan bringe en Løgn en Dag og dementere
 »den næste; imens der er Tusinder, der læser og
 »sluger Løgner, er der kun Hundreder, der lægger
 »Mærke til Dementiet.

»Jeg mener derfor, at det er rigtigst, at vi tager Af-
 »fære. Vi vil uden Tvivl ogsaa staa stærkest derved.

»Jeg ønsker ikke, at dette skal opfattes som »Bagsnak«.
 »Jeg sender det kun i den Tanke, at der muligt har været
 »delte Meninger paa Mødet i Vejle ang. Fremgangs-
 »maaden, og vil da gerne hermed afgive min Stemme.
 »Har der været Majoritet eller mest Stemning for at gaa
 »den foreslaaede Vej, skal der selvfølgelig ikke tages
 »Hensyn til dette, jeg har skrevet i Dag. Jeg staar selv-
 »følgelig solidarisk med jer, og jeg giver dig Tilladelse
 »til at sætte mit Navn under Erklæringen til Biskoppen

»fra Mødet i Vejle — eller om det forlanges, selv affatte
»en Erklæring til Biskoppen i Samklang med jeres.

Niels Mann.«

Mon denne Præst har gjort sig klart, at han i dette Brevs Punkt 3 har skrevet det mest rammende Motto som tænkes kan for hele denne skammelige Kampagne? For sent vil han nu komme til den Erkendelse, at den, der blindt gaar Løgnerens Ærinde, faar Løgnerens Løn.

Naar Løgnekampagnen mod mig havde fundet Vej til selveste Kabinettet, skyldtes det den Omstændighed, at Kabinettet havde foreholdt Anton Bast noget af den Kritik, som jeg havde fremsat, og han havde dertil som sædvanlig svaret: »Det er Løgn, jeg konstaterer, at han »er en Løgner«.

Mødet fandt Sted paa Anton Basts Kontor. De høje Herrer havde aabenbart været i Forhandling, inden jeg kom, thi jeg fandt dem alle forsamlet, da jeg kom til aftalt Klokkeslet. Sagen var alvorlig nok, for de vidste alle som en, at jeg kunde dokumentere, at de havde kaldt mig en Løgner og det i samlet Kabinetmøde, og de vidste ligesaa, at ethvert Bevis for Beskyldningens Rigtighed var udelukket. De forsøgte derfor at faa hele Sagen drejet om i en anden Gade og de villige Redskaber hertil var Pastor Gaarde og en Frk. Anna Adils med de øvrige Medlemmer som Haandlangere.

Det blev hurtigt konstateret, at det var Anton Bast selv, der havde kaldt mig Løgner. Og de Udtalelser af mig, som han havde kendetegnet som Løgn, maatte han rent ud erkende var rigtige nok, men han tilføjede — hvad der var saare karakteristisk for ham — at hvis der kom noget officielt frem om denne Sag, saa maatte han for sit Embedes Skyld benægte det hele. Som om

det hørte med til en Biskops Embedspligter at fragaa Sandheden! De øvrige Herrer var imidlertid ganske enige med ham i saa Henseende — de gav hans »karakteristiske« Tilføjelse deres højlydte Tilslutning.

Men Anton Bast var alligevel i en slem Knibe ved denne Lejlighed, thi midt i det hele kom Chr. Nielsen for Skade at sige, at naar Anton Bast havde maattet indrømme Rigtigheden af mine Udtalelser, saa var hele Sagen jo klar. Det tog Anton Bast ham saare unaadigt op. Den biskoppelige Haand faldt tungt paa Bordpladen, da det bruste ud af Anton Bast: »Husk paa, vi staar »solidarisk, Kæden maa ikke brydes«. Og Chr. Nielsen tav.

Dermed var Forhandlingerne i Virkeligheden forbi og jeg beredte mig til at gaa, saameget mere som det var blevet Midnat. Men saa brød Gaarde ind: »Ja, der er jo endnu en lille Ting, vi gerne skulde have klar. Jeg »vil spørge Pastor Ingerslew, om han har noget imod »at mødes med Frk. Adils?« Jeg svarede, at jeg ikke kendte noget Menneske, som jeg vilde have noget imod at møde under retmæssige Forhold. Dette sidste føjede jeg til, fordi jeg forstod, at der laa noget under Gaardes Ord — ellers vilde de jo være ganske meningsløse paa dette sene Tidspunkt af Natten. Og jeg føjede derfor ogsaa til, at om de ønskede et Møde mellem Frk. Adils og mig, saa kunde de jo lade mig vide Tid og Sted derfor — jeg vidste med mig selv, at jeg ikke havde noget udestaaende med hende. Der havde nok været Kvaler med hende inden for Jerusalemkirkens Menighed, men det laa før min Tid. Menighedsraadet ansaa hende for uskikket til at lede Slummissionens Kvindemøder, fordi hun var en meget ivrig Tilhænger af Tungetalerbevægelsen og havde ladet sig gendøbe i Tungetalerforsam-

lingen i Zinns-gade. Men det laa som sagt altsammen før min Tid og da hun ikke drev den Art af hysterisk Propaganda paa de officielle Møder inden for min Menighed, havde jeg anset det for klogest ikke at røre ved »Hvepsere-den«. Saa derfor forekom Gaardes Spørgsmaal mig ganske gaadefuldt.

Men inden jeg endnu havde naaet Døren, sagde Gaarde: »Jamen, hun er vist lige her i Værelset ved »Siden af«, og inden jeg fik Tid til at svare igen, aabnede han Døren og ind traadte hun med foldede Hænder og Øjnene i Gulvet og tog Plads ved Siden af Gaarde.

Jeg sagde d'Herrer min Mening om dette Misbrug af en saakaldt »broderlig« Sammenkomst, men jeg besluttede at se Komedien spillet til Ende. Den begyndte med, at Gaarde tog et lille Papir op af Lommen og ligesaa gjorde »Vidnet« Adils. Hr. Gaarde læste Spørgsmaalet for Spørgsmaal op af sin Dosmerseddél og Komparentinden oplæste sine dertil snildt indrettede Svar. Det var i al sin Vederstyggelighed en Episode, som jeg nok kunde have undt Fader Holberg at tage paa Kornet — en Daarskab af næsten klassisk Rang.

Denne »Vidneførsel« gik ud paa, at jeg ganske kort efter mit Komme til Danmark skulde have fortalt Frk. Adils om alle Anton Basts mislige Forhold. Og jeg skulde ved samme Lejlighed have fortalt dette nette Vidne, at naar jeg stod paa Jerusalemskirkens Prædikestol og Anton Bast sad deroppe bag ved mig (Prædikestolen er en bred Platform med flere Siddepladser), saa følte jeg det, som var det selve Djævelen, der sad der. Og iøvrigt havde Vor Herre selv fortalt hende, at jeg var bundusand og det var vel nok den højeste Autoritet for Rigtigheden af hendes Ord.

Maa jeg her i al Stilfærdighed gøre opmærksom paa,

at alt dette foregik i det Herrens Aar 1923 — ikke i 1523. Hexen var i dette Tilfælde Præst, men ellers var Inkvisitionsdommerne — ligesom i hine mindeværdige Tider — udelukkende højtstaaende Prælater med en Biskop i Formandssædet og hverken Djævelen eller Vor Herre savnedes i Debatten. Saa det maa jo indrømmes, at der endnu findes Prælater, der er trofaste Vogtere af selv flere Aarhundreders glørværdige kirkelige Traditioner.

Da Tungetalersken omsider var naaet gennem denne iforvejen skriftligt tilrettelagte nydelige Examination, tog jeg fat. Jeg spurgte først Anton Bast, om han nogensinde havde siddet oppe paa Prædikestolen, naar jeg havde prædiket. Han maatte af gode Grunde svare Nej og dermed var Djævelen ude af Debatten.

Og saa spurgte jeg det interessante Vidne, om den Samtale, hun refererede til, ikke havde fundet Sted paa Kirkens Kontor. Jo, det havde den da.

Nu blev Gaarde nervøs. Han greb ind og vilde forbyde mig at gøre hende flere Spørgsmaal. Jeg lod ham vide, at det var min gode Ret at stille Modspørgsmaal til det Vidne, som han selv havde ført i Marken, og vilde d'Herrer nægte mig Adgang dertil, fik de finde sig i Følgerne. De følte sig øjensynligt langt ude paa Glatis, men ingen af dem vovede dog at støtte Gaarde i hans Forsøg paa at kneble mig.

Og saa fik jeg Sandheden bekræftet af hende, og Sandheden var den, at hun ved den paagældende Lejlighed udtalte sig højroset om Anton Bast og hans mislige Forhold ude i Forkontoret og Fuldmægtig Kargaard ringede da ind til mig og spurgte mig, om han dog endelig ikke maatte sende det ophidsede Kvindemenneske ind til mig, da der ellers blev Skandale ude paa For-

kontoret, fordi udenforstaaende kunde høre, hvad hun sagde. Og saa fik jeg hele Pøsen over Hovedet. Jeg henviste hende til at gaa Kirkens disciplinære Vej, hvis hun havde Klage at føre, men jeg tilføjede, at i saa Fald maatte hun sørge for at have fornødent Bevis for sine Paastande.

Og hun bekræftede nu — som Vidne — ikke blot, at hun havde talt med mig paa mit Kontor, og at hun var kommet ind til mig ude fra Forkontoret efter Hr. Kargaards Anvisning, men ogsaa, at hun ved samme Lejlighed havde fortalt mig, at hun havde drøftet ganske det samme Emne — nemlig Anton Bast og hans mislige Forhold — med Pastor Gaarde, da han var Præst ved Jerusalemskirken.

Saa havde jeg nok. Jeg oplyste de præstelige Inkvisitorer om, at da Hr. Gaarde var Præst ved Jerusalemskirken, var jeg Præst i Baltimore U. S. A., saa de Oplysninger, deres Vidne havde faaet, kunde vist ikke have mig til Ophavsmand.

Nu var baade hun selv og hendes kloge Faddere klare over, at de var gaaet grundigt i Vandet, og Anton Bast kom uforvarende med den henrivende Bemærkning, at »nu var det hele jo ødelagt og Aftenen spildt«. Ja — jeg skal love for det. »Men nu skulde jeg vise mig som »en Kristen og lade det gode Sind raade, de vilde jo dog »kun mit Bedste o. s. v.«

Klokken var imidlertid blevet to om Natten og jeg gav dem ren Besked om min Foragt for dette tarvelige Snigløb, og jeg bad dem gemme deres gudelige Fraser til en anden Gang. Dermed gik jeg, men Anton Bast fik i en Fart Overtøjet paa og fulgte mig lige til Østbanegaarden. Han besvor mig at mødes med dem igen den næste Dag og omsider gav jeg efter for hans Bønner.

Mødet fandt Sted — dog uden kvindelig Assistance — og jeg skulde tro, at d'Herrer tydeligt erindrer, hvad de fik at vide ved den Lejlighed. Specielt skulde jeg tro, at d'Herrer Gaardes og Særmarks Erindring derom fremdeles er lyslevende, navnlig fordi det bl. a. blev opklaret, hvem Bogtrykker Rosendahl havde ment med »vi«. Mødet endte med officiel Forsoning og »ærligt Løfte om fuldtud »broderligt Forhold og Kammeratskab som Kristne og »Præster«. Et saadant Punktum udadtil var jo ganske nødvendigt, hvis den danske Aarskonference ikke skulde splintres.

Og knapt var Blækket tørt i vore Underskrifter paa denne Broderskabspagt mellem kristne Præster, før Anton Bast sammen med Gaarde planlagde det næste Kup. Sladderer ude omkring i Menighederne havde vel nok forsaavidt baaret den tilsigtede »velsignede« Frugt, men Høsten — Snigløbet under de broderlige Former — var mislykkedes totalt. »Løgneren« kom hankeløs hjem fra det lukkede Møde — altsaa maatte der prøves i et offentligt Møde, uden Hensyn til den dermed forbundne langt større Risiko.

Og saa travlt havde Anton Bast og hans Adjutant, at de begyndte Forberedelsen lige efter Mødet. Da Hr. Gaarde otte Maaneder senere optraadte som Aktor imod mig under Suspensionssagen, udtalte han bl. a. i sit Aktorat: »Efter Mødet (ovennævnte Kabinetsmøde) sagde »Biskoppen og jeg til Frk. Adils: De maa være forsigtig »med, hvad De siger til Pastor Ingerslew paa Tomands- »haand, og helst undgaa at sige noget til ham«*).

Jeg kunde saamænd skrive Bøger om hele denne Løgnkampagne, men jeg har valgt i særlig Grad at koncentrere mig om Kabinetsmødet, fordi det giver den

*) Referat af Kirkeretsprotokollen.

Forklaring paa den senere Suspensionssag, som Offentligheden hidtil har savnet. Som Frk. Adils selv udtalte under Suspensionssagen: »Hele denne Sag stammer fra »Kabinetmødet i Foraaret«*).

Og saa kom Sommeren og Efteraaret 1923 med de mange bevægede Møder, som jeg til Dels tidligere har omtalt, og vi naaede November Maaned, der skulde bringe Anton Bast og Gaarde den længselsfuldt ventede Lejlighed til at foretage det »offentlige« Fremstød mod denne »amerikanske Dreng«, som var dem en saadan Torn i Kød- det. Menigheden forlangte af mig, at jeg som dens Forstander skulde sætte en Stopper for Frk. Adils' Virksomhed, fordi Karakteren af hendes Møder i stedse højere Grad fjernede sig fra den Aand, i hvilken vort øvrige kirkelige Arbejde lededes. Jeg skrev da til hende derom, men fik intet Svar. Jeg skrev igen 14 Dage senere, men med samme negative Resultat. Svaret fik jeg først paa et Møde i Krypten, hvor ca. 150 Kvinder fra Borgergade- kvarteret var tilstede. Da kom Frk. Adils og en af hendes Veninder tilstede og midt under Mødet rejste de sig begge og slyngede mig i Ansigtet, at jeg var en Løgner, og Frk. Adils tilføjede — for at man endelig ikke skulde misforstaa Intentionen i hendes Optræden — at: »jeg vil ikke mødes med den Mand« (det var mig altsaa) »paa To- mandshaand«.

Og da de to Kvinder — kraftigt støttet af d'Herrer Bast og Gaarde — nægtede at tage deres Ord tilbage, blev de anklaget efter Disciplinens Forskrifter og udelukket af Menigheden.

*) Referat af Kirkeretsprotokollen.

5 Aar hos Biskop Bast.

Det var en slem Streg i Regningen for Anton Bast og hans Højrehaand, men hellere brødløs end raadløs. Jeg havde jo begaaet den Forbrydelse at tale med en Politiasistent om det dog ret opsigtsvækkende Optrin i Kirken, og paa det Halmstraa fik Anton Bast og Gaarde lynsnart en Præsteret nedsat. Og det var saa meget mere nødvendigt, som Lægmændene jo nu var i Færd med at klage til Generalkonferencen 1924. For alt i Verden maatte Anton Bast have mig umuliggjort. Han vidste godt, at kom jeg til Generalkonferencen som Præst i retmæssigt Forhold — »in good standing« — var der ikke den Magt i Verden, som kunde anfægte mit Vidnesbyrd mod ham. Men kunde han blot faa mig saa meget som suspenderet, saa var mine Vinger stækket lige indtil den følgende danske Aarskonference, og naar den fandt Sted, var Generalkonferencen et overstaaet Stadium og Hans Højærværdighed — om alt da gik vel — Biskop igen for fire Aar.

Og samtidig var der jo sket det ulyksalige, at »Ekstra-bladet« havde aabnet en Kampagne mod ham og Centralmissionen. Ogsaa dette maatte man forsøge at faa skubbet ind i et Forhalingsdepartement, saa den prekære Generalkonference i Mellemtiden kunde blive overstaaet. Midlet i saa Henseende blev Anton Basts Anmodning til Justitsministeriet om at faa nedsat en Kommission. Denne Anmodning blev imødekommet og dermed var den Side af Sagen foreløbig klaret. Værre var det med mig. Han kaldte Præsterne til Møde — ogsaa mig. Men mig sendte han straks efter telegrafisk Afbud, og saa mødtes han alligevel med de andre paa Pastor Iversens Hotel, Helgolandsgade 3. Og efter at al mulig biskoppelig Paa-virkning saaledes var lagt i Vægtskaalen, begyndte Retsforhandlingen. Klagen gik ud paa, at jeg havde tilladt

mig at indblande Politiet i en Sag vedrørende et Møde i Jerusalemskirken den 19. November 1923, og at jeg havde givet Politiassistenten en »højest usand« Fremstilling af Mødets Forløb.

Kendelsen gik ud paa, at jeg havde gjort mig skyldig i »umoralsk og for en Præst uværdig Opførsel« og at jeg vilde være at suspendere fra min Præstegerning indtil Aarskonferencen 1924.

Mine Herrer »Dommere« nægtede imidlertid at tilkalde det Vidne — nemlig Politiassistenten — hvis Vidnesbyrd alene vilde have været tilstrækkeligt til at umuliggøre en Domfældelse, og de tog intet Hensyn til de to Breve fra Politiassistenten, som jeg fremlagde og hvis Indhold gav ganske tydelig Besked.

Ingen vil vist være i Tvivl om, at Pastor Gaarde gerne saa mig hængt i det højeste Træ. Men selv hans »gode« Vilje i saa Henseende havde dog ikke givet ham Mod til at gaa videre end til at paastaa mig dømt for »uforsigtig Opførsel«. Og medens 4 af de 9 Dommere voterede for pure Frifindelse, var der yderligere to, som blot vilde gaa med til en Irettesættelse.

Men de tre Præster, der til Bunds gik Anton Basts smudsige Ærinde, præsterede følgende Kunststykke: De affattede Kendelsen saaledes, at den dømte mig som »umoralsk« — hvilket jo fik et tillokkende pikant Skær i Betragtning af den Kendsgerning, at mine Anklagere var to Kvinder, af hvilke den ene »ikke vilde være sammen med »mig paa Tomandshaand« — og det gjorde de tre Herrer, skønt Aktor havde nedlagt en mildere Paastand.

I vor fremskredne Tidsalder er man stærkt optaget af at beskytte en stakkels Anklaget, men den Slags utidig Blødsødenhed passede ikke Anton Bast — senere har han ganske vist skiftet Anskuelse, men da hed den Anklagede

jo ogsaa Anton Bast — og er Aktor for mild, maa Dommerne vær'sgo dreje Tommelskruen en ekstra Gang. Og saa utroligt det end lyder — de tre Præster indlod sig paa det Vanvid at være mere anklagende end Anklageren selv, plus royalistes que le roi.

Rigsadvokaten og Statsadvokaterne kan saaledes hos Anton Bast og hans nærmeste Garde hente virkelig original Næring til Udvidelse af deres Kundskaber.

Og det samme kan den danske Dommerstand. Det vil sikkert være en Nyhed for Dommerne i de kollegiale Retter at høre, at tre af ni Dommere konciperer en Dom, der er ganske i Modstrid med Voteringen, og som derefter offentliggøres *med samtlige ni Dommers Underskrifter*. Men en saadan Offentliggørelse fandt ikke desto mindre Sted. Og vel at mærke ikke blot i Danmark. Nej — Telegrafan fik travlt. Hele Verden skulde høre om den »umoralske« Pastor Ingerslew og navnlig skulde dette Produkt af præstelig og kirkelig Domsakrobatik slaas fast med Titommersøm i Bevidstheden paa hver en eneste af de ca. 900 Delegerter, der skulde komme sammen paa den tilstundende Generalkonference.

Men jeg tav, skønt jeg villigt skal indrømme, at mit Sind var som et bestandigt blødende Saar. Jeg tav — for Metodismens Skyld. Jeg stolede paa, at Kommissionen vilde faa Sandheden frem — jeg havde ikke Fantasi nok til at forestille mig, at Anton Bast vilde lyve ogsaa over for den — jeg stolede paa, at Metodismens øverste Ledere i U. S. A. vilde gøre, hvad Kirkens Disciplin og deres egen Samvittighed bød dem at gøre som hæderlige Borgere og troende Kristne — jeg havde ikke Fantasi nok til at forestille mig, at ogsaa disse Mænd vilde gaa

paa Akkord med Uretten — og jeg stolede først og sidst paa Sandheden — den stillede ikke overmenneskelige Krav til min Fantasi. Den skulde nok vise sig at være, hvad den alle Dage havde været: Kildevældet, der sprang ud af den haardeste Klippe, naar det gjordes haardest behov.

Og Sandheden har god Tid. Derfor tav jeg, og først da jeg var kommet hjem fra Amerika, tog jeg for Alvor fat paa at faa Masken revet af den modbydelige Aktion, som havde ført til min Suspension. Jeg havde bedt Statsadvokaten i København om at lade foretage en Politiundersøgelse af hele dette Forhold og jeg behøver her kun at referere — med Retsprotokollens egne Ord — hvad Politiassistent Hansen forklarede i 11. Undersøgelseskommission og hvad de to Kvinder Adils og Holsig havde at sige til hans Forklaring:

»Mødt var *Politiassistent Hansen*, der forklarer, at han, meget muligt Onsdag den 21de November f. A. fik Besøg af Pastor Ingerslew, som Komparenten ikke kendte i Forvejen. Pastor Ingerslew fortalte, at der i Jerusalemskirkeens Krypt havde været Møde, hvor Frøkerne Adils og Holsig havde skældt ham ud for Løgner og at han følte sig krænket som Præst, hvorfor han bad Komparenten om Raad for, hvorledes man skulde forhindre, at slige Forstyrrelser gentoges. Pastor Ingerslew sagde, at han ikke ønskede at gøre nogen Anmeldelse til Politiet, i alt Fald ikke foreløbig, og Komparenten undersøgte Straffeloven og gjorde Pastor Ingerslew opmærksom paa, at der kunde være Tale om, at der forelaa Overtrædelse af Reglerne om Krænkelse af Embedsmænd i Funktion og Forstyrrelse af Gudstjenesten. Pastor Ingerslew spurgte imidlertid, om der ikke var en anden Udvej end Anmeldelse, idet han fandt, at det var Synd for Damerne

»at gaa denne Vej, og herefter tilbød Komparenten at forsøge en forligsmæssig Ordning og foreslog Pastor Ingerslew, at denne skulde lave et Udkast til en Erklæring, som Komparenten vilde foreslaa, at Damerne skulde underskrive.

»Komparenten tilsagde derefter Frøknerne Adils og Holsig til at møde den næste Dag, og de kom ogsaa og nægtede, saavidt Komparenten erindrer det, overfor Komparenten at have udtalt Ordet Løgn eller Løgner ved Mødet om Mandagen og afslog samtidig at underskrive Erklæringen.

»Komparenten gjorde Damerne opmærksom paa, at Pastor Ingerslew ikke havde fremkommet med nogen Anmeldelse, men kun havde søgt Raad hos Komparenten, og Komparenten sagde til Damerne, at saafremt de ikke ønskede at underskrive Erklæringen, betragtede han Sagen for sit Vedkommende som bortfaldet, og hvis Pastor Ingerslew senere maatte ønske noget foretaget, maatte han fremkomme med en Anmeldelse.

»Oplæst. Vedtaget.

»Komparenten bemærker, at han endnu ikke, da Frøknerne Adils og Holsig indfandt sig, havde modtaget Udkastet til Erklæringen; denne fremkom først senere.

»Oplæst. Vedtaget.

»Komparenten aftraadt.

»*Komparentinderne Adils og Holsig* møder paany og bliver gjort bekendt med ovenstaaende Forklaring, mod hvilken de intet har at erindre.

Til Sammenligning skal jeg her citere et Brev, som jeg paaberaabte mig i Kirkeretten. Det var dateret den 7. Maj 1919 og adresseret til Marie O. Det lød saaledes:

»Paa Menighedsraadsmødet i Aftes blev det vedtaget »paa Grund af Deres Opførsel i Kirken at slette Dem »som Medlem af Jerusalemskirkens Menighed, samt at »forbyde Dem foreløbig at komme i Kirken til Gudstjerner og ved Møder, da vore gentagne Anmodninger »om at udvise en passende Opførsel har vist sig frugtesløse. Dersom De ikke holder Dem dette efterretteligt og »ikke bliver fra Kirken, indtil vi giver Dem Tilladelse til »at komme, har Menighedsraadet besluttet at melde Dem »til Politiet for Brud paa Kirkefreden.

»Paa Menighedsraadets Vegne

Anton Bast.

S. N. Gaarde.

I. C. Iversen.

Kirkens Præster.«

Quod licet jovi, non licet bovi.

Men allerede forinden var det danske Præsteskab dog kommet i Tanker om, at Suspensionen var himmelraabende uholdbar, og da Aarskonferencen traadte sammen i Sommeren 1924, hævdede de derfor Suspensionen og dertil havde de Anton Basts biskoppelige Velsignelse. Moren — Suspensionen — havde gjort sin Pligt, Moren kunde gaa. Generalkonferencen var overstaaet, Bispestaven reddet i Land — oven i Købet med Randstaterne i Tilgift — nu var der atter Raad til at være »broderlig«.

Jeg anmodede ikke om at faa min Suspension hævet. Jeg lod dem løbe hele Linen ud. De skulde selv faa Lov til at sætte det værdige Punktum for denne Del af Løgnenkampagnen og Punktummet blev værdigt nok. Suspensionen havde de udstyret med udførlige Præmisser og Telegraftraadene havde glødet. Kassationen fødtes om ikke i Dølgmaal, saa dog i yderst mulige Beskedenhed. Præmisser blev der ingen af og Telegrafvæsnet fik ikke

Lov at tjene en Ekstraskilling. Dertil var Stoffet ikke interessant nok.

Derimod blev Aarskonferencens »Vor Aarbog« for 1924 interessant nok. Den indeholdt følgende Meddelelse, der straks udsendtes til Offentligheden:

»Erklæring i Ingerslewsagen.

»For at forebygge Misforstaaelser skal Konferencen herved udtale følgende:

»1. Pastor Ingerslews Suspension hviler paa en Kundelse vedrørende Sagen Frøknerne Adils og Holsig ctr. »Ingerslew.

»2. Denne Suspension er fra den 18. ds. ophævet ved en Konferencebeslutning uden nogen Retsforhandling.

»3. *Biskoppen staar udenfor denne Strid. Han har aldrig søgt nogen Sag mod Pastor Ingerslew eller nogen anden igennem de i den senere Tid forefaldne Stridigheder og Angreb.*

»4. Pastor J. P. Ingerslew er under den 19. Juli efter egen Begæring indtraadt i tjenstligt Forhold indtil videre.

»Efter Konferencens Ordre:

»L. P. Bjerno, Konferencens Sekretær.«

Denne Erklærings Punkt 3 har derimod sine egne Præmisser, som Anton Bast selv havde skrevet umiddelbart forud for Suspensionssagen.

Han havde nemlig aflyst alle Møder uden for København med den Begrundelse, at »Det vilde være ganske uforsvarligt af mig at rejse nu. Jeg har meldt Forfald allevegne. *Jeg maa sidde paa min Stol her og Time for Time følge og dirigere Slagets Gang.*«

Ikke desto mindre fik han altsaa Aarskonferencen til

mod bedre Vidende at erklære over for Offentligheden, at »Biskoppen staar udenfor denne Strid.«

Men hele denne Fremgangsmaade harmonerede jo fortræffeligt med det uvurderlige, som Pastor Niels Mann havde udtrykt saa smukt i sit Brev til Kollega Gaarde:

»Den anklagede har altid Pletten paa sig til Frikendelsen, og trods Frikendelsen kan han aldrig vaske sig ren for, at han var for en Domstol. Et Blad kan bringe en Løgn en Dag og dementere den næste. Imens der er Tusinder, der læser og sluger Løgner, er der kun Hundreder, der lægger Mærke til Dementiet.«

Anton Bast og de Præster, der var samvittigheds- eller karakterløse nok til at lade sig bruge af ham, burde have betænkt, hvad Jeremias siger (6, 28): »De ere aldeles modvillige og vandre om som Bagvaskere, de ere Kobber og Jern; de ere allesammen fordærvede.«

XII

KIRKEPOLITIK

»Thi denne Verdens Visdom er
»Daarskab for Gud. Som skrevet
»staar: Han er den, som griber de
»vise i deres Træskhed.

(1. Kor., 3,19.)

Generalkonferencen skulde aabnes den 1. Maj 1924 og Anton Bast maatte være klar til at afrejse en Maanedstid forinden. Ganske vist havde han opnaaet at faa mig suspenderet og stemplet som umoralsk Person, men hans onde Samvittighed fortalte ham kun alt for tydeligt, hvor uholdbart dette var, og derfor gjorde han sig alle mulige Anstrengelser for at opnaa en Ordning, saaledes at Klagen til Generalkonferencen kunde blive trukket tilbage. Ganske vist stod jeg ikke som Medunderskriver paa denne Klage, men han vidste, at Lægmandene havde anmodet mig om at repræsentere dem overfor Generalkonferencen, og det maatte for enhver Pris undgaas.

Hans første Skaktræk gik ud paa at ramme Lægmandene økonomisk, og da en af Klagerne, Malermester J. Chr. Nielsen, nægtede at medunderskrive en af de velkendte Tillidserklæringer til Anton Bast, fik han sin Afsked paa graat Papir, skønt han havde ofret sig fuldstændigt for Centralmissionen. Da dette noble Træk ikke havde den forønskede Virkning, maatte der gøres et direkte For-

søg over for mig og min Familie, hvis økonomiske Vel-færd jo i saa høj Grad afhang af den danske Aarskonferencen. Der blev forsøgt paa flere Maader og gennem forskellige Mellemmænd, men jeg skal nøjes med at referere det eneste Møde, i hvilket Anton Bast personlig deltog og som kom i Stand paa hans Initiativ den 31. Marts 1924. Det fandt Sted paa Pastor Iversens Hotel.

Jeg havde anmodet Sam. A. Hedstrøm om at gaa med mig til Mødet, da jeg ikke ønskede at tale med Anton Bast paa Tomandshaand. Hedstrøm var endnu ikke kommet, da jeg ved min Ankomst blev modtaget af Anton Bast og Larsen. Jeg meddelte straks, at jeg havde bedt Hedstrøm komme til Stede og at jeg ikke ønskede at forhandle, før han kom. De spurgte mig begge ligesom for-bavset, om det da var Mening, at der skulde være Vidner til Stede. Jeg svarede dem, at jeg havde saa mange Gange været udsat for Forvanskninger og Fordrejelser, og derfor havde jeg bedt Hedstrøm, der jo var ganske neutral, om at komme til Stede, hvad forøvrigt maatte være saa meget mere berettiget, som de jo ogsaa var to. De imødegik dette ved at henvise til, at Larsen var til Stede i sin Egenskab af Formand for Dommerkomitéen — det var nemlig ham, der havde haft det ærefulde Hverv at præsidere i den Præsteret, der suspenderede mig i December 1923 paa et falsk Grundlag — og de erklærede begge, at skulde der være nogen til Stede, saa ønskede de ikke at forhandle. Jeg svarede, at hvis ikke Hedstrøm eller en anden neutral Mand kunde overvære Forhandlingerne, saa kunde vi ligesaa gerne afbryde Mødet med det samme. De talte derefter afsides sammen og jeg hørte Larsen sige til Anton Bast: »Nu maa vi være meget for-sigtige«, og Bast sige til Larsen: »Du maa hellere føre Ordet«.

Saa kom Hedstrøm og Forhandlingerne begyndte. Jeg fremhævede straks, at en Forhandling om Suspensionens Ophævelse var uforføden, thi det var udelukkende deres Sag. Det kunde og maatte de ordne ganske uden min Medvirkning, og først naar det var sket, var Vejen banet til Drøftelse af andre Spørgsmaal.

De svarede dertil, at det var umuligt af rent formelle Grunde. Det kunde ifølge Disciplinen først ske paa Aarskonferencen, men gennem Underhaandsforhandling med Præsterne og Kabinettet kunde og vilde de paa Forhaand skaffe mig al fornøden Garanti i saa Henseende.

Men saa kom de frem med Betingelserne. Jeg skulde give Anton Bast en Tillidserklæring og en formel Undskyldning og jeg skulde endvidere indstille videre Forfølgning mod de to Kvinder.

Jeg svarede dertil, at jeg ikke indgik paa noget Kompromis. Mit Navn og min Ære maatte og skulde renses fuldtud. I saa Henseende kunde jeg ikke slaa nogetsomhelst af, men jeg vilde give Kirken *Anledning* til at gøre det. Hvis ikke vilde jeg selv tage de fornødne Forholdsregler.

De spurgte, hvad jeg da agtede at gøre. Jeg svarede, at det laa ligetil. Naar ikke Kirken, som *skulde* beskytte mit Navn og min Ære, gjorde det, men tilmød nægtede at gøre det trods bedre Vidende, saa havde jeg kun de borgerlige Myndigheder at holde mig til og jeg var ikke i Tvivl om, at jeg dèr vilde finde den Retfærdighed, som jeg ikke fandt inden for Kirken.

Larsen spurgte, om jeg agtede at anlægge Injuriesøgsmaal eller lign. Jeg svarede, at blev det nødvendigt, saa vilde det ske.

Anton Bast sagde, at jeg maatte jo vide, at jeg kunde ikke blive i Kirken og saa anlægge Sag. Jeg gentog, at

jeg vilde give Kirken al rimelig Anledning til at ordne Sagen inden for sine egne Rammer, men hvis det ikke skete, saa maatte de forstaa, at jeg gjorde mine borgerlige Rettigheder gældende paa samme Maade som enhver anden Borger i Samfundet.

Anton Bast fremhævede stærkt, at hvis jeg vilde rejse til U. S. A., saa skulde jeg faa Dækning for enhver Udgift og yderligere et godt Embede. Alt kunde i saa Fald ordnes med Lethed.

Jeg svarede ham, at dette var Sagen uvedkommende. Spørgsmaalet om, hvorvidt jeg skulde rejse, kunde ikke blive Part eller Del af nogensomhelst Overenskomst. Jeg var en fri Borger i et frit Samfund og jeg bestemte selv, hvor jeg vilde leve og virke.

Larsen erklærede da, at saa var det ingen Nytte til at forhandle mer, men Anton Bast sagde, at naar vi nu var kommet sammen, saa var det dog bedst at se at komme til Forstaaelse.

Hedstrøm greb nu ind, idet han sagde: »Lad os da høre, hvad De har at foreslaa«.

Larsen og Bast saa spørgende paa hinanden og Bast sagde saa: »Du maa hellere sige, hvad vi har talt om, men jeg for min Del vil sige, at hvad angaar det økonomiske, saa er det ganske underordnet, det skal jeg nok ordne og det kan let ske, hvis alt det andet kan komme i Stand«.

Larsen svarede saa, at jeg kunde faa 1) Erstatning for Møbler m. v. 2) Fri Rejse for mig og min Familie til U. S. A. 3) Fuld Gage i 1 Aar — maaske længere — men alt sammen selvsagt paa den Betingelse, at jeg rejste. Han vidste, at Aarskonferencen vilde kræve dette klart afgjort.

Jeg svarede dertil, at saa var det unødigt at fortsætte

Samtalen. Thi dette Grundlag var umuligt. Min Familie og jeg havde taget vort Standpunkt og vi gik hellere ud af Sagen med en god Samvittighed end at forhandle paa uhæderligt Grundlag.

Jeg foreslog imidlertid — som eneste Udvej til en Ordning af Sagen — at uvildige Mænd skulde træffe en bindende Afgørelse baade med Hensyn til Suspensionen og med Hensyn til mit økonomiske Krav paa Kirkesamfundet. Den Dag, jeg definitivt var løst fra det kirkelige og borgerlige Ansvar, som Forholdene havde tvunget mig ind i, den Dag var jeg rede til at udtræde ikke blot af den danske Aarskonference, men af Kirkesamfundet i det hele taget.

Mit *moralske* Ansvar over for Kirken kunde jeg til en vis Grad fritage mig for ved at udtræde som Protest, men med det borgerlige Ansvar forholdt det sig anderledes. I saa Henseende maatte jeg have positive Garantier.

Dertil svarede de, at det borgerlige Ansvar kunde jeg tage mig let, thi nu sad jo Kommissionen, der varetog den Side af Sagen. Jeg svarede dertil, at det vilde bero paa, i hvilket Omfang og paa hvilken Maade Kommissionen fik Forholdene klarlagt.

Larsen udtalte nu: »Jeg forstaar — det er ganske klart — der er kun een Ting I vil — een Mands Hoved paa et Fad«.

Paa dette Tidspunkt var Forhandlingerne saa spændt, at vi i Virkeligheden alle var i Opbrud. Da vi, Hedstrøm og jeg, var i Færd med at forlade Værelset — vi stod i Døren — sagde Anton Bast: »Mit sidste Ord skal være dette: Jeg vil Fred for enhver Pris, vil Du ikke Fred, »Ingerslew?«

Jeg svarede ham: »Jo, Biskop, jeg vil ogsaa Fred, men ikke for enhver Pris«.

Dermed sluttede Mødet.

Jeg henviste til, at jeg ikke stod som Medklager over for Generalkonferencen, men at jeg rejste derover for at repræsentere de klagende Lægbrødre. Jeg tilføjede: »Det bedste er, at vi mødes paa Generalkonferencen i U. S. A. Lad uvildige og kristne Mænd tage Forholdene op til Behandling.«

Anton Bast svarede: »Er der dog ikke en Mulighed for at ordne Sagen her? Hvorfor skal U. S. A. blandes ind deri?«

Heroverfor henviste jeg til, at det jo forlængst for-gæves var forsøgt at faa Sagen ordnet herhjemme.

Umiddelbart efter dette Møde rejste Anton Bast og Gaarde til New York, medens jeg tog af Sted et Par Uger senere. Min Ankomst gik ikke upaaagtet hen, thi allerede ved Landstigningen blev jeg modtaget af to Meto-distprædikanter — begge Skandinaver — Missionær *Johansen* og Pastor *Klüwer*. De hilste meget venligt paa mig, og da vi havde vekslet nogle Ord, trak de mig afsides og udspurgte mig om Bastsagen. Jeg svarede dem, at jeg ikke paa nogen Maade vilde udtale mig om denne Sag for andre end rette Vedkommende og før den havde været til officiel Behandling inden for Kirkens højeste Myn-digheder. Dette krænkede øjensynligt d'Herrer, thi deres Tone blev nu en helt anden. De gik angrebsvis til Værks, ikke blot vedrørende mit Forhold til Bastsagen, men ogsaa vedrørende Sømandsmissionen i Baltimore. Sømænd havde mistet Penge, Checks var fremkommet til Banken uden at der havde været Dækning for Beløbene, og adskillige stod parat til at faa mig arresteret som Bedrager og det pr. omgaaende. De lod mig ikke i Tvivl om, at

de som gode Brødre stærkt vilde anbefale mig at vende hjem til Danmark straks, ja mit Liv vilde ikke være sikkert i New York, hvis jeg færdedes der alene. Jeg sagde dem rent ud, at jeg vel skulde vide at faa denne Løgn med Baltimore slaaet ned og jeg skulde sørge for at drage enhver til Ansvar, som deltog i en saa hæslig Løgnkampagne bag min Ryg, og hvad Truslerne paa Livet angik, saa skræmmede sligt naivt Pjat mig ikke. Nu blev Tonen svært nedstemt — bevares, *de* vidste jo ikke andet om Baltimore, end hvad der var blevet fortalt dem. Hvor- efter jeg forlod dem med den Bemærkning, at kristne Præster efter min Mening havde andre Opgaver i Livet end den at agere Sladderkællinger.

Derfra tog jeg lige op til Missionsselskabets Kontor paa Femte Avenue for at faa en Samtale med Formanden for den biskoppelige Komité, Dr. *David G. Downey*. Doktoren var imidlertid afrejst til Generalkonferencen, men Generalsekretæren Dr. *Frank Mason North* var endnu ikke rejst og et Møde med ham blev berammet til et noget senere Tidspunkt paa Dagen.

Ventetiden benyttede jeg til at skrive til Mr. *Sewell S. Watts*, en højtanset Bankier i Baltimore, som vidste god Besked med mit Arbejde for Sømandsmissionen. Jeg fortalte ham om min Oplevelse ved Skibets Ankomst og bad ham foretage det fornødne for at faa Løgngen stemp- let efter Fortjeneste. Hans Svar fik jeg nogle Dage senere, og det lød saaledes:

»Baker, Watts & Co.
Bankers.

Calvert & Redwood Str.
Baltimore.
Maj 2., 1924.

»Kære Mr. Ingerslew.

»Jeg modtog Deres Brev af 30. f. M. og ønsker som
»Svar at udtale, at hvis nogen har erklæret overfor Dem

»eller om Dem, at jeg ved Besked med nogen Uregel-
 »mæssighed i Administrationen af Bethel Missionens Mid-
 »ler, medens De var Præst ved den skandinaviske biskop-
 »pelige Metodistkirke her i Byen, saa er en saadan Erklæ-
 »ring givet uden nogen Tilladelse fra mig. Efter Deres
 »Afrejse til Danmark fortsatte Deres Efterfølger som
 »Præst Mr. Conrad ikke Missionsarbejdet og det gik over
 »til at blive et Foretagende af temmelig forretningsmæs-
 »sig Karakter, og efter nogen Tids Kamp blev det luk-
 »ket. Jeg tror, at al Gæld blev betalt. Det skete ved Bi-
 »drag fra Mr. Gustafson, Mr. Thomas H. O'Connor og
 »flere andre Venner og mig selv, og Gælden var Urte-
 »kræmmer- og Slagterregninger etc. Der blev senere frem-
 »sat Krav fra en Sømand, der kom tilbage, eller maaske
 »2 eller 3, som havde Kvitteringer fra Missionen for de-
 »ponerede Penge og, saavidt jeg erindrer, betalte Mr.
 »Gustafson og jeg selv disse Beløb i 1 eller 2 Tilfælde.
 »Jeg har hørt noget ubestemt om, at der skulde være an-
 »dre udestaaende Kvitteringer, men ingen for noget stort
 »Beløb, for Penge som blev deponeret, saalænge Missio-
 »nen eksisterede.

»Jeg havde forleden Besøg af 2 af Deres skandinaviske
 »Præster, den ene Pastor Conrad og den anden Pastor
 »Beckström, tror jeg var Navnet, og de kom fra New
 »York efter Biskop Basts Anmodning og de var meget
 »ivrige efter at faa noget Regnskab vedr. Missionens øko-
 »nomiske Forhold. Baade Mr. Gustafson og jeg selv med-
 »delte dem meget bestemt, at De havde drevet denne
 »Mission — medens De var i Baltimore — med Enthou-
 »siasme og haardt Arbejde under de mest nedslaaende Vil-
 »kaar og med de mest utilstrækkelige Hjælpemidler.

»Paa Grund af min Interesse for Miss Sundberg, der
 »som De ved har været Nurse i min Familie i en Aar-

»række, skænkede jeg nogle Penge fra Tid til anden og
 »skaffede yderligere Beløb til Missionen fra mine person-
 »lige Venner, og jeg ønsker at sige, at disse Penge blev,
 »saalænge De ledede Missionen, absolut brugt til min per-
 »sonlige Tilfredshed og ingen af dem blev misbrugt. Det
 »var efter min Mening et Vidunder, at De eller nogen-
 »somhelst anden var i Stand til at holde dette Foretagende
 »gaaende, saalænge som det blev opretholdt, med saa ringe
 »Hjælp og under saa nedslaaende Vilkaar som de davæ-
 »rende, thi jeg husker godt, hvorledes Missionen gratis
 »plejede syge Sømænd under den lange Epidemi med
 »Spansk Syge. Jeg kender ikke noget til de Vanskelig-
 »heder, som De maatte have haft, siden De forlod Balti-
 »more, men jeg nedlægger meget alvorlig Indsigelse mod
 »enhver Bestræbelse, der gøres af Deres øjensynlige Fjen-
 »der for at inddrage den lille skandinaviske Kirke i Bal-
 »timore og de nyttige Bestræbelser, som den udfoldede
 »for at hjælpe de skandinaviske Sømænd her i Havnen
 »gennem Bethel Sømandsmission, ind i en Strid mellem
 »Dem og Biskop Bast. Det lader til, at disse gentlemen
 »talte til Miss Sundberg i Baltimore og hun afgav den
 »Erklæring til mig, at af alle de Præster Kirken havde
 »haft, havde De i Sandhed gjort det haardeste Arbejde
 »for Missionen.

»Jeg stoler paa, at De ikke vil tøve med at bruge dette
 »Brev til Deres Forsvar, hvis Deres Ære fra Deres Bal-
 »timore-Tid drages i Tvivl, og at De yderligere vil be-
 »nytte Lejligheden til at referere til mig med Hensyn til
 »Deres Karakter og Opførsel, medens De var Præst i
 »denne By.

»Deres meget forbundne

»Sewell S. Watts.«

Anton Bast og hans Højrehaand Hr. Gaarde havde saaledes ikke ligget paa den lade Side under deres 14 Dages Forspring. Saasnart de var blevet klar over, at jeg rejste til U. S. A. paa Trods af Suspensionen, havde de aabnet en ny Løgnkampagne, denne Gang paa amerikansk Grund. Og de havde aabenbart fundet villige Hjælpere. To Præster til Baltimore for at snuse, to andre til Skibet for at true. Og skønt baade Mr. Gustafson og Mr. Watts havde givet dem ren Besked med Hensyn til mit Arbejde i Baltimore, fortsatte de dog ufortrødent. De regnede aabenbart med, at jeg umuligt vilde kunne naa at slaa denne Løgn ned i rette Tid, naar jeg først kom til New York Dagen, før Generalkonferencen aabnedes. Kunde Løgner blot overleve Maj Maaned, var der al mulig Chance for, at jeg — suspenderet af danske Præster for Umoralitet og stemplet af amerikanske Præster som Bedrager — ikke vilde kunne udrette det allerfjerneste.

Jeg mødte til den af Dr. North fastsatte Tid og jeg følte mig overbevist om, at jeg nok skulde finde baade Umoraliteten og Bedrageriet introduceret ogsaa til ham af disse »kristne Brødre«. Og jeg blev ikke skuffet, thi Dr. North begyndte Samtalen med et ligefremt Krydsforhør — med en af Sekretærerne som Vidne.

Om jeg ikke var suspenderet? Jo.

Om jeg da ikke vidste, at en suspenderet Præst ikke havde præstelige Rettigheder af nogen Art nogetsteds? Jo — men jeg kom ikke som Embedsmand, men som kristen Mand for at tale med kristne Mænd om en Sag, der var alvorlig nok til at blive hørt.

Og saa tog Dr. North fat paa Baltimore — det gik saaledes ganske efter Forventning. Men da jeg saa fortalte ham om Modtagelsen ved Skibet og meddelte, at jeg agtede at rejse til Baltimore med det samme for at faa denne Løgn afsløret, og tydeligt sagde min Mening om dette Udslag af kristelig og kirkelig Aktivitet, blev Dr. North aabenbart klar over, at alt dette vist mildest talt var noget uholdbart noget, og derefter gik vi over til de egentlige Realiteter.

Begyndelsen var just ikke lovende. Dr. North lod mig i en alt anden end behagelig Tone vide, at jeg stod ene Mand og at det derfor ikke nyttede mig det allerringeste at rejse til Generalkonferencen. Alle danske, norske og svenske Delegater stod solidariske med Anton Bast og det samme gjorde samtlige Delegater fra de danske, norske og svenske Metodistmenigheder i U. S. A., saa hvad vilde jeg dog stille op som ene Mand — og tilmed som suspenderet Præst.

Jeg svarede ham, at jeg var rede til at staa ene Mand i denne Sag og at det ikke vilde afskrække mig fra at rejse til Generalkonferencen. Den Mand, der kom med Sandheden i Hænde, var stærkere end Tillidserklæringer fra Alverdens Delegater, afgivet uden saglig Berettigelse eller uden Kendskab til Sagen. I denne Sag turde jeg roligt staa ene, selvom jeg kun var en suspenderet Præst, thi Sandheden var stærkere end Alverdens Aarseller Generalkonferencer — ja stærkere end Metodistkirken selv, hvis dens Bygning ikke hvilede paa Sandhedens Hovedhjørnesten. Kirkehistorien rummede Eksempler nok paa, at Alverdens Kirkepolitik i Længden var magtesløs over for Sandheden, og det burde tjene som Advarsel for de Mænd, der nu stod med Ansvaret.

Dr. North bebrejdede mig nu, at vi ikke var gaaet den

efter hans Mening rigtige Vej med denne Sag. Jeg henviste til Disciplinens § 236*), og Dr. North maatte give mig Ret, men han foreholdt mig dog, at det ikke var Koutume at gaa til Generalkonferencen i en saadan Sag. Jeg spurgte ham, hvorledes der kunde blive Tale om Koutume i dette Tilfælde, naar det var første Gang i Metodismens hele Historie, at en Biskop stod som Anklaget. Ja — det var naturligvis rigtigt, men han mente dog, at Sagen burde behandles paa Stedet og ikke saa langt borte som i U. S. A. Jeg svarede ham, at Anton Bast dog var valgt til Biskop i U. S. A., men iøvrigt havde vi alle tilstræbt at faa Sagen behandlet hjemme i Danmark, men det havde altsammen været ganske omsonst, og en Henvendelse til Generalkonferencen var derfor de danske Lægmands eneste og sidste Udvej. Og jeg bad ham sige mig, om der overhovedet var anden Udvej tilbage. Han kunde ikke anvise mig en saadan Udvej paa staaende Fod, men vilde gerne overveje det nærmere. Jeg sagde da, at jeg var rede til at gaa en hvilkensomhelst Vej, de kunde anvise som den bedste for Kirken og Kristendommen, men kun under den Forudsætning, at alt blev ordnet paa redelig Maade. Formaliteter hængte jeg mig ikke i, det var Sagen det gjaldt. Jeg fremhævede, at Forholdet med Hensyn til den foreliggende Klage ikke blev ændret, før jeg havde faaet Garantier for, at Kirken paatog sig det fulde Ansvar for, at alt blev undersøgt og ordnet.

Dr. North lovede snarest at ville meddele mig, om min Nærværelse paa Generalkonferencen var ønskelig. Hans hele Optræden over for mig var undergaaet en kendelig Forandring under Samtalens Forløb.

*) »Klage over en Biskops Embedsførsel kan indsendes til Generalkonferencen og antages der, forudsat at han efter dens Skøn har faaet tilbørlig Underretning om en saadan Klage.«

Jeg tog derfra lige til Baltimore, hvor jeg desværre ikke traf Mr. Watts, men hvor Mr. *Walker*, Direktør for The Second National Bank Branch, Broadway, Baltimore, som havde udført alle Missionens Bankforretninger i min Tid, sammen med Kassereren gav mig en hjertelig Modtagelse. De blev højst forbavsede, da de hørte min Beretning om det passerede, og de kendte intetsomhelst til manglende Dækning for Checks o. lign. Jeg skal i denne Forbindelse bemærke, at ikke en Cent blev udbetalt af Missionen undtagen med Checks, ligesom enhver Indtægt passerede Banken, og det fra den Dag, Missionen blev aabnet og til jeg rejste til Danmark.

Jeg lod derefter Mr. Watts Brev fotografere og sendte et Aftryk deraf til Dr. Downey, til Dr. North og til Anton Bast. Til sidstnævnte med et saalydende Brev:

»Jeg har i Dag modtaget Brev fra Baltimore, der klart »viser det Undermineringsarbejde, som De ustandselig »udfører. Deres sidste Ord til mig i København — at De »ønskede »Fred for enhver Pris« — stiller Dem i et højst »besynderligt Lys, naar man sammenligner disse Ord med »det Arbejde, De nu er i Færd med.

»Som Biskop maa De vide, hvad der er Ret og hvad »der er Uret og i saa Fald bør De, ifølge den Stilling De »indtager, gøre det Rette; saa vil der ikke være flere Van»skeligheder. Der maa være en anden Maade at forsvare »Dem selv paa end den at jage Kloden rundt for at finde »Angrebepunkter mod mig. Jeg har sagt det før og jeg vil »sige det igen: »er det ikke Tid at standse og at standse »nu?»

Faa Dage efter fik jeg saa den Meddelelse, som Dr. North havde lovet at sende mig. Den var underskrevet af Dr. Downey og lød saaledes:

»Jeg tillader mig at meddele Dem, at jeg har raadført

»mig med de Personer, som bærer Ansvar i de Sager vedr. Biskop Bast, om hvilke De har skrevet.

»Det er vor enstemmige Opfattelse, at disse Sager hverken formelt eller reelt er rede til at kunne forelægges Generalkonferencen. Vi paapeger endvidere, at det rette Sted for en Undersøgelse, hvis en saadan er fornøden, først maa være i København, hvor alle de interesserede Parter kan blive stillet Ansigt til Ansigt og Vidnesbyrd og Kontravidnesbyrd blive givet personligt.

»Jeg ser derfor ingen Grund for Dem til at komme til Generalkonferencens Møde denne Gang.«

Jeg vil ikke sige, at jeg blev forbavset, men det skar mig alligevel i Hjertet at faa et saa uhyggelig tydeligt Bevis for, at John Wesleys Kirke nu var ude paa Kirkepolitikens Glatis. Mine Venner var inde paa, at jeg straks skulde tage af Sted til Springfield og forelægge hele Sagen for Generalkonferencen, men det satte jeg mig bestemt imod. De ledende Mænd vidste Besked om alt, og vilde de undertrykke de danske Lægmands Klage og skjule den for Delegaterne, saa Anton Bast kunde slippe igennem, saa blev Ansvar i tilfulde deres. Min Opgave var ikke af personlig Art, men udelukkende af saglig. Jeg var ikke kommet til U. S. A. for at intrigere i Generalkonferencens Kulisser. Jeg var kommet ene og alene for at fremlægge Sagen for rette Vedkommende og vilde de saa alligevel vende det døde Øre til Sandheden og dens Kendsgerninger, skulde det ogsaa blive saa fuldtud deres eget Ansvar, og jeg agtede ikke ved min blotte Nærværelse at give dem Anledning til at skyde mig nogetsomhelst i Skoene.

Men da jeg saa efter omtrent 3 Ugers Forløb havde læst i Avisen, at nu var Anton Basts Karakter godkendt og hans Bispeværdighed dermed sikret for de næste fire

Aar, tilmed i udvidet Format, tog jeg straks til Springfield. I Toget kom jeg tilfældigvis i Samtale med en gammel Herre, der ogsaa var paa Vej til Generalkonferencen. Det viste sig at være en af Metodismens højst ansete Lægmand, tidligere Formand for Lægmandsdelegationen. Vi drøftede Forholdene indgaaende, og hans Erfaringer med Hensyn til Begrebet Kirkepolitik var ikke væsensforskellige fra mine. Jeg fortalte ham, at jeg medbragte en Introduktionsskrivelse fra en meget indflydelsesrig Lægbroder inden for Kirken, *Mr. J. W. Jenkins*, Kansas City, Mo., til Biskop *C. S. Mitchell*, men han sagde mig aabent, at ethvert Forsøg paa at aabne de biskoppelige Døre i en Sag vedrørende en af Biskopperne selv vilde være haabløst — det kunde jeg lige saa godt opgive paa Forhaand. Jeg mente dog, at jeg burde gøre Forsøget, og det fandt han ogsaa i sin Orden, men det skulde alligevel nok vise sig, at hans Opfattelse var rigtig. »Nej« — sagde han — »skal Du bryde Dørene op til de høje gejstlige Herrer, saa gaa til min Ven og Kollega, Dommer *Rogers*; han er Manden, han er retsindig og han vil høre paa Dig. Jeg skal selv tale med ham og fortælle ham alt, hvad Du har paa Hjerte.«

Forunderligt var det, at jeg skulde møde netop denne Mand i dette afgørende Øjeblik. Det var hans kloge Raad og hans personlige Indgriben, der banede Vejen for mig og alt, hvad han havde sagt mig, holdt Stik.

Jeg gik til Biskop Mitchell og overrakte ham Brevet fra *Mr. Jenkins*. Det lød saaledes:

»Min kære Biskop Mitchell.

»Jeg sendte Dem sidste Uge Telegram, hvori jeg underrettede Dem om, at Pastor *John P. Ingerslew* vilde

»henvende sig til Dem med et Brev fra mig, hvis Indhold
»jeg indtrængende henstillede til Deres dybtgaaende Over-
»vejelse.

»Jeg er overbevist om, at de Paastande, Pastor Ingers-
»lev fremsætter, er velfunderede, og herefter er vor Bi-
»skop i Danmark ikke værdig til at repræsentere Meto-
»distkirken. Jeg tror, at hvis Biskopperne — eller en anden
»Autoritet i Forbindelse med Generalkonferencen — ikke
»tager Notits af dette og undersøger det omhyggeligt, saa
»vil de borgerlige Myndigheder i Danmark blive gjort
»opmærksom paa Sagen og rejse Aktion for deres
»egen Regning, hvis Konferencen ikke vil tage noget
»Skridt. Dertil kommer, at Metodistkirken i dette Land
»vil lide overordentlig meget, hvis Konferencen intet
»gør.

»Jeg kan ikke forstaa den aabenbare Villighed til og At-
»traa efter at beskytte en Mand i vor Organisation, som
»er saa uværdig, ganske særlig i Betragtning af det Em-
»bede han beklæder. Jeg anmoder Dem om, Biskop Mit-
»chell, af Hensyn til Kirkens Anseelse og Fremtid at
»skænke denne Sag alvorlig Opmærksomhed og se til, at
»Retfærdighed sker Fyldest.«

Men Biskoppen var Kirkepolitiker til Fuldkommenhed. Han foretrak kollegial Neutralitet, og da jeg anmodede ham om dog i det mindste at se mine Dokumenter, vaskede han sine Hænder med den højdipomatisk Bemærkning, at hvad man ikke havde set, det var man heller ikke ansvarlig for.

Kirkepolitik er saasandt ikke guddommelig, men til Gengæld ubetinget ransagelig. Jeg maatte uvilkaarlig tænke paa den Biskop — *Thomas B. Neely* — der blev tvunget til at trække sig tilbage, blot fordi han ikke havde

villet give en Lægmandsdelegation Foretræde. Han havde været i sin fulde disciplinære Ret, idet Lægmandene først burde have henvendt sig til Distriktsforstanderen, men Generalkonferencen skønnede, at det var uforeneligt med Disciplinens Aand, at en Biskop ikke skænkede Lægfolket Øre. Dengang var Kirkepolitik aabenbart endnu et ukendt Fænomen inden for Metodistkirken. Da sad ikke blot Disciplinens Bogstav, men ogsaa dens Aand i Høj-sædet. Nu var Rollerne aabenbart byttet om. Nu var det Lægmandene, der fik Silkesnoren.

Dommer Rogers var derimod af en anden Støbning end Biskop Mitchell. Han hørte paa mig, han læste mine Dokumenter og han erklærede, at han nok skulde sørge for at faa et Møde i Stand med d'Herrer Downey og North.

Jeg tænkte paa Dr. Downeys Brev og jeg mindedes, hvorledes baade han og Dr. North havde undladt at besvare min Hilsen den selvsamme Dag og jeg havde derfor mine stille Tvivl. Men de blev gjort til Skamme. Mødet kom i Stand — de to Doktorer mødtes med mig hos Dommeren til aftalt Tid.

Doktorerne hævdede til at begynde med, at Byrdal-Kommissionens Kendelse burde afventes, før Kirken som saadan tog Affære over for Anton Bast. Jeg spurgte da, om ikke Kirken havde sine egne Love for moralske Forhold og kunde — og burde — behandle saadanne Spørgsmaal uden Hensyn til en borgerlig Kommission. Kommissionen beskæftigede sig jo udelukkende med Anton Basts Forhold over for Offentligheden, men en Sag havde vel ikke nødig at være kriminel for at kunne bedømmes ud fra Kirkens Morallove. Og jeg spurgte i denne Forbindelse, om Kirkens Disciplin ogsaa omfattede kriminelle Forhold eller om disse ikke laa ganske uden for Discipli-

nen. De svarede mig, at det behøvede jeg, som havde studeret Disciplinen, vel ikke at spørge om — det var selvsagt, at Kirken ikke beskæftigede sig med kriminelle Sager. Jeg fortalte dem da, at dette Synspunkt havde jeg netop altid gjort gældende, men at de danske Præster — med Anton Bast i Spidsen — havde en anden Mening, og jeg hævdede, at Kirken ufortøvet burde iværksætte en Undersøgelse ud fra sine moralske Love uden Hensyn til borgerlige Myndigheder og Kommissioner. Heri gav Dommer Rogers mig fuldtud Ret og ingen af Doktorerne mod-sagde ham, kunde ej heller gøre det. Dr. Downey paa-pegede, at Klagen jo kunde gaa til en hvilken som helst Distriktsforstander inden for hele Anton Basts Bispedømme, men jeg oplyste ham da om, at Distriktsforstan-derne hjemme havde gjort gældende, at Sagen kun kunde behandles af den af dem, i hvis Distrikt Anton Bast boede, og at den paagældende — Hr. S. N. Gaarde — selv var impliceret og under disciplinær Anklage.

Jeg hævdede, at jeg ikke ønskede at foretage noget, der kunde skade Kirken, men at jeg var fast besluttet paa at faa skaffet Klarhed tilveje og at jeg ikke vilde hvile, før dette Maal var naaet. D'Herrer maatte nu selv vise den Vej, der skulde gaaes, naar de havde fundet Anled-ning til at kritisere os for den Vej, vi havde fulgt, skønt den var fuldtud disciplinær. De ønskede nu at vide, hvad jeg selv tænkte mig, og jeg sagde da, at skulde Sagen først behandles i Danmark, saa maatte der efter General-konferencens Ordre sendes en Komité over fra Amerika, bestaaende af uvildige Mænd, og i denne Komité burde ogsaa Lægmænd have Sæde, fordi det var Lægmænd, der havde rejst Klagen mod Anton Bast. Doktorerne Downey og North kom først med Indvendinger, men Dommer Rogers gav mig Medhold.

Dr. North bebrejdede mig, at jeg ikke havde henvendt mig til dem paa et tidligere Tidspunkt, da jeg jo havde været i København i snart 5 Aar. Jeg svarede dem, at det var den Slags Ting, man ikke forhastede sig med. Man maatte i saadanne Forhold handle ud fra Vished og ikke paa blotte Formodninger. Desuden havde baade han og Dr. Downey kendt Forholdene i snart et helt Aar og de havde saa sandt ikke forhastet sig, og jeg foreholdt ham i denne Forbindelse, at det eneste Svar, jeg havde faaet fra ham, havde været en Reprimande. Dr. North tog mig dette meget ilde op og bemærkede, at han ikke var sig bevidst at have givet mig en Reprimande. Jeg tog da hans Brev til mig af 31. Oktober 1923 op af min Mappe og læste Brevets sidste Afsnit, der lød saaledes:

»Tillad mig imidlertid at tilføje, at De, skønt De maa være fortrolig med Metodistkirkens Disciplin og Rettergang, synes at have attesteret Erklæringer og Meddelelser om saadanne, som De — skønt Erklæringerne ikke paa nogen Maade har svækket den Tillid, vi har til Deres Biskops Uangribelighed — burde revidere af Hensyn til Deres personlige Stilling som Præst inden for den biskoppelige Metodistkirke«.

Jeg tilføjede i Tilknytning til denne Oplæsning, at naar en Præst fik et saadant Brev fra Missionssekskabets Generalsekretær i en saa alvorlig Anledning, saa blev han ikke let fristet til at komme igen. »Men jeg er her nu, Dr. North, og jeg er her for at spørge, hvad De nu agter at gøre?«

Dr. North svarede kun stiltørdigt: »Jeg forstaar Du har Dine Papirer i Orden, min Broder«.

De hævdede, at Klagen ikke var blevet ignoreret eller annulleret, men kun udsat (deferred) til senere Under-

søgelse, som efter deres Mening burde finde Sted i Danmark.

Vi drøftede da Spørgsmaalet om den Komité, der skulde sendes til Danmark, og aftalte et senere Møde for nærmere at bestemme Enkelthederne desangaaende. De to Doktorer ønskede tillige at faa et Møde i Stand med mig, hvor ogsaa Anton Bast og Gaarde kunde være til Stede.

I Princippet var vi saaledes naaet til fuld Enighed paa Mødet hos Dommer Rogers. Jeg havde fremhævet, at disciplinært set maatte Forholdet ordnes *enten* saaledes, at Komitéen kom til Danmark efter Generalkonferencens Ordre, *eller* med Tilslutning fra de danske Deleger. Doktorerne mente imidlertid ikke, at der vilde blive Vanskeligheder, og det skulde i hvert Fald nok blive ordnet ved Sammenkomsten med Anton Bast og Gaarde. Dr. Downey tilføjede udtrykkeligt, at Missionssselskabet vist havde Indflydelse nok i Danmark til at faa respekteret sine Ønsker.

Jeg havde derefter flere Møder med de to Doktorer, men d'Herrer Bast og Gaarde valgte at glimre ved deres Fraværelse. Gaarde udtrykte det senere — under Kirkeretssagen mod mig — saaledes: »Vi vilde selvfølgelig ikke mødes med en suspenderet Præst«. Hr. Gaarde havde saaledes betydeligt finere Fornemmelser end Metodismens øverste Ledere i U. S. A.

Dr. Downey og Dr. North erklærede imidlertid ved det følgende Møde, at de havde Fuldmagt fra Anton Bast og Gaarde, og at jeg derfor kunde betragte disse to Mænd som nærværende. Aftalen fra Mødet hos Dommer Rogers var den, at der skulde oprettes et Dokument vedr. den amerikanske Kommission og at dette skulde forelægges til Underskrift paa det følgende Møde. De mødte

imidlertid op uden noget Dokument og udtalte, at jeg burde kunne tage deres Ord som kristne gentlemen uden at faa det skriftligt. Dr. Downey var dog stadig villig til at underskrive, men Dr. North havde aabenbart — efter at have forhandlet med Gaarde og Bast — indset det farlige i et saadant Aktstykke, og han dækkede sig derfor under den Betragtning, at de kunde blive kritiseret for at have optraadt paa egen Haand uden Bestyrelsens Samtykke, og det vilde han ikke gerne udsætte sig for.

Jeg kunde vanskeligt tro paa daarlige Motiver hos disse Mænd og jeg modtog derfor deres mundtlige Løfte. D'Herrer har sikkert haft en befriende Fornemmelse, da de saa mig rejse fra Springfield med de gode Løfter, som de ikke holdt. Det gjaldt aabenbart blot om at faa Generalkonferencens sidste Dag overstaet, saa var der fri Bane igen i 4 Aar.

Jeg havde en tydelig Fornemmelse af, at jeg var kommet ind i den højere Kirkepolitikks allerhelligste. Jeg forstod, hvorledes de høje Herrer altid naaede deres Maal ved at spille paa Tilliden og den gode Tro. Det var nøjagtigt det samme, som Anton Bast i saa stor Udstrækning havde forstaet igennem de mange Aar. Spillet paa de gode Strenge i det menneskelige Instrument for at naa Maalet, selvom det betød Undergang og Ødelæggelse for det Instrument, der spilledes paa. Kun Mænd i den præstelige Kaabe kan spille denne Dødens Melodi, fordi de dækker sig bag fagre Toner om Fromhed og Fred, dækker sig bag deres høje Embeder, som paa Forhaand indgyder Tillid. Livet lærer Mennesket at være skeptisk overfor alt og alle, men faa vover at tænke og langt mindre aabent at vise i Handling, at de tvivler paa Oprigtigheden hos de Mænd, der i Jesu Kristi Navn kræver Tillid af andre. Jeg tvang mig til at tro paa disse Mænd,

men mit Indre var en eneste stor Tvivl, og de følgende Begivenheder skulde desværre kun altfor tydeligt vise mig, at Tvivlen var berettiget.

Der var Øjeblikke, da jeg følte mig fristet til at blotte Intrigespillet, som Anton Bast og Gaarde havde faaet Dr. North med til, ved at meddele hele Generalkonferencen, hvad der var foregaaet, meddele den, at en alvorlig officiel Klage forelaa, adresseret til Generalkonferencen, og at disse faa Mænd havde vovet at holde den tilbage og lade alle 900 Delegater rejse hjem uden at ane, at en saadan Klage havde foreligget. Det havde været en let Sag at underrette hver enkelt Delegat herom, og endnu lettere havde det været at underrette Dagspressen, saa meget mere som den i de samme Dage meddelte Offentligheden, at 5 ledende Metodistpræster havde trukket deres Kandidatur til Biskopsværdigheden tilbage, grundet paa den standende Kritik mod Bispestanden. Men jeg havde endnu Tro til Kirken og jeg ønskede at afværge Skandale. De høje Herrers Nervøsitet havde imidlertid været velbegrundet, thi de vidste særdeles godt, at hvis Generalkonferencen havde faaet blot den allerfjerneste Underretning, vilde hele Intrigen være blevet afsløret og dermed havde Spillet været uhjælpeligt tabt.

Appellen til Menneskets Tillid er et gammelt prøvet Middel inden for Alverdens Kirkesamfund, og det kan jo være, at d'Herrer har ønsket hinanden til Lykke, da de omsider blev af med mig, men for sent vil de nu erkende, at deres Misbrug af min Tillid kun har gjort Sagen saa meget værre for Metodistkirken og at de Tider er forbi, da det lykkes dem at vinde Tillid blot i Kraft af deres høje Embeder. Det lykkedes ikke for Biskopperne Blake og Nuelsen og d'Herrer vil sikkert nu have forstaaet, at de Tider er forbi, da Biskopsværdigheden an-

ses for ukrænkelig. Menighederne kan klare sig fortræffeligt selv uden Paver i mindre Format. Een Pave i denne Verden er nok, og der er dem, der mener, at det er een for meget.

Inden jeg rejste hjem, gik jeg op paa Missionsselskabets Kontor for at sige Farvel til Dr. Downey. Anton Bast var da tilfældigvis til Stede og fik Lejlighed til — sammen med Dr. Downeys Sekretær — at overvære Samtalen. Dr. Downey sagde til mig, at nu var det kun Spørgsmaal om god Vilje og godt Hjertelag. Jeg svarede ham, at her var ikke Spørgsmaal om god Vilje og Hjertelag — det havde været tilstrækkeligt misbrugt — her var Spørgsmaal om positive Forhold, der maatte ordnes og klares. Jeg gennemgik hvert enkelt af Lægmændenes Klagepunkter og spurgte ham: »hvem skal ordne det?« Han svarede, at Biskop Bast var Biskop og at han vilde ordne det. Jeg gjorde ham da opmærksom paa, at Anton Bast ikke var i Stand til at ordne nogetsomhelst Forhold i Danmark, og saa gik Anton Bast fornærmet ud af Stuen. Dr. Downey tog igen fat paa Hjertelaget og jeg svarede ham, at vi maatte tage praktisk og regulært paa Sagen. Vi ventede hjemme i Danmark, at han og Dr. North holdt deres Løfte, og først naar Kommissionen var kommet til Danmark, kunde der blive Klarhed over Ansvarret. Saa skulde ogsaa nok baade den gode Vilje og det gode Hjertelag vise sig, men hvis Løftet ikke blev holdt, saa maatte de vide, at de bar det hele og det fulde Ansvar for, at Sagen ikke var kommet for Generalkonferencen.

Hertil svarede Dr. Downey nervøst: »Sig ikke det, sig ikke det.« »Jo«, svarede jeg, »det siger jeg«. Og dermed tog jeg Afsked med denne Mand, som havde forsømt at benytte den ganske oplagte Anledning til at befri Metodistkirken for Korruptionen. Han skrev ganske vist den

28. Maj 1924 til Lægmandene i Danmark, at »Dr. North og jeg selv vil anvende vor Indflydelse for at faa nedsat »en mindre Komité fra Missionselskabet med den Op»gave at overveje alle disse Anliggender«, men han undlod at lade Gerningen følge Ordet, og den 8. Oktober fremsatte han i et Brev til Lægmandene den usande Paa-stand, at jeg havde trukket alle Klager mod Anton Bast tilbage. Og endelig satte Dr. North det værdige Punktum for al videre Korrespondance ved at meddele, at Missionselskabets svigtende Indkomster umuliggjorde Komitéens Afsendelse. Mon Rejsepenge til en tre—fire Mænd ikke havde været en mere velanbragt Udgift for Missionselskabet end en Propaganda over hele Verden — med tilhørende Rejsepenge for Biskopper og kirkelige Pressemænd — med det ene Formaal for Øje at bevise, at Anton Bast var en Engel og jeg en Bengel? Men rent bortset herfra turde det vel være ilde anbragt for Kirkens øverste Ledere at spare paa Skillingen og lade Moralalen rulle.

D'Herrer Downey og Norths Taktik harmonerede imidlertid fortræffeligt med det usandfærdige Telegram, som de danske Delegater Gaarde og Thaarup sendte hjem fra Generalkonferencen og som lød saaledes: »All accusations ignored absolutely« (Alle Anklager fuldstændigt ignorerede). Hensigten helliger Midlet. Ignatius Loyolas Lære finder fremdeles Jordbund inden for visse kirkelige Kredse.

Og Biskopperne *Blake* og *Nuelsen* fulgte troligt i det angivne Fodspor. De kom til København, da Anton Bast var blevet arresteret, og deltog efter Løsladelsen i en Takkefest, hvorunder de bevæget udtalte, at dette var den skønneste Dag i deres Liv. Om dette nu egentlig var

deres ramme Alvor, skal jeg lade være usagt. Derimod risikerer jeg næppe Modsigelse fra d'Herrers Side, naar jeg hævder, at den foregaaende Nat ikke var den skønneste Nat i deres Liv. Da mødtes de nemlig med Anton Basts Anmeldere, og om dette Møde har Anmelderne afgivet følgende offentlige Redegørelse:

Mødet mellem Biskopperne Blake og Nuelsen paa den ene Side og Biskop Basts Anmeldere paa den anden Side fandt Sted Natten mellem Onsdag den 17. og Torsdag den 18. December 1924. De to Biskopper havde paa det Tidspunkt opholdt sig flere Dage i København. Mødet afholdtes paa Biskoppernes Initiativ og efter deres Anmodning. Anmodningen blev fremsat sent paa Aftenen uden nogetsomhelst forudgaaende Varsel, og Mødet begyndte noget over Midnat. Kun en af os var fraværende paa Grund af Bortrejse.

Man samledes paa Biskop Basts Kontor, og efter at Biskop Blake havde haft en personlig Samtale med Pastor Ingerslew, indledes Forhandlingerne med Bøn af Biskop Blake.

Min personlige Samtale med Biskop Blake endte med følgende Udtalelse fra min Side: »Efter alt hvad der er passeret og efter vor Samtale her forstaar jeg, at De og Deres Kolleger sætter Kirken over alt, ogsaa over Ærlighed og Sandhed. Vi agter, elsker og ærer Kirken, men Ærlighed og Sandhed gaar forud. Det er den uoverstigelege Kløft imellem os. De er rede til at ofre alt for Kirkens Skyld, medens vi er rede til at ofre alt for Sandhedens Skyld, selv Kirken, hvis det gøres nødigt. Kirken har kun Ret til at eksistere paa Sandhedens Grundlag, og den har forskertset denne Ret, hvis den for at redde sin Eksistens maa gaa imod Ærlighed og Sandhed. Derfor anser jeg det for udelukket, at vi gennem For-

»handling skulde kunne naa til nogensomhelst Overenskomst.«

Biskop Blake spurgte mig da, om jeg ikke ansaa ham for at være en hæderlig Mand og jeg svarede ham, at Kirkens Ledere under hele denne Sags Forløb havde skuffet mig til den Grad, at jeg ikke kunde nære Tillid hverken til ham eller til nogen af de andre Ledere, før de i Gerning havde vist sig værdige dertil. Jeg fremhævede, at den Mand, jeg havde set mest op til blandt alle Metodismens Ledere, var Dr. D. G. Downey, og efter at min Tillid til ham var blevet rokket, kunde jeg ikke med sand indre Overbevisning sige, at jeg nærede Tillid til nogen af dem.

Man gik derefter over til den egentlige Forhandling, der Time efter Time — indtil henad Kl. 6 om Morgen — alene drejede sig om dette: at vi skulde afgive en skriftlig Erklæring til Biskopperne, hvorefter vi trak vor Anmeldelse til Myndighederne tilbage.

Biskop Blake fremhævede det kolossale Ansvar, vi havde paadraget os, og arbejdede sin Tale op til en Trusel. Han oplyste, at Missionsselskabets Indtægter i 1924 havde været ca. 3 Millioner Dollars mindre end Aaret forud, og det var derfor alene af den Grund skæbnesvangert for Kirken, at denne Sag var kommet frem for de verdslige Myndigheder, og det selv om Bast maatte blive frifundet. Biskop Blake hævdede, at kom Bast ud af Fængslet, vilde vi komme derind i hans Sted, fordi vi havde ført falsk Anklage, og i begge Tilfælde vilde Kirken som Helhed lide derunder. Derfor vilde det være det klogeste af os og det bedste for Kirken, om vi tog Klagen tilbage, saaledes at Rettergang i det hele taget kunde undgaas.

Vi gjorde ganske omsonst opmærksom paa, at Biskop-

perne havde misforstaaet Forholdet med Hensyn til vort Ansvar. De blev ved deres.

Da Forhandlingerne maatte føres gennem Tolk, anmodede vi Pastor Ingerslew, der beherskede begge Sprog, om at være vor Ordfører.

Vi anmodede Biskopperne om — gennem den Tolk, som paa Biskoppernes Foranledning var til Stede — at forvisse sig om, hvorvidt hver enkelt af os havde underskrevet efter grundig Overvejelse, med fuld Forstaaelse af Ansvaret for Gud og Mennesker, og efter egen fri Vilje. Dette blev bekræftet af os alle uden Undtagelse.

Vi spurgte Biskopperne, om Kirkens Disciplin ikke var en Kontrakt mellem Kirken paa den ene Side og dens Præster og øvrige Medlemmer paa den anden Side. Biskopperne besvarede dette bekræftende.

Vi spurgte dem derefter, om denne Kontrakt da ikke var lige gyldig og lige forpligtende for begge Parter, thi var Kirkens Biskopper mod Forventning i Tvivl herom, saa var det paa høje Tid at faa dette vigtige Spørgsmaal prøvet, og en saadan Prøvelse kunde selvsagt ikke foretages af en Ret eller Domstol, i hvilken Kirken selv beklædte Dommersædet.

Ogsaa dette indrømmede Biskopperne.

Vi fremhævede endvidere, at hvis Kirken var saa langt ude, at de Mænd, der beklædte dens højeste Embeder, kunde gøre, hvad de vilde og gøre det saa galt de vilde, og dog være under Kirkens Beskyttelse, medens Mænd i lavere Embeder eller Medlemmer iøvrigt trods hæderlig Vandel maatte finde sig i at blive anklaget og dømt uden anden Motivering end den ene, at Kirkens Ledere ønskede at blive dem kvit — ikke blot uden at Kirken rørte en Finger for at hævde, hvad der var Ret, men tilmed under Kirkens aktive Medvirkning som Anklager — om

det da ikke var paa høje Tid at stille Kirken over for Spørgsmaalet om, hvorledes dens Love og dens Moral da skulde forstaaes. Kirken afkræver sine Præster et heligt Løfte, der forpligter dem til at tjene Sandheden, ikke blot under Forkyndelsen i deres Embedsgerning, men ogsaa i Livet. Dens Disciplin paalægger ikke blot Præsterne, men ethvert Medlem denne Pligt, og den udpensler indtil de mindste Enkeltheder den uafviselige Pligt over for Sandheden. Men var det da ikke dermed en Pligt for Underskriverne at forelægge de borgerlige Myndigheder Spørgsmaalet til Afgørelse, og var det ikke en Pligt for dem at faa Kirken vækket til Bevidsthed om Forholdene og om dens Ansvar?

Biskopperne indrømmede, at alt dette var rigtigt, men de benægtede, at Kirken var i en saadan Forfatning.

Vi ønskede i Anledning af denne Udtalelse at forelægge Biskopperne hele Forholdet fra vor Side, som det var forelagt Myndighederne, *men Biskopperne ønskede ikke at høre noget som helst herom*. De ønskede og krævede blot vore Underskrifter paa en Erklæring om, at Klagen blev trukket tilbage. De erklærede, at de havde Myndighedernes Tilsagn om, at hele Sagen saa vilde falde bort, og endvidere, at Myndighederne i Virkeligheden var kede af hele Affæren og helst saa den bragt ud af Verden med det samme.

Vi spurgte derefter Biskopperne, om de havde dette direkte fra Politiassessor Stamm, eller om det var udtalt fra anden Side. De svarede først undvigende, men da de blev afkrævet et bestemt Svar, udtalte de, at de havde det fra saa højtstaaende Autoriteter, at de som Biskopper følte sig fuldt ud tilfredsstillede.

Vi svarede, at vi følte os ikke tilfredsstillede med disse Oplysninger, men vi erklærede os rede til at optage en

Forhandling med Politiassessor Stamm straks Torsdag Morgen, inden Landsrettens Forhandlinger skulde begynde. Vi vilde høre, om Assessoren havde noget at anbefale os, og vi vilde paa Forhaand stille os velvilligt og forstaaende over for alt, hvad Myndighederne maatte foreslaa eller anbefale. Men kun gennem Forhandling med Politiassessoren direkte.

Dette vilde Biskopperne dog ikke høre Tale om. De krævede Erklæringen underskrevet, før Mødet hævdedes og erklærede kategorisk, at hvis det ikke skete, vilde de mobilisere hele Metodistsamfundet Verden over og alle dets Midler for at befri Anton Bast og for at ramme os. Og ikke blot os selv, men ogsaa vore Familier.

De blev direkte spurgt, om dette var et Ultimatum, og dertil svarede de begge Ja. De sagde endvidere, at den, der ikke var tilfreds med Kirken, kunde melde sig ud og gaa, og de benyttede Lejligheden til at konstatere, at det havde flere af os jo allerede gjort.

Heroverfor blev de spurgt, om de vilde erkende, at Alle var lige for Loven, og Loven lige for Alle, baade inden og uden for Kirken, og da de svarede bekræftende herpaa, fremhævede vi, at vi havde legitimt og retmæssigt Krav paa at faa en Afgørelse af Sagen, og Pligt til at lade Kontrakten mellem Kirken og dens Medlemmer prøve. Betød den Pligt for Medlemmerne og Præsterne over for Kirken, saa maatte det omvendte ogsaa være Tilfældet, ellers kunde Samfundet ikke hævde nogensomhelst moralsk, endsige kirkelig Standard.

Vi gjorde Biskopperne opmærksom paa, at Pressen havde talt om de ubegrænsede Pengemidler, der stod til deres Raadighed, og spurgte dem, om de da vilde paa tage sig Ansvaret, hvis Pressen — efter en opnaaet Ordning paa dette Møde — vilde insinuere det samme, som

man havde tilladt sig at insinuere for Pastor Ingerslews Vedkommende. Thi var det galt at blive bestukket, saa turde det vel være lige saa galt at bestikke.

De svarede dertil, at det ingenlunde var deres Hensigt at ville bestikke, og at de forøvrigt hverken havde Mandat i saa Henseende, endsige Penge til Raadighed. Men de vilde udsætte sig for Risikoen ved slige Insinuationer.

Vi erklærede, at i saa Fald kunde vi lige saa gerne tage Navneforandring og forlade Landet med det samme.

Biskopperne vilde ikke anerkende, at en saadan Risiko kunde komme til at foreligge, og de fortsatte derefter deres Overtalelsesforsøg, isprængt gentagne mer eller mindre uforbeholdne Trusler.

Inden Mødet hævdedes, erklærede vi paany, at vi var rede til at mødes med Repræsentanter for Anklagemyndighederne den følgende Morgen og til med velvilligt Sind at gøre, hvad der maatte skønnes at være rigtigt i denne pinlige Affære, men dette Tilbud blev køligt afvist, hvorefter Biskopperne gentog deres Ultimatum. Hvis vi vilde tage Klagen tilbage straks og uden Forbehold, vilde de faa nedsat en Kirkeret inden 60 Dage. Vi svarede, at det i saa Fald maatte være en Kirkeret, hvori kun uhildede Præster fra et andet Kirkesamfund havde Sæde, men herom vilde Biskopperne ikke høre Tale.

Mødet sluttede derefter om Morgenen ved 6-Tiden uden nogetsomhelst positivt Resultat, uden at nogetsomhelst blev lovet eller underskrevet, og *uden at Biskopperne — trods gentagne Opfordringer — gjorde sig bekendt med det allerringeste af det Materiale, som vi havde forelagt Anklagemyndighederne.*

En Afskrift af vor Henvendelse til Rigsadvokaten af 15. Oktober 1924 var til Stede under Mødet, men blev

ikke forelagt, grundet paa Biskoppernes Uvilje til at behandle denne Side af Sagen.

København, i April 1925.

<i>Otto Allin.</i>	<i>Ph. Berger.</i>	<i>Rob. Gyldentorp.</i>
<i>L. C. Hansen.</i>	<i>Sam. A. Hedstrøm.</i>	<i>John P. Ingerslew.</i>
<i>J. Chr. Nielsen.</i>	<i>Sven A. Nielsen.</i>	<i>C. Pedersen.</i>

Men Propagandaen virkede i første Omgang saa stærkt, at mange Mennesker virkelig hældede til den Anskuelse, at Anklagen mod Anton Bast hvilede paa et for løst Grundlag, og Propagandaen fik en Overgang Opinionen til at svinge saa stærkt i hans Favør, at den danske Anklagemyndighed kunde sige til Anton Bast, som Lindkvist siger til Elis i tredje Akt af Strindbergs »Paaske«: »Ni skall vara artig mot mig, ty jag är värnlös . . . emedan »ni har opinionen med er och jag bara rättvisan«*).

Og Biskopperne Blake og Nuelsen telegraferede sejrsglade til Amerika, at nu var Anklagerne mod Anton Bast slaaet til Jorden og Hr. Blake, der nu »efter Anmodning af Biskop Bast« varetog Forretningerne i den nordeuropæiske Area, gjorde sit yderste for at fastholde denne fortræffeligt oparbejdede Julestemning. Først gav han Ordre til at standse enhver Udbetaling af Løn til mig, dernæst foranstaltedes der Autodafé paa de Lægmænd, der havde anmeldt Anton Bast, og endelig kom Turen til mig. Hele den danske Aarskonference samledes den 19. Februar 1925 under Forsæde af Biskop Blake, og

*) »De skal være høflig mod mig, thi jeg er forsvarsløs . . . da De har Opinionen paa Deres Side og jeg kun Retfærdigheden.«

efter to Dages Retsforhandlinger blev jeg udstødt — i materiel Henseende i en Ørken, i aandelig Henseende til Frihed og Friskhed, saasandt som jeg ikke skal fragaa, at Atmosfæren inden for Konferencen efterhaanden var blevet saa tung og saa uren, at der neppe var til at aande. Konferencen havde udpeget Pastor C. V. Duckert til min Defensor og han har i Anledning af det fremkomne Referat afgivet en udførlig Erklæring, af hvilken jeg skal anføre et Par enkelte Citater, der tilstrækkelig tydeligt karakteriserer de »Metoder«, der bragtes i Anvendelse mod mig under denne Karikatur af en Retshandling:

.....

»Efter at have gennemgaaet Referatet har jeg konstateret, at det i det Store og Hele er umiskendeligt tendentiøst og paa væsentlige Punkter dels misvisende, dels positivt urigtigt, og at andre Punkter af væsentlig Betydning for Pastor Ingerslew er positivt udeladt, medens alt vedrørende Aktoratet er meget omhyggeligt refereret, og jeg maa derfor allerede af disse Grunde paa Ingerslews og egne Vegne nedlægge alvorlig Indsigelse mod dette Referat.«

.....

.....

»Protokollen blev ikke dikteret af Formanden, men ført af de 3 Sekretærer efter eget Forgodtbefindende paa løse Papirslapper og den blev ikke oplæst og godkendt, hverken helt eller delvist, skønt dette er en uimodsigelig Ret for enhver Anklaget og det baade i kirkelig og borgerlig Retspleje.«

»Dette er saa meget mere magtpaaliggende, som Referatet danner det eneste Grundlag for Appeldomstolens Afgørelse, § 304, 5, og under nærværende Sag burde denne

»Fremgangsmaade have været iagttaget med ganske særlig Omhu i Betragtning af, at Retsformanden kun gennem Tolk kunde følge Forhandlingens Gang.«.....

»Ikke desmindre blev Forhandlingerne kun delvis oversat af Tolken.

»Den her omtalte Protokol savner derfor allerede af denne principielle Grund retslig Gyldighed.«.....

»Pastor Rogert havde lang Tid iforvejen forberedt sit Aktorat og som Bilag 4 til Protokollen findes fremlagt hans udførlige Aktorat i skriftlig Form. Defensor blev ikke udpeget af Broder Ingerslew. Jeg blev først ved 11-Tiden om Aftenen den 18. Februar — som Retsmødet skulde begynde den næste Morgen tidligt — anmodet af Distriktsforstanderen gennem Pastor Rasmussen om at overtage Defensoratet, og det var mig følgelig aldeles umuligt at faa nogensomhelst Konference med min Klient, endsig at faa gjort nogensomhelst Forberedelse til mit Defensorat, hvad der var saa meget mere udelukket, som jeg ikke havde Lejlighed til at gøre mig bekendt med Indholdet af Anklagen før i selve Retten.«

»Straks ved Retsmødets Begyndelse nedlagde Ingerslew bestemt Protest mod Klagen som mangelfuld og uspecificeret.«

»Ingerslews Protest, der blev fremsat allerede ved Konferencens første Indledning, findes overhovedet ikke i Referatet, hvilket i sig selv er en Mangel af fundamental Art.«

»Øverst Side 5 hedder det: »Aktor meddelte, at han ikke havde Vidner at føre, men kun skriftlige Vidnesbyrd at føre i Sagen.«

»Ikke desmindre førte Aktor i vidt Omfang Vidner. »Og *Vidnerne var* — alene med Undtagelse af Biskop »Bast, der til Gengæld var Ingerslews reelle Modpart — *Dommere i Sagen*. Se Side 22, 24 og 26 (Dommeren »Gaarde), Side 22 ff (Dommerne Særmark, C. Jensen, »Carl Petersen, Niels Mann og Iversen) og Side 8 (Dommeren C. Jensen). Det turde være overflødigt at bemærke, at Disciplinen intetsteds hjemler — endsige »indirekte forudsætter eller blot antyder Muligheden af — at en Dommer saaledes forlader sit Dommersæde »for at optræde i Vidneskranken, tilmed imod en af »Sagens Parter, for derefter paany at indtage sit Dommersæde og deltage i Voteringen. Dette er en aabenbar Retskrænkelse«.

»Da Aktor saaledes — paa Trods af elementære Procesregler — havde faaet Lov til at føre en Del af Dommerne som Vidner, krævede Ingerslew med fuld Føje »samme Ret. Men dette blev ham positivt nægtet under »Henvisning til, at en saadan Afhøring vilde forme sig »som en Anklage mod de paagældende«.

»Dette var ikke blot at favorisere Aktor paa Defensoratets Bekostning, men det var tillige en utilsløret »Tilkendegivelse af, at de paagældende Mænd, der jo »optraadte baade som Dommere og Vidner, tillige var »Parter i Sagen. Og jeg maa her gøre opmærksom paa, »at disse Mænd ikke blot lod sig føre som Vidner af »Aktor, skønt de tillige var Dommere, og protesterede »mod at lade sig afhøre af Anklagede og hans Defensor, »men de havde selv forud for Forhøret tilvejebragt en »stor Del af den fremlagte Dokumentation i Form af »underskrevne Erklæringer (se f. Eks. Bil. 7, 8, 10, 11, »12, 13, 18, 20, 26 og 28).

»Sent paa Eftermiddagen den første Retsdag fik Ingers-

»lew selv Ordet. Han oplæste sin Forsvarstale, som han »delvis havde nedskrevet, delvis konciperet og forsynet »med Notater under selve Retsmødet. Da han var færdig »med Oplæsningen, sluttede første Dags Forhandlinger, »og tilbage stod saa for ham og mig at føre vor Doku- »mentation. Biskop Blake forlangte nu det Koncept, som »Ingerslew havde oplæst, afleveret til Protokollen med »det samme. Ingerslew bemærkede — som sandt var — »at han endnu ikke var færdig med sit Defensorat, men »saasomt det var Tilfældet, skulde Konceptet blive af- »leveret. Han erklærede tillige — fuldt beføjet — at »han maatte have Ret til at tage Afskrift af sin Tale, »og han opfordrede samtidig Biskop Blake til at signere »hvert enkelt af Konceptets Blade, saaledes at Forveks- »ling eller Misforstaaelser paa Forhaand vilde være ude- »lukket.

»Det var Ingerslews Ret at beholde sine Papirer, ind- »til han var færdig med sit Forsvar, men Biskoppen tog »intet Hensyn hertil. Han krævede Konceptet afleveret »»nu«, og da det ikke skete, erklærede han, at hele Talen »vilde blive udelukket fra Referatet, idet den da maatte »betragtes som ikke fremført og som ude af Kraft.

»Dette var ganske udisciplinært. Disciplinen paalægger »ikke hverken en Defensor eller en Anklaget at møde »med Manuskript. Den paalægger derimod Sekretæren »at referere nøjagtigt og fuldstændigt, alt hvad der bliver »fremført. *Men dette skete ikke.*

»Og *Referatet nævner heller ikke med et Ord* Ingerslews »Motivering for sit Standpunkt, der var den meget na- »turlige, at han ikke kunde undvære sit Koncept, før »han var færdig med sit Forsvar, fordi han under Aktors »Tale og Dokumentation havde gjort en Række Notater,

»som han maatte studere, forinden han den følgende Dag
»skulde fortsætte sit Defensorat.

»Referatet herom er saaledes *baade misvisende og ufuld-
»stændigt*.

»Det turde saaledes ikke være den mindst iøjnefaldende
»Mangel ved hele den foreliggende Protokol, at man
»hverken i dens Tekst eller blandt dens Bilag finder den
»Anklagedes Forsvarstale og man kan med Føje spørge,
»hvorledes en saadan Sag paa fyldestgørende Maade
»skulde kunne forelægges en Appelret, naar Sagens Akter
»overhovedet ikke omfatter Hovedparten af det fremførte
»Forsvar«.

(Ingerslew hævdede, at nogle af Aktor fremlagte Er-
klæringer var urigtige og Formanden udtalte da) »i An-
»ledning af Aktors Spørgsmaal, om Ingerslew har noget
»positivt Bevis for Erklæringernes Urigtighed, følgende:

»Spørgsmaalet er ikke korrekt. Forudsætningen maa
»være den, at Ingerslew skal føre Bevis derfor. Kan han
»ikke det, bliver han nu dømt derfor«.

»Det var saaledes Formandens Opfattelse, at den An-
»klagede skulde føre Bevis for Urigtigheden af Aktors
»Paastande, ellers vilde han blive dømt.«

»I Anledning af de »indirekte« Vidnesbyrd fra Wilh.
Hoffenblad, Asmus Hansen, Revisor Gyldentorp og A,
»Kargaard, der omhandles i Bilagene 21, 23 og 24, for-
»langte Ingerslew, at Konferencen skulde tilkalde disse
»Personer, der alle var i Byen, for at deres direkte eller
»indirekte Udtalelser kunde blive gjort til Genstand for
»Krydsforhør. Dette blev afvist af Formanden, Biskop
»Blake paa Trods af Disciplinens § 299, 1.

»Referatet indeholder intetsomhelst herom, saalidt som
»det omtaler Ingerslews udførlige Imødegaaelse af hvert af

»disse »Beviser«, som han gennemgik Punkt for Punkt med
»Aktors egen Liste i Haanden.«

»Dette er, hvad jeg ved en første Gennemgang af
»Referatet har maattet konstatere af Unøjagtighed, Ufuld-
stændighed og positiv Urigtighed.«

»Jeg forbeholder mig at fremkomme med de yderligere
»Bemærkninger, som en nærmere Undersøgelse maatte
»nødvendiggøre, og jeg skal sluttelig fremhæve, at dette
»mangelfulde og uforsvarligt misvisende Referat efter
»min Opfattelse er aldeles uegnet og umuligt som Grund-
»lag for en disciplinær Appel.«

Og Pastor N. P. Nielsen, der i to Aar havde været
min Medhjælper i Jerusalemskirken, udtalte paa For-
anledning af min Defensor bl. a.:

»Jeg er jo en af de ældste iblandt jer og har haft An-
»ledning til at samarbejde med adskillige af mine Kol-
»leger, men der er ingen, der i vanskelige Tider har
»vist mig større Venlighed og Hensynsfuldhed end In-
»gerslew viste mig i de 2 Aar, jeg som en syg Mand var
»hans Medhjælper.«

Det vilde føre meget for vidt at gengive hele min
Forsvarstale her, og jeg skal derfor nøjes med at citere
mine indledende og afsluttende Bemærkninger:

»Biskop, Aarskonference og tilrejsende prædikende
»Brødre.

»Jeg er glad, fordi jeg ikke har Jeres Hverv i Dag.
»Taknemlig, fordi min Lod er bleven som den Anklagede
»og ikke som Anklager eller Dommer i en Sag som
»denne. I en Sag, hvor Samvittighederne paa Forhaand
»er implicerede.

»Jeg beklager at skulle forsvare mig for Mænd, der

»sidder som Dommere, efter at de i Forvejen uden Lov
 »og uden gyldig Grund har taget Brødet ud af Munden
 »paa en hel Familie, paa Hustru og 4 ukonfirmerede
 »Børn og saaledes i Forvejen og uden Varsel har hævnnet
 »sig paa de uskyldige og uden først at have betalt et
 »retmæssigt Tilgodehavende og derved brudt sin egen
 »Ære, sine egne Ord og Løfter. Selvfølgelig bærer denne
 »Konference selv det fulde Ansvar baade i borgerlig og
 »i kirkelig Henseende. Jeg har kun ønsket at fremføre
 »min Beklagelse og paavise, at det er saadanne Mænd,
 »der sidder som Dommere.

»Jeg har ikke baseret mit Forsvar paa at vække Jeres
 »Gunst, men alene med det Formaal at vække Samvit-
 »tighederne og den Selverkendelse, der skal til, førend
 »denne Sag ordnes og Kirken igen faar den rette kirke-
 »lige og kristne Grund at staa paa og bygge videre paa.
 »Den Grund, der hviler paa Sandhedens og Retfærdig-
 »hedens evige Ord og Liv.

»Jeg har ikke — for at finde et Forsvar — i Lighed
 »med Anklagerne læst imellem Linierne eller bygget paa
 »Ting, der er nok for de enfoldige og godtroende Men-
 »nesker, for hvem Ord, Meninger og Sladder bliver
 »Bevis.

»Det, der har været skrevet i Dagspressen af Distrikts-
 »forstandere og Præster i Form af Interviews og i Kirke-
 »bladene baade her og i Udlandet, danner et sort Ka-
 »pitel i Akterne for Udfoldelsen af kristen og kirkelig
 »Aktivitet. Det vil tale for sig selv den Dag, da alt er
 »klargjort og Sandheden er draget frem for Lyset. Sand-
 »heden kan kæmpe sin egen Kamp og føre sit eget For-
 »svar, og til Trods for al Løgn og Bagvaskelse frigør
 »den sig selv til sidst, og i Sandhedens Navn tør jeg sige,
 »at dette ogsaa kommer til at ske i denne Sag. Den bru-

»tale Majotitet har altid kunnet sejre over et enkelt Menneske, men den Sandhed, dette enkelte Menneske har »ført i sit Skjold, er der ingen Magt i Verden, der nogensinde har kunnet besejre. Er Jeres Klager og Beskyldninger over mig bygget paa Sandhed, saa skal de nok »holde for Tiden der kommer, men er de ikke dette, »saa vil Sandheden, som Tiden skrider frem, tilintetgøre »alle Jeres forhaands Tillidserklæringer i Favør af Modparten, Jeres Bestemmelser og Jeres Domme.«

.....
 »Hvem og hvad er det, I kæmper imod? I synes at »tro, det er Mennesker, visse Personer, der ifølge Eders »tilsyneladende Indbildning er Fjender. Lad mig i al »Beskedenhed faa Lov til at sige, at I tager grundigt »fej. Der er ingen af de Mænd, I kæmper saa bittert »imod, der er Fjender, der er ikke en af disse, som jeg »kender, der ønsker Strid, de har alle ønsket Fred, de »har haabet paa Fred, de har bedet om Fred, men Freden »med Eder var ikke at finde, fordi I kæmper imod Eder »selv og Eders egne Gerninger. I mener Eder selv for»fulgt, men jeg kender ingen, der forfølger Eder. I for»følges af Eders Gerninger, forfølges af alt dette, I i »de mange Aar, der er gaaet, har indfiltret Eder selv i »Kampen er imod Eders egne Samvittigheder, imod »Kendsgerningerne og Sandheden. I betragter kun de »Mennesker som gode, der vil hjælpe Eder at dække »over alt det, som I selv frygter for at se fremdraget i »Lysset. Kampen staar imod Eder selv og Eders Sam»vittighed og det er en haard og en bitter Kamp. Men »saa længe Gud er til og saa længe Guds evige Sand»heder lever, bliver Eders Kamp en haabløs Kamp, »medmindre I selv naar frem til Erkendelsen af, hvad »der er redeligt og sandt i det, I har og har haft med

»at gøre og i Ærlighed og Sandhed bekender dette for
 »Gud og Mennesker. Den Dag, da dette sker, vil I finde,
 »at alle disse imaginære Fjender ikke er Fjender, men
 »Venner.

»I Afgørelsen af denne Sag vil jeg henstille til hver
 »enkelt Mand i denne Konference, at han, førend han
 »deltager i en Afstemning, gør op med sig selv, om han
 »selv er ren i det foreliggende Spørgsmaal og om han
 »ikke med en god Samvittighed kan sige, at han er det,
 »saa bør han være selverkendende nok til at træde til-
 »bage og derved ikke dømme sig selv; thi med den Dom,
 »hvormed I dømmer, med den skal I dømmes igen og
 »dette bør gøres gældende for hver af Jer for Tiden her
 »ligesaafuldt som Tiden hisset. Dersom I ikke maaler
 »Eder selv og den Dom, I dømmer, med dette Maal,
 »saa dømmer I en uretfærdig Dom, ja, I dømmer Eder
 »selv og I dømmer Kirken, det Samfund I tjener. Det
 »er Metodistsamfundets Værdighed, Respekten og An-
 »svaret overfor dets egne Love, der her skal afgøres, det
 »er Samfundets Skæbnetime, og I bærer Ansvaret og skal
 »blive holdt ansvarlig for, hvad I gør ogsaa i denne Sag
 »ligesaa fuldt som for alt det, I har foretaget jer forud.
 »Der er en Regnskabsdag baade her og hisset. Hvad der
 »skal ske hisset, det bestemmer Gud i Henhold til Eders
 »Handlinger, og saaledes vil det ogsaa gaa ved Opgøret,
 »der bliver os imellem.«

»Og Israels Konge sagde til ham: Saa er Din Dom,
 »Du har selv fældet den.«

(1 Kongernes Bog 20,40.)

XIII

METODISMENS SKÆBNETIME

Da Konflikten mellem Nordstaterne og Sydstaterne i Anledning af Spørgsmaalet om Slaveriets Afskaffelse var paa sit højeste og Broderkrigen truede, var der mange ledende Mænd i Nordstaterne, der vaklede. Men Abraham Lincoln svarede dem: »*Det Hus, der er splidagtigt med sig selv, kan ikke bestaa*«, og da fulgte de ham alle. Han søgte ikke Kampen for Magts eller Vindings Skyld, han lod sig ikke lede af Had eller Misundelse. Han førte Kampen for Frihed og Sandhed og han reddede det Samfund, hvis øverste Tjener han var.

Det Ord af Jesus (Matth. 12, 25), som Lincoln saaledes anførte i de nordamerikanske Fristaters Skæbnetime, har ogsaa Bud til Metodismen i dette Øjeblik. Der var dengang mange gode og fremragende Mænd i Sydstaterne, der var aldeles overbeviste om, at Slaveriet var en Livsbetingelse for Sydstaternes Erhvervsliv — og der er i Dag mange gode og fremragende Metodister, der er ligesaa overbeviste om, at Metodismens nuværende Metoder er en Livsbetingelse for dens fortsatte Existens. Feltraabet lyder overalt: »Vi mangler Vækkelse« og derfor afholdes hvert Aar de saakaldte »Vækkelsesmøder«, der ofte munder ud i Føleri, og til disse Møder knyttes ofte en Velgørenhedspropaganda af udpræget sentimental Karakter.

Alt dette er en fundamental Miskendelse af Kristendommens sande Natur. Kristendommen, som John Wesley forkyndte den og gav den Udtryk i sin Livsførelse, har intetsomhelst med Føleri eller Stemningsmageri at gøre. Hans Kristendom var ikke Følelse, men Vilje. Den var ikke blot levende, naar Klokkerne kaldte til Tjeneste i Guds Hus, nej, den levede ogsaa i Hverdagens Gerninger og i Hverdagens Tanker. Den var *Kristendom i Aktion*. For John Wesley var Vækkelse ikke noget, der skulde mobiliseres, naar det kneb — enten det saa gjaldt flere Tilhængere eller flere Penge-midler. For ham var Vækkelse noget, der maatte være til Stede, hver Gang en Præst forkyndte Guds Ord eller paa anden Vis udøvede sin hellige Tjeneste. Saasandt som Præstens Opgave er og kun kan være den ene: til enhver Tid at »vække« hver af sine Tilhørere til Erkendelse af Synd og Naade, til Erkendelse af, at Guds Ord rummer den evige Sandhed.

Derfor maa enhver Metodist gøre sig klart, at det Kirkesamfund, hvis Ledere vil gaa paa Akkord med Sandheden, endsige slavebinde den, det er splidagtigt med sig selv, *det kan ikke bestaa*. John Wesley mødte selv Gang paa Gang Korruption inden for sine Rækker og hver Gang slog han den ned med haard Haand og derfor kunde hans Værk leve og hans Kirke blive til uendelig Velsignelse for Millioner af ærlige kristne Menesker Verden over. Og John Wesley krævede ubetinget Respekt for den Disciplin, der var hans Livs Storværk, og denne Disciplin er god nok i sig selv og ganske og aldeles fyldestgørende, saalænge den administreres af kristne Mænd i John Wesleys Aand. Men bruges den af Folk, der forfølger politiske Formaal — endsige af Folk, der vil holde Haanden over aabenbar Umoralitet og

Svindel — saa er den et Vaaben, der i aandelig Henseende danner et værdigt Sidestykke til den middelalderlige Inkvisitions Torturinstrumenter.

Det er Metodismens Ulykke og iøjnefaldende Svaghed, at dens øverste Myndighed er et System, hvis ansvarlige Mænd kun mødes en kort Tid hvert fjerde Aar for derefter paany at spredes igen ud over hele Verden. I Mellemtiden er Biskopperne — navnlig dem uden for U. S. A. — faktisk enevældige og den af dem, der da vover at trodse og krænke Disciplinen, faar dermed en for Kirken ganske skæbnesvanger Indflydelse, navnlig naar han — som i Tilfældene Anton Bast og Edgar Blake — faar Følgeskab af en Række Præster. Sligt kan overhovedet kun lade sig gøre med Præster, der hverken kender eller respekterer den Disciplin, som de dog for Alteret har erklæret at kende og som de højtideligt har lovet at adlyde og forsvare indtil dens mindste Enkelt-heder. Naar det kan gaa saa vidt, at en dansk Distriktsforstander — Pastor H. Særmærk — i sine Kollegers Nærværelse kan udtale, da jeg henviste ham til Disciplinens Ord: »Disciplinen — hvad i Alverden bryder vi os om Disciplinen, her gør vi, som vi vil«, saa er Metodismen ude i sin Karikatur og saa er det ikke saa underligt, at det lykkes et Par saa samvittighedsløse Personer som Anton Bast og Edgar Blake at køre fuldstændigt rundt med de danske Metodistpræster.

Hvis et Kirkesamfund ikke sørger for, at Sandhedens Fakkell bestandigt lyser op paa dets Vej, saa vil det lide samme Skæbne som Mennesket, der jager efter sin egen Skygge, indtil den forsvinder, fordi det bliver mørkt.

En af John Wesleys Præster var engang opbragt over, at en ung Præst havde paapeget Fejl hos en af sine ældre Kolleger. Han beklagede sig til Wesley, men han fik

følgende Irettesættelse: »Jeg vil takke den yngste Mand »iblandt Eder, hvis han gør mig opmærksom paa Fejl, »han finder hos mig; jeg skal betragte ham som min »bedste Ven, om han gør det«.

Det er Metodisme i en Nøddeskal og den, der ikke lever og handler i denne Aand, er ikke Metodist. Vi maa alle erkende Sandheden i Pauli Ord til Romerne (3, 10): »Der er ingen retfærdig, end ikke Een«, men vi har Gud ske Lov ogsaa Ret til at sige, at i Kristendommen findes Sjælens Frigørelse, ikke blot i Døden, men ogsaa i Livet, naar det leves i Ærlighed og Sandhed — *men ogsaa kun da.*

Derefter maa enhver Metodist Verden over indrette sit Liv, om han da vil se John Wesleys Kirkesamfund gaa frelst og styrket gennem denne tunge Prøvelse. Og ingen Metodist — og navnlig ingen Metodistbiskop — bør nogensinde glemme de Ord, hvormed Biskop *Edwin H. Hughes* Pinselørdag 1920 indledede sin Tale til de nyvalgte Biskopper — og blandt dem Anton Bast og Edgar Blake:

»Fra Cokes og Asburys Dage lige til dette Øjeblik er »aldrig nogen vanærende Skygge faldet paa noget Medlem af dette Raad. Da den sidste af Eder ved Valget »gik gennem disse Døre, traadte den 93. Mand ind i »vore Generalsuperintendenters Raad, og desforuden har »tolv Mænd deltaget som Missionsbiskopper. Af disse »Hundrede og fem Mænd, som er blevet indviede til »Biskopper, har ikke een formørket sin egen eller vor »elskede Kirkes Anseelse ved umoralsk Opførsel. Gud »hjælpe os alle til at bevare dette gode Vidnesbyrd gennem alle Tider. Gud forbarme sig over den Mand, som »skulde vove at blive Banebryder for biskoppelig Vanære«.

Jeg vægrer mig ved at tro, at en saa ædel Personlighed og Kristen som Biskop Hughes i det Øjeblik var sig bevidst, at hans Ord havde direkte Adresse, omend de forekommer højst besynderlige som Indledning til en Biskopsordination. Men de vil til alle Tider blive staaende som et Mene Tekel for enhver, der indvies til Tjeneste i Herrens Hus. Kirkens Ledere har hidtil ladet dem upaaagtet, men des stærkere vil de derfor runge nu for deres Samvittigheder, som over for Gud og Mennesker bærer det tunge Ansvar for det skete.

Enhver Kristen — og i ganske særlig Grad enhver kristen Gejstlig — maa leve sit Liv saaledes, at han baade i Ord og i Gerning bliver et paa een Gang ydmygt og ubestikkeligt Vidne om Sandhedens uforgængelige Kraft. De Biskopper og Præster, der under Bastsagen har hævdet, at der ikke behøves andre moralske Kvalifikationer hos en Herrens Tjener end den negative, at han forstaar at holde sig fri af Straffelovens Paragraffer, de har bespottet Mindet om John Wesley og krænket den Disciplin, han skabte i *Ærlighed og Sandhed*.
